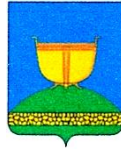

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БИЕКТАУ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ӘЛДЕРМЕШ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

422711, Татарстан Республикасы, Биектау районы,
Әлдермеш авылы, Хабибуллина урамы, 25

**СОВЕТ АЛЬДЕРМЫШСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ВЫСОКОГОРСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

422711, Республика Татарстан, Высокогорский район,
с. Әлдермешу, ул. Хабибуллина, 25

Тел./факс 8(84365) 79-4-03, e-mail: Alder.Vsg@tatar.ru

**КАРАР
13 декабрь 2019 ел**

**РЕШЕНИЕ
№ 173**

**“Татарстан Республикасы
Биектау муниципаль районы
Әлдермеш авыл жирлеге”
муниципаль берәмлеге
Уставын кабул итү турында**

Россия Федерациясе Конституциясе, “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында”, 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставы белән эш йөртеп, “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставы нигезләмәләрен “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында”, 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, гамәлдә булган башка федераль һәм төбәк законнарына туры китерү максатыннан, “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Советы тарафыннан 2019 елның 16 нчы октябр 162 номерлы карары белән кабул ителгән “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставын кабул итү турында” карар проекты турында” муниципаль норматив хокукый акт проекты буенча гавами тыңлаулар нәтижеләрен истә тотып, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге,

КАРАР ИТТЕ:

1. Әлеге карарга кушымта нигезендә, “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставын кабул итәргә.

2. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Уставын “Муниципаль берәмлекләр уставларын дәүләт теркәвенә алу турында”, 2005 елның 21 нче июлендәге 97-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән тәртиптә, муниципаль берәмлекләр Уставын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органында теркәргә

3. “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставын теркәү өчен җаваплы итеп, “Татарстан

Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге башлыгы Сабиров Т.С.ны билгеләргә.

4. Әлеге карарның һәм “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставын, “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставы белән каралган срокларда, ул муниципаль берәмлекләрнең уставларын теркәү өлкәсендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы территорияль органыннан кергән көннән 7 көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә бастырып чыгаруын (халыкка житкерүен) тәэмин итәргә.

5. Әлеге карар һәм “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставы әлеге карарның 4 пункты белән билгеләнгән тәртиптә рәсми рәвештә бастырылып чыкканнан соң (халыкка житкерелгәннән соң) үз көченә керә.

6. Әлеге карар һәм “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставы рәсми рәвештә үз көченә кергәннән вакыттан соң, “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставын яңа редакциядә кабул итү турында” (алдагы үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән 24.10.2016 N 56, 17.10.2017 N 87, 27.03.2018 N 100, 13.09.2018 N 121), 2015 елның 24 нче ноябрәндәге 15 номерлы Совет карарын һәм яңа редакциядә кабул ителгән, Татарстан Республикасы буенча Россия Федерациясе Юстиция министрлыгы идарәсе тарафыннан 2015 елның 28 декабрәндә теркәлгән, дәүләт теркәү № RU 165163032015001 “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставын (алдагы үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән 10.10.2016 № 38, 24.10.2016 N 56, 17.10.2017 N 87, 27.03.2018 N 100) үз көчен югалткан дип танырга.

7. Әлеге Карарны Әлдермеш авыл жирлеге составына кергән барлык торак пунктларда мәгълүмати стендларда, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталы составында Биектау муниципаль районы рәсми сайтында <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми портылында <http://pravo.tatarstan.ru> урнаштыру юлы белән бастырып чыгарырга (халыкка житкерергә).

8. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге башлыгы Сабиров Т.С.ка йөкләргә

Совет рәисе,
Жирлек башлыгы

Т.С.Сабиров

І бүлек. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1 статья. “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлегенә” муниципаль берәмлегенә исеме һәм хокукий статусы

1. “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлегенә” муниципаль берәмлеге авыл жирлегенә статусына ия.

2. Муниципаль берәмлеккә рәсми исеме – “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлегенә” муниципаль берәмлеге (алга таба текст буенча – Жирлек).

3. “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлегенә” муниципаль берәмлеге Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы составына керә.

2 статья. Жирлеккә территорияль төзелеш

1. Жирлек территориясә составына түбәндәге торак пунктлар керә: Әлдермеш, Өлә, Матмыр һәм Наратлык авыллары керә.

2. Жирлеккә административ үзәге булып Әлдермеш авылы торак пункты санала.

3. Жирлеккә чикләре “Биектау муниципаль районы” муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында” 2005 елның 31 нче гыйнварындагы 20-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә билгеләнгән.

4. Жирлек территориясә составына төрле милек формасында булган һәм төрле максатларда кулланылучы жирләр керә.

5. Жирлеккә чикләрен үзгәртү, аны үзгәртеп кору федераль законнар белән билгеләнгән тәртиптә, Татарстан Республикасы законы нигезендә тормышка ашырыла.

3 статья. Жирлеккә рәсми символлары

1. Жирлек, федераль законнар һәм геральдик кагыйдәләр нигезендә, аның тарихи, мәдәни, милли һәм башка төр жирле традицияләрен һәм үзенчәлекләрен чагылдырган үз рәсми символларын булдырырга хокуклы.

2. Символларны раслау, аларның тасвирламасы, аларны рәсми рәвештә куллану тәртибе жирлек Советының норматив хокукий актлары белән билгеләнә.

4 статья. Халыкның жирле үзидарәне тормышка ашыруда хокуклары

1. Жирлек территориясендә Россия Федерациясә гражданныр жирле үзидарәне тормышка ашыруда хокукларын жирле референдумнарда, муниципаль сайлауларда катнашулары, башка төр ихтыяри теләк белдерү формаларында, шулай ук әлегә Устав белән каралган, сайлана торган һәм башка төр жирле үзидарә органнары аша тормышка ашыралар.

2. Гражданныр жирле үзидарәне жәнесе, расасы, милләте, теле, килеп чыгышы, милкә, биләгән вазыйфасы, дингә мөнәсәбәте, карашлары, ижтимагый

берләшмәләргә катнашы булу-булмавына бәйсез рәвештә турыдын-туры да, шулай ук вәкилләр аша да тормышка ашыруда тигез хокуклы.

Жирлек территориясендә даими рәвештә, яисә күпчелек яшәүче чит ил гражданнырны жирле үзидарәне тормышка ашырганда Россия Федерациясе халыкара килешүләре һәм федераль законнар нигезендә билгеләнгән хокукларга ия.

3. Гражданнырның жирле үзидарә органнырына һәм Жирлекнең жирле үзидарә органнырында эшләүче вазыйфай затларына турыдан-туры мөрәжәгать итәргә, жирле үзидарә органныры эшчәнлегә турында мәгълүмат алырга хокукы бар.

4. Жирлекнең жирле үзидарә органныры һәм вазыйфай затлары һәрбер кешегә аның ирекләренә һәм хокукларына турыдан-туры кагылышы булган документлар һәм материаллар белән танышу мөмкинлеген, шулай ук гражданнырға Жирлекнең жирле үзидарә органныры эшчәнлегә турында башка төр тулы мәгълүмат алуны, закон тарафыннан башка очраklar каралмаса, тәмин итәргә тиеш.

5. Жирлекнең жирле үзидарә органныры массакүләм мәгълүмат чаралары ярдәмендә яки башка чаралар белән, Жирлек үсешенәң әһәмиятле мәсьәләләре һәм аның аерым территорияләре, халыкка төрле төр хезмәт күрсәтүче жәмәгать транспорты, торак-коммуналь хужалык, социаль-мәдәни һәм башка учреждениеләр һәм хезмәтләр күрсәтү чөлтәре үсешен, социаль льготалар, жәмәгать тәртибен саклау, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр турында халыкны һәрдаим хәбәрдә тоталар.

6. Гражданныр, оешмалар әгәр алар законнарға каршы килсә, аларның хокукларын һәм ирегән бозса, жирле үзидарә органнырының һәм вазыйфай затларның гамәлләренә (гамьсезлекләренә) судка шикаять бирергә хокуклы.

5 статья. Жирлекнең жирле үзидарә органныры структурасы

1. Жирлекнең жирле үзидарә органныры структурасына әлегә Устав нигезендә оештырылган Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы, Жирлек Башкарма комитеты, Жирлекнең Ревизия комиссиясе һәм башка жирле үзидарә органныры керә.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органныры структурасына үзгәрешләр кертү әлегә Уставка үзгәрешләр кертү юлы белән тормышка ашырыла.

6 статья. Жирлекнең жирле әһәмияткә ия мәсьәләләре

1. Жирлекнең жирле әһәмияткә ия мәсьәләләренә керәләр:

1) Жирлекнең бюджет проектын төзү һәм карау, жирлекнең бюджет проекты раслау һәм үтәү, аны үтәү буенча контрольне оештыру, Жирлекнең бюджет проекты үтәләше буенча хисап төзү һәм раслау;

2) Жирлектәге жирле салымнарны һәм жыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм кире кагу;

3) Жирлекнең муниципаль милкендә булган милеккә ия булу, файдалану һәм эш кылу;

4) Жирлек торак пунктлары чикләрендә янгын куркынычсызлыгын саклау буенча беренчел чаралар белән тәмин итү;

5) Жирлекләрдә яшәүче халыкка элементә хезмәте, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәтү өчен шартлар тудыру;

б) Жирлеклөрдө яшәүчеләрнең эштән буш вакытларын оештыру һәм мәдәният оешмалары эшенә шартлар тудыру;

7) Жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спорт үсешенә шартлар тудыруны булдыру, муниципаль район территориясендә рәсми рәвештә физик культура-сәламәтләндрү, спорт чаралары уздыруны оештыру;

8) Жирлекнең архив фондын формалаштыру;

9) Жирлек территориясен төзекләндрү буенча кагыйдәләрне раслау, аларның үтәлешен контрольдә тоту, билгеләнгән кагыйдәләр буенча Жирлек территориясен төзекләндрүне оештыру;

Жирлек территориясен төзекләндрүне тормышка ашыру үз эченә ала:

а) гомуми кулланылышта булган территорияләрне карап тоту һәм андый территорияләр белән куллану тәртибе;

б) фасадларның һәм биналарның чикләү торучы конструкцияләрнең, биналарның, корылмаларның тышкы рәвешен;

в) төзекләндрү элементларын проектлау, урнаштыру, карап тоту һәм кабаттан торгызу, шул исәптән жир эшләре башкарганнан соң;

г) муниципаль берәмлек территориясен яктыртуны оештыру, биналарның, корылмаларның архитектур яктыртуын да кертеп;

д) муниципаль берәмлек территориясен яшелләндрүне оештыру, торак пунктлар чикләрендә урнашкан үләннәр булган чирәмлекләрне, чәчәклекләрне һәм башка территорияләрне булдыру, карап тоту, кабаттан торгызу һәм саклау тәртибен кертеп;

е) муниципаль берәмлек территориясендә мәгълүматлар урнаштыру, шул исәптән урамнарның исемнәрен һәм йорт номерларын күрсәтеп күрсәткечләр, элмә такталар кую;

ж) балалар һәм спорт майданчыкларын, хайваннарны йөртү өчен майданчыкларны, машина кую урыннарын, кече архитектур формаларны урнаштыру һәм карап тоту;

з) жәяүле коммуникацияләр оештыру, шул исәптән жәяүлеләр юлы, аллеялар, юллар, сукмаклар;

и) муниципаль берәмлек территориясен билгеләнгән территория буйлап инвалидлар һәм халыкның башка аз мобильле төркемнәре беринди тоткарлыксыз хәрәкәт итә алуын тәмин итү максатыннан жиһазландыру;

к) муниципаль берәмлек территориясен жыештыру, шул исәптән кышкы чорда;

л) яңгыр сулары агуын оештыру;

м) жир эшләрен оештыру тәртибе;

н) биналарның, корлымаларны, жир кишәрлекләренең милек ияләре һәм (яки) законлы хужаларының (йортлар чикләре буенча жир кишәрлекләре булдырылган яки булдырылмаган күп фатирлы йортларда биналарның милек ияләре һәм (яки) законлы хужаларыннан кала) чиктәш территорияләрне карап тоту буенча каташу, шул исәптән финанс катнашу;

о) Россия Федерациясе субъекты законнары белән билгеләнгән тәртиптә, чиктәш территорияләрнең чикләрен билгеләү;

п) муниципаль берәмлек территорияләрен бәйрәмчә бизәү;

р) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндрү буенча чараларны оештыру һәм тормышка ашыруда граданнарның катнашу тәртибе;

с) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндрү кагыйдәләрен тотуның контролен тормышка ашыру.

10) адресация объектларына адреслар бирү, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл челтәре элементларына (федераль эһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яисә муниципальара эһәмияттәге, муниципаль районның жирле эһәмияткә ия автомобиль юлларыннан тыш) Бирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементларына исемнәр бирү, мондый исемнәрне үзгәртү, юкка чыгару, дәүләт адрес реестрында мәгълүмат урнаштыру;

11) авыл хужалыгы житештерүе үсешенә шартлар тудыру, кече һәм урта эшмәкәрлекнең үсешенә ярдәм итү;

12) жирлектә балалар һәм яшүсмерләр белән эшләүгә юнәлдерелгән чаралар оештыру һәм тормышка ашыру;

13) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы граданнарға яисә аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халык дружиналары эшчәнлегә өчен шартлар тудыру;

14) каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым жыю) һәм транспортировкалау буенча эшләрне оештыруда катнашу;

15) жирләү урыннарын карап тоту, ритуаль хезмәтләр күрсәтүне оештыру;

16) Жирлек чикләрендә халыкны су белән тәмин итүне, ташлындык суларны чыгару, вәкаләтләр чигендә халыкны ягулык белән тәмин итүне, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә оештыру;

17) Жирлек торак пунктлары чикләрендә жирле эһәмияткә ия булган автомобиль юлларына карата юл эшчәнлегә алып бару;

18) милләтара һәм динара килешүне ныгытуга юнәлдерелгән чаралар өстендә эшләү һәм тормышка ашыру, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятләрен саклау һәм үстерү, милли азчылыкларның хокукларын тормышка ашыру, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптацияләүне оештыру, милләтара (этник) конфликтлар профилактикасы;

19) Жирлек халкының массакүләм ялын оештыру өчен шартлар тудыру һәм халыкның массакүләм ял урыннарын төзекләндрү, граданнарға гомуми кулланылыштагы су объектларына һәм аларның яр кыры полосаларына иреккә керүне тәмин итү;

2. Жирлекнең жирле үзидарә органы, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә Жирлек бюджетыннан Биектау муниципаль районы бюджетына бирелә торган бюджетара трансфертлар хисабына, Биектау муниципаль районы жирле үзидарә органнары белән жирле эһәмияткә ия мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләренә бер өлешен аларға бирү турында килешү төзәргә хокуклы.

7 статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнарының Жирлекнең жирле эһәмияткә ия мәсьәләләренә кертелмәгән мәсьәләләрне хәл итүдә хокуклары

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары түбәндәгеләргә хокуклы:

1) Жирлек музейлары булдыру;

2) Жирлектә нотариус булмаган очракта, законнар белән билгеләнгән тәртиптә, нотариаль гамәлләр башкару;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген гамәлгә ашыруда катнашу;

4) Жирлек территориясендә милли-мәдәни автономияләренң хокукларын гамәлгә ашыруга бәйле эшчәнлекне тормышка ашыру өчен шартлар тудыруга;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендәге милләтара мөнәсәбәتلәр өлкәсендәге гамәлләрне тормышка ашыруга ярдәм күрсәтүгә;

6) Жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятие һәм учреждениеләренң мобилизация эзәрлеге буенча чаралар оештыру һәм тәмин итү;

7) муниципаль янгыннан саклау хезмәте оештыру;

8) туризм үсешенә шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын яклау һәм мәжбүри тоту урыннарындагы затларга булышлык итүне ижтимагый контрольне тәмин итүче ижтимагый күзәтү комиссияләренә теләктәшлек белдерү;

10) инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук “Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында” 1995 елның 24 ноябрәндәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның бөтенРоссия ижтимагый берләшмәләре тарафыннан төзелгән оешмаларга ярдәм күрсәтү;

11) торақ законнары нигезендә, гражданның социаль куллану торақ фондының торақ йортларынан найм шартнамәләре буенча муниципаль торақ фондыннан торақ йортлар тәкъдим итү;

12) Жирлек территориясендә яшәүче караучысыз калган хайванарны карау һәм тоту буенча чараларны тормышка ашыру;

13) “Россия Федерациясендә хокук бозулар профилактикасы системасы нигезләре”, 2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, хокук бозулар өлкәсендә профилактика чаралары уздыру;

14) инвалидлар, сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән затлар өчен физик культураны һәм спортны, адаптив физик культураны һәм адаптив спортны үстерүгә булышлык күрсәтүгә;

15) “Кулланучылар хокукларын яклау турында” 1992 елның 7 февралендәге 2300-1 номерлы Россия Федерациясе законында билгеләнгән кулланучыларның хокукларын яклау буенча чараларны тормышка ашыру.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары башка мәсьәләләренә хәл итәргә, башка дәүләт вәкаләтләрен тормышка ашырырга хокуклы (“Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль законның 19 статьясы нигезендә аларга бирелмәгән), әгәр дә әлеге катнашу федераль законнар белән каралган булса, шулай ук башка муниципаль берәмлекләренң жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары компетенциясенә карамаган һәм Россия Федерациясе бюджет системасы тарафыннан бирелгән бюджетара трансфертлары, Жирлек бюджеты керемнәре хисабына һәм өстәмә норматив түләнгән салымнардан кергән керемнәр хисабына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән аларның компетенциясеннән чыгарылмаган башка төр мәсьәләләренә хәл итү хокуклы.

8 статья. Жирлекнең муниципальара хезмэттэшлектә катнашуы

Жирлекнең муниципальара хезмэттэшлектә катнашуы жирле үзидарә турында федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә тормышка ашырыла.

9 статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара бәйләнеше

Жирлекнең жирле үзидарә органнарының дәүләт хакимияте органнары белән үзара бәйләнеше түбәндәгеләр белән тормышка ашырыла:

1) Жирлекнең жирле үзидарә органнарының Жирлекнең социаль-икътисади үсешен тәэмин итүгә юнәлдерелгән дәүләт программаларын тормышка ашыруда катнашуы;

2) Жирлекнең жирле үзидарә органнары белән дәүләт хакимияте органнары арасында шартнамәләр (киләшүләр) төзү;

3) даими рәвештә яки вакытлыча координацион, консультатив, киңәшмә һәм башка төр эш органнары булдыру;

4) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында район Советы закон инициативасы;

5) закон тарафыннан билгеләнгән башка төр үзара бәйләнеш формалары.

10 статья. Муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу

Жирлектә муниципаль хезмәтне хокукый жайга салу, муниципаль хезмәт вазыйфаларына карата таләпләрне кертәп, муниципаль хезмәткәрнең статусын, муниципаль хезмәт узу шартларын һәм тәртибен ачыклау “Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында”, 2007 елның 2 нче мартындагы 25-ФЗ номерлы Федераль закон, 2013 елның 25 нче июнендәге 50-ТРЗ номерлы муниципаль хезмәт турында Татарстан Республикасы Кодексы, әлегә Устав һәм башка муниципаль хокукый актлар нигезендә тормышка ашырыла.

II бүлек. ХАЛЫК ТАРАФЫННАН ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ТУРЫДАН-ТУРЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ ФОРМАЛАРЫ ҺӘМ ХАЛЫКНЫҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘНЕ ГАМӘЛГӘ АШЫРУДА КАТНАШУЫ

11 статья. Халык тарафыннан жирле үзидарәне турыдан-туры гамәлгә ашыру формалары һәм халыкның жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда катнашуы

Жирлек халкы жирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыра һәм жирле үзидарәне гамәлгә ашыруда түбәндәге формаларда канашалар:

1) жирле референдум;

2) муниципаль сайлаулар;

3) Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарә сайлап куйган органын, Жирлек Башлыгын кире кайтару буенча тавыш бирү;

4) Жирлекнең чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү;

5) гражданның хокук чыгару инициативасы;

- 6) территорияль ижтимагый үзидарә;
- 7) гавами тыңлаулар, тжтимагый фикер алышулар;
- 8) гражданнар жыелышы;
- 9) гражданнар конференциясе (делегатлар жыены);
- 10) гражданнар жыены;
- 11) гражданнарны сораштыру;
- 12) жирле әһәмияткә ия булган аеруча мөһим сораулар буенча халыкның фикер алышуы;
- 13) гражданнарның жирле үзидарә органнарына мөрәжәгать итүе;
- 14) Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнарга, Татарстан Республикасы Конституциясе һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килмәгән башка төр формалар.

12 статья. Жирле референдум

1. Жирлектә жирле әһәмияткә ия булган мәсьәләләрне турыдан-туры халык тарафыннан хәл итү максатыннан, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирле референдум уздырыла.

2. Жирле референдум барлык Жирлек территориясендә “Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында” 2002 ел, 12 нче июнь 67-ФЗ номерлы Федераль закон, “Жирле референдум турында” 2004 ел, 24 нче март 23-ЗРТ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

3. Жирле референдумда катнашырга яшәү урыннары Жирлек чикләрендә булган Россия Федерациясе гражданны хокуклы. Жирлек территориясендә даими яшәүче чит ил гражданны Россия Федерациясе халыкара шартнамәләре нигезендә һәм закон белән билгеләнгән тәртиптә, жирле референдумда Россия Федерациясе гражданны кебек үк катнашалар. Россия Федерациясе гражданны жирле референдумда гомуми тигез һәм турыдан-туры үз теләген яшерен тавыш бирү нигезендә белдереп катнашалар.

4. Жирле референдум уздыру турында карар Жирлек Совет тарафыннан түбәндәгеләр инициативасы буенча кабул ителә:

- 1) жирле референдумда катнашу хокукы булган гражданнар;
- 2) уставлары сайлауларда һәм (яки) референдумнарда катнашу мөмкинлеген күздә тоткан һәм федераль закон тарафыннан билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда теркәү узган сайлау оешмасы, башка төр ижтимагый берләшмәләр инициативасы белән;
- 3) Жирлек Советы һәм Жирлек башлыгының бергә алга чыгарган инициативасы белән.

5. Әлеге статьяның 4 бүлеге 2 пункттында күрсәтелгән гражданнар, сайлау берләшмәләре, башка төр ижтимагый берләшмәләр инициативасы белән жирле референдум уздыруның шарты булып әлеге инициативаны яклап жирлек территориясендә жирле референдумда катнашучылар арасынан биш проценты күләмендә, ләкин 25 имзадан да ким булмаган күләмдә имзалар жыю тора.

6. Жирлек Советы һәм Жирлек башлыгының бергә алга чыгарган референдум уздыру турында инициативасы Жирлек Советы һәм Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе хокукый актлары нигезендә рәсмиләштерелә.

7. Жирлек Советы жирле референдумны Жирлек Советына жирле референдум уздыру турында документлар кергән көннән 30 көн эчендә уздыра.

Жирлек Советы тарафыннан жирле референдум уздыру билгеләнмәгән очракта, жирле референдум гражданнар, сайлау берләшмәләре, Жирлек башлыгы, Татарстан Республикасы дөүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы сайлау комиссиясе яки Биектау муниципаль районы прокуроры мөрәҗәгәте нигезендә суд тарафыннан билгеләнә. Суд тарафыннан билгеләнгән жирле референдум Жирлекнең Сайлау комиссиясе тарафыннан оештырыла, ә жирле референдум уздыруны Татарстан Республикасы сайлау комиссиясе, яки суд тарафыннан жирле референдум уздыруны тәмин итү йөкләнгән башка төр орган тәмин итә.

8. Жирле референдумда тавыш бирү нәтиҗәләре һәм кабул ителгән карар рәсми рәвештә Жирлекнең торак пунктлары территориясендә махсус мәгълүмати стендларда Әлдермеш авылы, Совет урамы, 5 йорт адресы буенча урнаштырып яки Биектау муниципаль районының рәсми сайтында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникацияләр челтәрендә <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> веб-адресы буенча бастырылып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

9. Жирле референдумда кабул ителгән карар Жирлек территориясендә мәҗбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дөүләт хакимияте оганы, аларның вазыйфай затлары яки Жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан раслануга мохтаж түгел.

10. Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирле референдумда кабул ителгән карарны әлеге Устав нигезендә билгеләнгән чикләүләргә тәңгәл китереп, аның үтәлешен тәмин итәләр.

11. Жирле референдум уздыру турында карар, шулай ук жирле референдумда кабул ителгән карар, гражданнар, жирле үзидарә органнары, Биектау муниципаль районы прокуроры, федераль органнар белән вәкаләтле дөүләт хакимияте органнары тарафыннан суд тәртибендә шикаять белдерелергә мөмкин.

13 статья. Муниципаль сайлаулар

1. Жирлектә муниципаль сайлаулар, Совет депутатларын сайлау максатыннан, гомуми, тигез һәм турыдан-туры сайлау хокукы нигезендә, яшерен тавыш бирү юлы белән тормышка ашырыла.

2. Жирлек Советы депутаты булып сайлау көненә 18 яше тулган, сайлау хокукына ия булган Россия Федерациясе гражданы сайлана ала.

3. Муниципаль сайлаулар Жирлек Советы тарафыннан билгеләнә. Муниципаль сайлауларны билгеләү турында карар тавыш бирү көненә кадәр 90 көннән дә иртәрәк булмаган һәм 80 көннән дә соңрак булмаган срокта кабул ителергә тиеш. Күрсәтелгән карар массакүләм мәгълүмат чараларында ул кабул ителгәннән соң 5 көннән дә соңга калмыйча рәсми рәвештә бастырылып чыгарга тиеш. Федераль закон белән билгеләнгән очракларда, муниципаль сайлаулар билгеле сайлау комиссиясе яки суд тарафыннан билгеләнә.

Федераль закон белән билгеләнгән очрақларда, муниципаль сайлаулар билгеле сайлау комиссиясе яки суд тарафыннан билгеләнә.

4. Муниципаль сайлауларны әзерләү һәм оештыру, сайлау комиссияләренә аларны компетенцияләре чикләрендә йөкләнәләр.

5. Жирлек Советы депутатларын сайлау “Россия Федерациясе гражданнының сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында” 2002 ел, 12 нче июнь 67-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән билгеләнгән тәртиптә уздырылалар.

6. Жирлек Советы депутатлары бер мандатлы сайлау округлары буенча сайлау округына сайлаучылар вәкилләренәң уртача нормасы нигезендә сайланалар.

7. Бер мандатлы сайлау округы буенча сайланган дип, тавыш бирүчеләрнең иң күп тавышын алган теркәлгән кандидат санала.

Әгәр дә Жирлек Советы депутатларны сайлауда бер мандатлы сайлау округында тавыш бирү бер генә кандидат буенча уздырылса, кандидат тавыш бирүчеләрнең 50 процент тавышыннан да ким тавыш алмаган очрақта сайланган дип санала. Теркәлгән кандидатлар арасында сайлаучыларның бертигез тавышын алган очрақта, алдан теркәлгән кандидат сайланган дип санала.

8. Жирлек Советы депутатларын сайлау нәтижәләре рәсми рәвештә Жирлекнең торак пунктлары территориясендә махсус мәгълүмати стендларда Әлдермеш авылы, Совет урамы, 5 йорт адресы буенча урнаштырып яки Биектау муниципаль районының рәсми сайтында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникацияләр челтәрендә <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> веб-адресы буенча бастырылып чыгарылырга (халыкка житкереләргә) тиеш.

14 статья. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарә органының сайлаулы әгъзасын, Жирлек башлыгын кире чакыру буенча тавыш бирү.

1. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарә органының сайлаулы әгъзасын, Жирлек башлыгын кире чакыру, гамәлдәге законнар һәм әлеге Устав нигезендә һәм тәртибендә сайлаучылар тарафыннан кире чакырылырга мөмкин.

2. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарә органының сайлаулы әгъзасын, Жирлек башлыгын кире чакыру буенча нигезләр булып, депутатның аңа карата сайлаучыларның ышанычын шик астында куючы һәм депутат йөкләмәләрен, жирле үзидарәнең сайлаулы органы әгъзасы һәм Жирлек Башлыгы йөкләмәләрен үтәмәүдә чагылыш тапкан, суд тәртибендә расланган конкрет хокукка каршы булган карарлар яки гамәлләр (гамәл кылмау) һәм Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив-хокукый актларын бозу тора.

3. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарә органының сайлаулы әгъзасын, Жирлек башлыгын кире чакыру буенча тавыш бирү халык инициативасы буенча уздырыла.

4. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарә органының сайлаулы әгъзасын, Жирлек башлыгын кире чакыру тавыш бирү уздыру инициативасын алга чыгару һәм гражданнының аны яклап имзалар жыю өчен, муниципаль сайлауларда катнашу хокукы булган 10 (ун) кешедән дә ким булмаган инициатив төркем оештырыларга тиеш.

5. Инициатив төркем Жирлекнең Сайлау комиссиясенә инициатив төркемне теркәү турында үтенеч язуы белән мөрәжәгать итә. Инициатив төркемнең үтенеч язуында (ходатайство) Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарә органының сайлаулы әгъзасын, Жирлек башлығын кире чакыру буенча, аны кире чакыруга нигез булып торган хокукка каршы килә торган конкрет карарлар яки гамәлләр (гамәл кылмау), инициатив төркемнең һәрбер әгъзасының яисә аның исеменнән Жирлек территориясендә эшләр башкарырга вәкиллекле затның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, туган көне һәм урыны, паспортының яисә паспортын алыштыручы башка төр документының сериясе, номеры һәм бирелү вакыты, аны биргән органның исеме һәм кодын язылган, шулай ук яшәү урыны адресы күрсәтелгән булырга тиеш. Инициатив төркемнең үтенеч язуы барлык күрсәтелгән төркем әгъзалары белән имзаланырга тиеш. Үтенеч язуына депутатның күрсәтелгән хокукка каршы карарлар яки гамәлләр (гамәл кылмау) расланган суд карары беркетелергә тиешле.

6. Инициатив төркемне теркәү, Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарә органының сайлаулы әгъзасын, Жирлек башлығын кире чакыру буенча тавыш бирү инициативасын яклап имзалар жыю, жыелган имзаларны тикшерү, жирле референдум уздыру өчен бтлгеләнгән закон тәртибендә тормышка ашырыла.

7. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарә органының сайлаулы әгъзасын, Жирлек башлығын кире чакыру буенча тавыш бирү Жирлек Советы белән билгеләнә һәм жирле референдум уздыру өчен билгеләнгән законнар тәртибендә, “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән күздә тотылган үзенчәлекләрне истә тотып уздырыла.

8. Инициатив төркемнең Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарә органының сайлаулы әгъзасын, Жирлек башлығын кире чакыру буенча тавыш бирү турында үтенеч язуын Жирлекнең Сайлау комиссиясе белән каралган вакытта, билгеле депутат, жирле үзидарә органының сайлаулы әгъзасы, Жирлек башлығы, аны кире чакыру буенча алга чыгарыла торган нигезләр сыйфатындагы хәлләр буенча аңлатмалар бирергә, кирәкле документларны тәкъдим итәргә хокуклы. Күрсәтелгән депутат, жирле үзидарә органының сайлаулы әгъзасы, Жирлек башлығы алдан, Сайлау комиссиясе, Жирлек Советы утырышы уздырганчыга кадәр өч көн алдан, аны уздыруның вакыты һәм урыны турында язмача хәбәрнамә ала.

9. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарә органының сайлаулы әгъзасы, Жирлек башлығы аны кире чакыру буенча тавыш бирү уздырылган вакытта, инициатив төркем белән тигез нигездә, сайлаучыларга аны кире чакыру буенча нигез буларак алга чыгарыла торган хәлләр буенча аңлатмалар бирү максатыннан агитация уздырырга хокуклы

10. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарә органының сайлаулы әгъзасы, Жирлек башлығы, билге сайлау округында теркәлгән сайлаучыларның кимендә яртысы кире чакыру өчен тавыш бирсә, кире чакырылган дип санала.

11. Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарә органының сайлаулы әгъзасын, Жирлек башлығын сайлау буенча тавыш бирү нәтижеләре рәсми рәвештә Жирлекнең торак пунктлары территориясендә махсус мәгълүмати стендларда Әлдәрмеш авылы, Хабибуллина урамы, 25 адресы буенча урнаштырып яки Биектау

муниципаль районының рәсми сайтында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникациялар челтәрендә <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> веб-адресы буенча бастырылып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

12. Жирлекнең Сайлау комиссиясе кире чакыру буенча тавыш бирү нәтижеләрен рәсми рәвештә йомгаклаганнан соң биш көн эчендә, инициатив төркемне, Жирлек Советын һәм билгее Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарә органының сайлаулы әгъзасын, Жирлек башлыгын аны кире чакыру буенча тавыш жиру нәтижеләре буенча язмача хәбәр жибәрә.

15 статья. Жирлекнең чикләрен үзгәртү, жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү

1. Жирлекнең чикләрен үзгәртү һәм жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү Жирлекнең чикләрен үзгәртү һәм жирлекне үзгәртеп коруга халыкның ризалыгын алу максатыннан уздырыла.

2. Жирлекнең чикләрен үзгәртү һәм жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү бөтен жирлек территориясендә уздырыла, яки аның территориясендә аерым өлешләрендә “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләренә оештыруның гомуми принциплары турында”, 2003 елның 6 нчы октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон билгеләгән очракта уздырыла.

3. Жирлекнең чикләрен үзгәртү һәм жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү жирлек Советы тарафыннан, “Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында” 2002 ел, 12 нче июнь 67-ФЗ номерлы Федераль закон, “Жирле референдум турында” 2004 ел, 24 нче март 23-ЗРТ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән тәртиптә билгеләнә.

4. Жирлекнең чикләрен үзгәртү һәм жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү, анда сайлау хокукы булган жирлек халкының яртысыннан артыгы яки жирлекнең бер өлеше катнашса, булган дип санала. Күрсәтелгән үзгәртү һәм үзгәртеп корулар өчен тавыш бирәдә катнашкан жирлек халкының яртысыннан артыгы яки жирлекнең бер өлешендә яртысыннан артыгы тавыш бирсә, жирлекнең чикләрен үзгәртү һәм жирлекне үзгәртеп коруга халыкның ризалыгы алынган дип санала.

5. Жирлекнең чикләрен үзгәртү һәм жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү нәтижеләре рәсми рәвештә Жирлекнең торак пунктлары территориясендә махсус мәгълүмати стендларда Әлдәрмеш авылы, Хабибуллина урамы, 25 адресы буенча урнаштырып яки Биектау муниципаль районының рәсми сайтында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникациялар челтәрендә <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> веб-адресы буенча бастырылып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

16 статья. Гражданның законнар чыгару инициативасы

1. Гражданнар әлеге Устав һәм Жирлек Советының норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә закон чыгару инициативасы белән чыгарга хокуклы.

2. Закон чыгару инициативасы белән сайлау хокукына ия булган гражданнар, Жирлектә сайлау хокукына ия булган яшәүчеләрнең 2 процентыннан ким булмаган күләмендә чыгарга мөмкин.

3. Гражданнар закон чыгару инициативасын тормышка ашыру максатында хокуклы:

- яшәү урыны (эш урыны) буенча гражданнар жыелышы һәм закон чыгару инициативасы белән чыгу буенча фикер алышу буенча башка төр коллектив чаралар оештырырга һәм уздырырга;

- закон чыгару инициативасы белән чыгуны яклап имзалар җыю инициатив төркемен оештыру;

- законга каршы килмәгән юллар белән закон чыгару инициативасы белән чыгуны яклап Жирлектә имзалар җыюны оештыру һәм агитация уздыру.

4. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары гражданнарга закон чыгару инициативасы белән чыгуны тормышка ашыруда булышлык күрсәтергә тиеш.

5. Гражданнарның закон чыгару инициативасы белән чыгуны тормышка ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты Жирлек Советының ачык сессиясендә яки Жирлек башлыгы тарафыннан, аларның әлеге Уставта билгеләнгән компетенцияләре нигезендә, документ кертелгәннән соң, өч ай дәвамында мәҗбүри рәвештә каралырга тиеш.

6. Гражданнарның закон чыгару инициативасы белән чыгуны тормышка ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проекты каралган вакытта гражданнарның инициатив төркеме үз позицияләрен бәян итү мөмкинлеге белән тәмин ителергә тиеш.

7. Гражданнарның закон чыгару инициативасы белән чыгуны тормышка ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проектын карау процедурасы Жирлек Советы регламенты, Жирлек Башлыгы норматив хокукый акты нигезендә билгеләнә.

8. Гражданнарның закон чыгару инициативасы белән чыгуны тормышка ашыру тәртибендә кертелгән муниципаль норматив хокукый акт проектын карау нәтиҗәләре буенча кабул ителгән мотивлаштырылган карар рәсми язма рәвештә аны керткән гражданнарның инициатив төркеменә җиткерелергә тиеш.

17 статья. Территориаль иҗтимагый үзидарә

1. Жирлектә территориаль иҗтимагый үзидарә турыдын-туры халык тарафыннан жыелышлар һәм гражданнар конференцияләре уздыру, шулай ук территориаль иҗтимагый үзидарә органнары оештыру ярдәмендә тормышка ашырыла.

2. Территориаль иҗтимагый үзидарә гражданнар яшәүче түбәндәге территория чикләрендә тормышка ашырылырга мөмкин: күпфатирлы торак йорт подъезды; күпфатирлы торак йорт; торак йортлар төркеме; торак микрорайоны; авыл булып

саналмаган авыл жирлегендәге торак пункт; гражданнар яшәүче башка территорияләр.

3. Территориаль ижтимагый үзидарә тормышка ашырылучы территория чикләре әлеге территориядә яшәүче халык тәкъдиге буенча Жирлек Совет тарафыннан билгеләнә.

4. Территориаль ижтимагый үзидарә тормышка ашырылган территория башка охшаш территория составына керә алмый.

5. Территориаль ижтимагый үзидарә аның уставы кысаларында юридик зат була ала һәм коммерцияле булмаган оешманың оештыру-хокук формасында дәүләт теркәүен узарга тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә уставында билгеләнә:

1) ул тормышка ашырылган территория;

2) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенең максаты, бурычлары, формалары һәм төп юнәлешләре;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнарының формалашу тәртибе, вәкаләтләре туктатылу, хокуклары һәм бурычлары, органнарының вәкаләтлек вакыты;

4) карарлар кабул итү тәртибе;

5) мөлкәт сатып алу тәртибе, шулай ук әлеге мөлкәтне һәм финанс чараларын куллану һәм эш алып бару тәртибе;

6) территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенең туктатылу тәртибе.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлегенә мәсьәләләре буенча гражданнарның жыелышлары, конференцияләр аның уставына туры китереп чакырыла.

8. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеген оештыру һәм тормышка ашыру мәсьәләләре буенча гражданнарның жыелышлары, өчтән бер өлешеннән ким булмаган уналты яше тулган аның территориясе халкы катнашса, тулы хокуклы булып санала.

Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеген оештыру һәм тормышка ашыру мәсьәләләре буенча гражданнарның конференцияләре гражданнар жыелышында өчтән бер өлешеннән ким булмаган уналты яше тулган аның территориясе халкы тарафыннан сайланган делегатларның өчтән ике өлешеннән ким булмаган кеше катнашса, тулы хокуклы булып санала.

9. Территориаль ижтимагый үзидарә эшчәнлеген оештыручы гражданнарның конференцияләре, жыелышлары махсус вәкаләтлекләренә түбәндәгеләр керә:

1) территориаль ижтимагый үзидарә органнары структурасын булдыру;

2) территориаль ижтимагый үзидарә уставын кабул итү, аңа үзгәрешләр һәм төзәтмәләр кертү;

3) территориаль ижтимагый үзидарә органнары сайлап кую;

4) территориаль ижтимагый үзидарәнең төп эшчәнлегенә юнәлешләрен билгеләү;

5) территориаль ижтимагый үзидарәнең керемнәр һәм чыгымнар сметасын һәм аның үтәлеше турында хисапны раслау;

6) территориаль ижтимагый үзидарә органнары эшчәнлегенә турында хисапларны карау һәм раслау.

10. Территориаль ижтимагый үзидарэ органнары:

1) билгелэнгән территориядә яшәүче халыкның мәнфәгатьләрен тәкъдим итәләр;

2) гражданнар жыелышларында һәм конференцияләрендә кабул ителгән карарларның үтәлешен тәмин итәләр;

3) территорияне карап тоту һәм төзекләндерү буенча хужалык эшчәнлеге, башка хужалык эшчәнлеге, шушы территориядә яшәүче халыкның ижтимагый-көнкуреш ихтыяжларын канәгатьләндерүгә юнәлтелгән башка хужалык эшләрен, шушы гражданнарның акчаларына да, Жирлекнең Башкарма комитеты белән төзегән килешү нигезендә Жирлек бюджеты акчаларын кулланып та тормышка ашыра ала;

4) жирле үзидарэ органнарына (Жирлек Советына, Жирлек Башлыгына һәм Жирлек Башкарма комитетына) бу органнар һәм жирле үзидарэ органнарының, күрсәтелгән актларны кабул итү аларның компетенциясендә булган дәүләт хезмәтендәге затлар тарафыннан һичшиксез карап чыгарга тиешле муниципаль хокук актларының проектларын кертергә хокуклы.

11. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм тормышка ашыру, жирле бюджеттан тиешле акчаны бүлеп бирү шартлары һәм тәртибе бу Устав һәм Жирлек Советының норматив хокук актлары белән билгеләнә.

18 статья. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру максатыннан халык, Жирлекнең жирле үзидарэ органнары инициативасы буенча территориаль ижтимагый үзидарэ уставы проектын эшләүне тормышка ашыручы һәм бу территориаль ижтимагый үзидарэ аның чикләрендә тормышка ашырылачак территориядә яшәүче халык жыелышын чакыруны оештыручы инициатив төркем оеша.

2. Гражданнар жыелышы Жирлекнең тиешле территориясендә территориаль ижтимагый үзидарэ оештыру турында карар кабул итә, аның уставын кабул итә, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү белән бәйле мәсьәләләр буенча Жирлек Советында гражданнар жыелышын тәкъдим итәргә вәкаләтле вәкилле (вәкилләрне) билгели.

3. Территориаль ижтимагый үзидарэ Жирлек Советы территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәгән вакыттан оешкан дип санала.

19 статья. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү тәртибе

1. Территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү өчен гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиле (вәкаләтле вәкилләре) тарафыннан жирлек Башлыгына тапшырыла:

1) гражданнар жыелышының барлык вәкаләтле вәкилләре тарафыннан имзаланган территориаль ижтимагый үзидарэ уставын теркәү турында гариза;

2) һәр вәкаләтле вәкилнең фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, туган көне һәм урыны, аны биргән органның исеме яки кодын күрсәтеп, паспорт яки аны алыштыручы документның сериясе, номеры һәм бирү датасы, шулай ук һәр

вәкилнең тору урыны адресы күрсәтелеп территориаль ижтимагый үзидарә оештыру турында карар кабул ителгән гражданнар жыелышы беркетмәсе;

3) ике нөсхәдә территориаль ижтимагый үзидарә уставы.

2. Бу статьяның 1 нче пунктында күрсәтелгән документлардан кала, башка документларны таләп итү рөхсәт ителми.

Вәкаләтле вәкилгә, исемлеген һәм аларны алу вакытын күрсәтеп, документларны алу турында расписка бирелә.

3. Жирлек Башлыгы территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставын теркәү турында документлар кергән көннән соң ике атна эчендә аны алдан карап чыгуны һәм уставны теркәү яки аны теркәүне кире кагу турында Жирлек Советының карар проектын эзерләүне оештыра.

4. Гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкилләре территориаль ижтимагый үзидарә уставын алдан карап чыгуда һәм киңәш хокукы белән жирлек Советы утырышында катнашырга хокуклы.

5. Жирлек Советы территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставын теркәү яки аны теркәүне кире кагу турында карарны бу статьяның 1 пунктында күрсәтелгән документларны жирлек Башлыгы алган көннән соң 30 көн эчендә карар кабул итә. Уставны теркәүдән баш тарту дәлилленәргә тиеш.

6. Территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставын теркәүдән баш тарту өчен нигез булып, территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставы нормалары Россия Федерациясе Конституциясе, Татарстан Республикасы Конституциясе, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасының законнары һәм башка норматив хокук актлары, жирлек Уставы һәм башка муниципаль хокук актларына каршы килүе тора.

7. Территориаль ижтимагый үзидарә оештыру максатка ярашлы булмаган дәлилләр буенча территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставын теркәүдән баш тарту рөхсәт ителми.

8. Жирлек Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставын теркәү мәсьәләсе буенча кабул ителгән дәлилленгән карар өч көн эчендә язмача формада рәсми рәвештә гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиленә (вәкаләтле вәкилләренә) житкереләргә тиеш.

9. Жирлек Советы тарафыннан территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставын теркәү карары кабул ителгән очракта уставның бер нөсхәсе, аны теркәү турында билге белән, гражданнар жыелышының вәкаләтле вәкиленә бирелә, ә икенче нөсхәсе Жирлек Советында саклана.

10. Территориаль ижтимагый үзидарә оештыру уставына кертелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр Жирлек Советы тарафыннан бу статья белән билгеләнгән тәртиптә теркәлгәнә тиеш. Күрсәтелгән үзгәрешләр һәм өстәмәләр аларны теркәгән көннән көченә керә.

20 статья. Авыл торак пункты старостасы

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм авыл торак пунктында яшәүчеләрнең үзара ярдәмләшүен оештыру өчен жирлектә урнашкан авыл торак пунктында урын өчен әһәмиятле булган мәсьәләләрне чишкәндә авыл торак пункты старостасы билгеләнәргә мөмкин.

2. Авыл торак пункты старостасы, аның составына элге авыл торак пункты кергән Жирлек Советы тарафыннан, авыл торак пунктында яшәүче гражданныр жыены тәкъдиме белән элге авыл торак пунктында яшәүче һәм актив сайлау хокукы булган кешеләр арасыннан билгеләнә.

3. Авыл торак пункты старостасы дәүләт вазифасын башкаручы, дәүләт гражданныр хезмәтен башкаручы, муниципаль вазифа һәм муниципаль хезмәт вазифасын башкаручы шәхес була алмый, жирле үзидарә органныр белән хезмәт бәйләнешләрендә һәм алар белән башка турыдан-туры бәйләнештә була алмый.

Татарстан Республикасы законы нигезендә, тарихи һәм башка жирле традицияләрне истә тотып, авыл торак пункты старостасы вазифасының башка исеме билгеләнергә мөмкин.

4. Авыл торак пункты старостасы итеп түбәндәге шәхесләр билгеләнә алмый:

1) дәүләт вазифасын башкаручы, дәүләт гражданныр хезмәтен башкаручы, муниципаль вазифа һәм муниципаль хезмәт вазифасын башкаручы;

2) суд тарафыннан эшкә яраксыз яки чикле эшкә яраклы дип табылучы;

3) ябылмаган яки алынмаган суд хөкеме булса.

5. Авыл торак пункты старостасының вәкаләтле вакыты жирлек уставы белән билгеләнә һәм ике елдан да ким биш елдан да озаграк була алмый.

Авыл торак пункты старостасының вәкаләтләре вакытыннан алда авыл торак пунктында яшәүче гражданныр жыены тәкъдиме белән аның составына элге авыл торак пункты кергән жирлек Советы карары тарафыннан, шулай ук “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль законның 40 статьясы 10 бүлге 1-7 пунктларында билгеләнгән очракларда туктатыла.

6. Авыл торак пункты старостасы аңа йөкләнгән мәсьәләләрне хәл итү өчен:

1) авыл торак пунктында жирле әһәмияткә ия булган мәсьәләләрне чишү буенча жирле үзидарә органныр белән, муниципаль предприятие һәм учреждениеләр һәм башка оешмалар белән хезмәттәшлек итә;

2) халык белән хезмәттәшлек итә, шул исәптән гражданныр жыенында, жыелышларда, конференцияләрдә катнашу юлы белән, мондый чараларның нәтижәләре буенча, шул исәптән муниципаль хокук актлары итеп рәсмиләштерелгән, жирле үзидарә органныр тарафыннан һичшиксез карап чыгарга тиешле мөрәжәгатьләрне һәм тәкъдимнәрне жиберә;

3) авыл торак пунктында яшәүчеләргә жирле үзидарәне оештыру һәм тормышка ашыру мәсьәләләре буенча хәбәрләр житкерә, шулай ук жирле үзидарә органнырыннан алынган башка мәгълуматларны аларга житкерүдә булышлык итә;

4) жирле үзидарә органнырына халык алдында тыңлаулар һәм жәмәгать тыңлауларын оештыруда һәм үткәрүдә, авыл торак пунктында аларның нәтижәләрен халыкка житкерүдә булышлык итә.

5) элге Устав һәм (яки) Татарстан Республикасы законы нигезендә Жирлек Советы норматив хокукый акты белән күздә тотылган башка вәкаләтләрне һәм хокукларны тормышка ашыра.

7. Авыл торак пункты старостасының эшчәнлегә һәм статусының башка мәсьәләләре гарантияләре элге Устав һәм (яки) Татарстан Республикасы законы нигезендә Жирлек Советы норматив хокукый акты белән билгеләнә.

21 статья. Гавами тыңлаулар, жәмәгать фикер алышулары

1. Жирле әһәмияткә ия мәсьәләләр буенча муниципаль норматив хокукый актлар проектлары буенча фикер алышулар өчен Жирлек халкы катнашында Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы тарафыннан ачык тыңлаулар уздырылырга мөмкин.

2. Гавами тыңлаулар халык, Жирлек Советы яки Жирлек Башлыгы инициативасы белән уздырыла.

Халык һәм Жирлек Советы инициативасы узучы гавами тыңлаулар Жирлек Советы тарафыннан билгеләнә, Жирлек Башлыгы инициативасы белән узучы - Жирлек Башлыгы тарафыннан.

3. Гавами тыңлауларга кертелергә тиешле:

1) Жирлек уставы проекты, шулай ук әлеге уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында жирлек Советы карары, Уставка кертелгән үзгәрешләр Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Россия Федерациясе субъекты конституцияләре яки законнары нигезләмәләренә тәңгәл иттереп кабатламаган очраклардан кала, әлеге Уставны тиешле норматив хокукый актларга туры китерү максатында;

2) Жирлек бюджеты проекты һәм аның аның үтәлеше турында хисап;

3) Жирлекнең социаль-иқтисади үсеш стратегиясе проекты;

4) Жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре, “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясы нигезендә булган очраклардан тыш, жирлекне үзгәртеп кору өчен жирлек халкының ризалыгын алу тавыш бирү юлы белән яки гражданныр жыены белән таләп ителә.

4. Гавами тыңлаулар уздыру турындагы карарны Жирлекнең тиешле орган яисә вазыйфаи зат тарафыннан муниципаль норматив хокукый актны карый башлаганчы, законнарда башкасы каралмаса, 20 көннән дә артык булмаган вакыт аралыгында кабул итәргә.

5. Гавами тыңлаулар уздыру турындагы карар аларны уздыруның вакытын һәм урынын күрсәтеп, һәм туры килгән муниципаль норматив хокукый акт проектын гавами тыңлауларга чыгару гавами тыңлаулар уздыру көненә кадәр 7 көннән дә азрак вакыт калганчыга кадәр, законнарда башкасы каралмаса, Жирлекнең торак пунктлары территориясендә махсус мәгълүмати стендларда Әлдәрмеш авылы, Совет урамы, 5 йорт адресы буенча урнаштырып яки Биектау муниципаль районының рәсми сайтында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникацияләр челтәрендә <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> веб-адресы буенча бастырылып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Гавами тыңлаулар уздыру турындагы карар бастырылган көннән башлап уздырылган көнгә кадәр Жирлек халкы Жирлек Башлыгына язма рәвештә гавами тыңлауларга кертелгән мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм кисәтүләр, шул исәптән гавами тыңлауларга кертелүче муниципаль норматив хокукый акт проекты буенча төзәтмәләр һәм башка төр тәкъдимнәр жиберергә хокуклы. Жирлек Башлыгы килгән тәкъдимнәрне һәм кисәтүләрне берләштерүне оештыра. Күрсәтелгән

тәкъдимнәр һәм кисәтүләр гавами тыңлауларда катнашучылар игътибарына житкерелә.

7. Гавами тыңлаулар муниципаль норматив хокукый акт проекты каралганчы, гамәлдәге законнарда башкасы каралмаса, 7 көннән дә артмаган срукта уздырылалар. Гавами тыңлаулар белгечләр, экспертлар, кызыксынган затларны чакырып уздырыла. Гавами тыңлауларда теләге булган Жирлектә яшәүче һәрбер кеше катнашырга хокуклы.

8. Гавами тыңлаулар уздыру нәтижәләре буенча, компетенцияләрендә гавами тыңлауларга кертелүче муниципаль норматив хокукый акт проектын кабул итү кергән жирле үзидарә органнары һәм Жирлекнең вазыйфай затлары, мәжбүри рәвештә карарга тиешле рекомендацияләр кабул ителә.

9. Кабул ителгән карарның дәлилленгән нигезләрен дә үз эченә алган гавами тыңлауларның нәтижәләре гавами тыңлаулар уздырылган көннән 5 көннән дә артмаган срукта Жирлекнең торак пунктлары территориясендә махсус мәгълүмати стендларда Әлдермеш авылы, Хабибуллина урамы, 25 адресы буенча урнаштырып яки Биектау муниципаль районының рәсми сайтында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникацияләр челтәрендә <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> веб-адресы буенча бастырылырга (халыкка житкерелергә) тиеш, әгәр дә гамәлдәге законнар белән башка сруклар каралмаса.

10. Гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыру тәртибе Жирлек Советы тарафыннан раслана торган норматив хокукый акт белән билгеләнә.

11. Генераль планнар проектлары һәм үсеш программалары, жирдән файдалану һәм төзү кагыйдәләре проектлары, территорияне планлаштыру проектлары, территорияне ызанлау проектлары, территорияне төзекләндерү проектлары, жир кишәрлекләренең һәм капитал төзелеш объектларының рөхсәт ителгән куллану төрен шартлы рәвештә рөхсәт ителгән куллану төренә үзгәртү карары проектлары, рөхсәт ителгән төзелеш параметрлары чикләреннән тайпылышка рөхсәт бирү карары проектлары, капитал төзелеш объектларын төзекләндерү, расланган жирдән файдалану һәм төзү кагыйдәләре булмаган очракта жир кишәрлекләренең һәм капитал төзелеш объектларының бер рөхсәт ителгән куллану төреннән икенче рөхсәт ителгән куллану төренә үзгәртү тәртибен муниципаль берәмлек Уставы һәм (яки) авыл жирлеге Советы норматив хокукый актлары белән, шәһәр төзү эшчәнлеге өлкәсендәге законнардагы нигезләмәләрне исәпкә алып оештыру һәм уздыру тәртибен истә тотып гавами тыңлаулар уздырыла.

22 статья. Гражданнар жыелышы

1. Жирле әһәмияткә ия мәсьәләләр буенча фикер алышу, жирле үзидарә органнары һәм Жирлекнең жирле үзидарәсе вазыйфай затларының эшчәнлеге турында мәгълүмат бирү өчен Жирлек территориясенә бер өлешендә гражданнар жыелышлары уздырылырга мөмкин. Гражданнар жыены микрорайоннар, торак массивлар, квартал, урам, торак йортлар буенча чакырыла.

2. Гражданнар жыены халык, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы инициативасы белән, шулай ук территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән каралган очракларда уздырыла.

3. Жирлек Советы һәм Жирлек Башлыгы инициативасы белән уздырылучы гражданнар жыелышы, Жирлек Советы һәм Жирлек Башлыгы тарафыннан уздырыла.

4. Халык инициативасы белән уздырылучы гражданнар жыелышы территориаль ижтимагый үзидарә органнарының, билгеле бер территориядә яшәүче һәм жыелышларда катнашу хокукы булган халыкның 10 процентыннан да ким булмаган гражданнар төркеменен, әлеге территорияләрдә урнашкан предприятие, учреждение, оешма житәкчеләренен язма мөрәжәгәте буенча, Жирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

Гражданнар жыелышы уздыру буенча тәкъдимдә каралырга керә торган мәсьәләләр исемлеге, тәкъдим ителгән вакыт һәм жыен уздыру урыны булырга тиеш. Тәкъдим вәкиллекле затлар тарафыннан, әгәр дә жыелыш уздыру инициативасы белән гражданнар төркеме чыкса, әлеге гражданнарның һәрберсенен фамилиясен, исемен, әтисенен исемен, туган көнен, яшәү урынын адресын күрсәтеп имзаланган булырга тиеш.

Жирлек Советы гражданнар жыелышы уздыру турында кертелгән тәкъдимне үзенен якын киләчәктә булачак сессиясендә карый.

Жирлек Советы гражданнар жыелышы уздыруны максатсызлык дәлиле белән кире кагарга хокуклы.

5. Территориаль ижтимагый үзидарәне тормышка ашыру буенча гражданнар жыелышы уздыруны билгеләү тәртибе һәм уздыру территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

6. Гражданнар жыелышы уздыру вакыты һәм урыны һәм фикер алышуга кертелә торган мәсьәләләр буенча, билгеле территориядә яшәүчеләргә жыелыш уздырырга 7 көннән дә ким булмаган вакыт аралыгында массакуләм мәгълүмат чаралары, почта хәбәре, квартирларны (йортларны) йөрөп чыгу, белдерүләр һәм башка мөмкин булган чаралар ярдәмендә хәбәр бирәләр.

Гражданнар жыены уздыруны әзерләүне һәм уздыруны Жирлек Башкарма комитеты тәмин итә.

7. Жыелышларның эшендә әлеге территориядә яшәүче сайлау хокукына ия булган гражданнар катнашырга хокуклы. Жыелышларда катнашырга хокуклы гражданнарның гомуми саны муниципаль сайлаулар уздырганда кулланыла торган Россия Федерациясе чикләрендә Россия Федерациясе гражданнарын вакытлыча яшәү һәм яшәү урыны буенча теркәү хисабы мәгълүматлары буенча билгеләнә.

Жыелышта катнашырга хокукы булган гражданнарның өчтән бер өлеше катнашса гражданнар жыелышы тулы хокуклы дип санала.

Жыелыш карарлары жыелышта катнашучы гражданнарның күпчелек тавышы белән билгеләнә.

8. Гражданнар жыелышы жирле үзидарә органнарына һәм Жирлекнең жирле үзидарәсе вазыйфаи затларына мөрәжәгать итәргә, шулай ук жирле үзидарә органнары һәм Жирлекнең жирле үзидарәсе вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәтләрдә гражданнар жыелышы вәкиллекле затларны сайларга мөмкин.

9. Территориаль ижтимагый үзидарәне тормышка ашыру мәсьәләләре белән бәйле гражданнар жыелышы территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән аның компетенциясенә кагылышлы мәсьәләләр буенча карар кабул итә.

10. Гражданнар жыенлышы тарафыннан кабул ителгән мөрәжәгатьләр компетенцияләренә мөрәжәгатьләрдәге мәсьәләләрне хәл итү һәм язмача җавап җибәрү кертелгән җирле үзидарә органнары һәм Җирлекнең җирле үзидарәсе вазыйфай затлары күзәтүе мәҗбүри.

11. Гражданнар жыелышын билгеләү тәртибе һәм уздыру, шулай ук гражданнар жыенының вәкаләтләре федераль законнар, әлеге устав һәм Җирлек Советы норматив хокукый акты, территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

12. Гражданнар жыелышы нәтиҗәләре бер ай эчендә рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка җиткерерлергә) тиешле.

23 статья. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы)

1. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) җирле әһәмияткә ия мәсьәләләр буенча фикер алышу зарурлыгы килеп чыкканда бар Җирлек халкы вәкилләренең фикерләрен белү өчен оештырыла. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) Җирлек территориясенә бер өлешендә яшәүче халык арасынан, гражданнар жыелышы жыю кыен булган очракларда, шулай ук билгеле территориядә яшәүче гражданнар жыенында катнашырга хокукы булган халык саны 100 кешедән артканда оештырыла.

2. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) уздыру һәм билгеләү тәртибе, делегатлар сайлау әлеге Устав, Җирлек Советы норматив хокукый актлары, территориаль ижтимагый үзидарә уставы белән билгеләнә.

3. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) гражданнар жыелышы вәкаләтләрен тормышка ашыра.

4. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) халык, Җирлек Советы, Җирлек Башлыгы инициативасы белән уздырыла. Җирлек Советы һәм Җирлек Башлыгы инициативасы белән уздырылучы гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы), Җирлек Советы һәм Җирлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә. Халык инициативасы белән уздырылучы гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) Җирлек Советы тарафыннан билгеләнә.

5. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) тулы хокуклы дип анда билгеләнгән территориядә уналты яше тулган яшәүчеләрнең өчтән бер өлешен тәкъдим итүче гражданнар жыелышларда сайланган граждан-делегатларның өчтән ике өлеше катнашса хокуклы булып санала. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) карарлары конференциядә катнашучы делегатларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

6. Гражданнар конференциясе (делегатлар жыелышы) нәтиҗәләре ул уздырылганнан соң бер ай эчендә рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка җиткерелергә) тиешле.

24 статья. Гражданнар жыены

1. “Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясында күрсәтелгән очракларда гражданнар жыены уздырылырга мөмкин:

- торак пунктта Жирлек (муниципаль район) чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча, составына күрсәтелгән торак пункт керүче, күрсәтелгән торак пункт территориясен башка Жирлек территориясенә (муниципаль район) керү мөмкинлеге булган очракта;

- Жирлек составына керүче торак пунктта, әлеге торак пункт территориясендә гражданнарга үзара салым акчасы чаралары кертү һәм куллану мәсьәләләре буенча;

- авыл торак пункттында авыл торак пункты старостасы кандидатурасын чыгару мәсьәләсе, шулай ук авыл торак пункты старостасының вәкаләтләрен алдан туктату мәсьәләсе буенча.

2. Авыл торак пункттында гражданнар жыены шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнары белән күздә тотылган очракларда, муниципаль хезмәт вазыйфасын башкару өчен конкурс уздырган вакытта конкурс комиссиясе составына кертү максатыннан уздырылырга мөмкин.

3. Әлеге статья белән каралган гражданнар жыены торак пунктта яки Жирлектә сайлау хокукына ия булган халыкның яртысыннан күбрәге катнашса тулы хокуклы була. Әлеге гражданнар жыены карары гражданнар жыенында катнашучыларның яртысыннан күбрәге аның өчен тавыш бирсә кабул ителгән булып санала.

4. Гражданнар жыены уздыру тәртибе Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлегенә торак пунктларында гражданнар жыенын эзерләү һәм уздыру тәртибе турында Нигезләмә нигезендә раслана.

25 статья. Гражданнарны сораштыру

1. Гражданнарны сораштыру Жирлекнең барлык территориясендә яки территориянең аерым бер өлешендә жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары, шулай ук дөүләт хакимияте органнары карарлар кабул иткәндә халык фикерен исәпкә алу максатыннан уздырыла.

Сораштыру нәтижеләре рекомендация характерын йөртә.

2. Гражданнарны сораштыруда сайлау хокукына ия булган Жирлек халкы катнаша ала.

3. Гражданнарны сораштыру түбәндәгеләр инициативасы белән уздырыла:

1) Совет яки Жирлек Башлыгы – жирле эһәмияткә ия мәсьәләләр буенча;

2) Татарстан Республикасы дөүләт хакимияте органнары – республика һәм республикара эһәмияткә ия объектлар өчен Жирлек жирләрен максатчан билгеләүне үзгәртү турындагы карарларны кабул иткәндә гражданнар фикерен истә тоту өчен.

4. Гражданнарны сораштыруны билгеләү тәртибе һәм уздыру Жирлек Советы норматив хокукый актлары белән Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнә.

5. Гражданнарны сораштыру билгеләү турында карар Жирлек Советы тарафыннан билгеләнә. Гражданнарны сораштыру билгеләү турында Жирлек Советы карарында билгеләнәләр:

1) сораштыру уздыру датасы һәм сроклары;

2) сораштыру уздырганда тәкъдим ителәчәк сорауның (сорауларның) формулировкасы;

3) сораштыру уздыру методикасы;

4) сораштыру кәгазе формасы;

5) сораштыруда катнашучы Жирлек халкының минималь саны.

6. Жирлек халкына гражданны сораштыру уздырылуы турында уздырылганга кадәр 10 көн алдан хәбәр ителәр.

7. Гражданны сораштыру белән чараларны әзерләү һәм уздыруны финанслау башкарыла:

1) Жирлек бюджеты чаралары хисабына – гражданны сораштыру Жирлек жирле үзидарә органнары инициативасы белән уздырылганда;

2) Татарстан Республикасы бюджеты чаралары хисабына – гражданны сораштыру Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары инициативасы белән уздырылганда;

8. Сораштыру нәтижеләре уздырылганнан соң бер ай дәвамында бастырылырга (халыкка житкереләргә) тиешле. Сораштыру нәтижеләре белән Жирлекнең һәр кешесе танышырга хокуклы. Сораштыру нәтижеләре Жирлек жирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле карарлар кабул иткәндә исәпкә алынырга тиеш.

26 статья. Жирле әһәмияткә ия булган аеруча мөһим мәсьәләләрне халык тикшерүе

1. Муниципаль хокук актлары проектларын чыгару турында карар һәм башка әһәмиятле булган мәсьәләләрне халык тикшерүенә чыгару үз инициативасы буенча Жирлек Советы тарафыннан яки шушы территориядә яшәгән гражданны таләбе буенча Жирлек Советы билгеләгән тәртиптә кабул ителә.

2. Муниципаль хокук актлары проекты тексты һәм халык тикшерүенә чыгарылган мәсьәләләр буенча башка материаллараларны халык тикшерүенә чыгару турында карар кабул ителгән көннән соң биш көннән дә соңга калмыйча массакуләм мәгълумат чараларында бастырыла, Жирлек халкына жибәрелә, халык таныша алырлык урыннарда урнаштырыла, башка юллар белән халыкка житкерелә.

3. Халык тикшерүенә мәсьәләләрне чыгару белән беррәттән Жирлек Советы тикшерү барышында кергән тәкъдимнәрне һәм күрсәтмәләрне тикшерү буенча эшне оештыру вакытын һәм тәртибен билгели, билгеләнгән максатлар өчен махсус комиссия төзи.

4. Жирлек Советы аның тарафыннан кертелгән муниципаль хокук актлары проектларын һәм башка әһәмиятле булган мәсьәләләрне тикшерүне тәэмин итә, моның өчен шартлар тудыра.

5. Халык тикшерүенә чыгарылган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм күрсәтмәләр Жирлек Советына жибәрелә.

6. Муниципаль хокук актлары проектлары һәм башка әһәмиятле булган мәсьәләләр буенча тәкъдимнәр һәм күрсәтмәләр Жирлек Советы тарафыннан карап тикшерелә.

7. Халык тикшерүе нәтижеләре турында халыкка хәбәр ителә.

27 статья. Жирлекнең ижтимагый (консультатив) советлары

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм гражданның үзара бәйләнешләрен булдыру өчен, әһәмиятле булган мәсьәләләргә чишү буенча карарлар эшләгәндә һәм тормышка ашырганда халык мәнфәгатьләрен һәм ихтыяжларын исәпкә алу максатыннан, жирле үзидарә органнары эшчәнлеген контрольдә тоту өчен Жирлекнең ижтимагый советы төзелә.

2. Жирлекнең ижтимагый советы аның эшчәнлегендә жирлек халкының, ижтимагый оешмалар вәкилләре һәм башка коммерцияле булмаган оешмаларның иреккә катнашуы нигезендә барлыкка килә.

3. Жирлекнең ижтимагый советы барлыкка килү тәртибе, вәкаләтләре, аның утырышларын үткөрү тәртибе һәм карарлар кабул итү, Жирлекнең жирле үзидарә органнарының Жирлекнең ижтимагый советы эшчәнлегенә мәгълүмати, консультатив ярдәм итү хокуклары, бурычлары һәм җаваплылыгы, аны тарату процедурасы, шулай ук аның эшчәнлегенә буенча башка мәсьәләләр Жирлек Советы раслаган нигезләмә белән билгеләнә.

4. Башка ижтимагый (консультатив) советлар Жирлекнең жирле үзидарә органнары каршында, аларның карарлары нигезендә барлыкка килергә мөмкин.

5. Ижтимагый (консультатив) советларда эш җәмәгатьчелек тәртибендә башкарыла.

28 статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнарына гражданнар мөрәжәгәте

1. Гражданнар Жирлек жирле үзидарә органнарына шәхси һәм коллектив мөрәжәгатьләр белән чыгарга хокукы.

2. Гражданнарның мөрәжәгатьләре "Россия Федерациясе гражданның мөрәжәгатьләрен карау тәртибе турында" 2006 ел, 2 нче май 59-ФЗ номерлы Федераль закон һәм "Татарстан Республикасында гражданнар мөрәжәгатьләре турында" 2003 ел, 12 нче май 16-ЗРТ номерлы Татарстан Республикасы законында билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда каралырга тиеш.

3. Гражданнар мөрәжәгатьләрен карау тәртибен һәм срокларын бозган өчен жирле үзидарә вазыйфай затлары Россия Федерациясе законнары нигезендә җаваплылык тоталар.

29 статья. Жирлек халкының жирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыруның башка формалары һәм аларны тормышка ашыруда катнашуы

1. "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән беррәттән, халыкның жирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыруның башка формалары һәм аларны тормышка ашыруда катнашуында гражданнар жирле үзидарәне тормышка ашыруның башка төр формаларында, Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы законнарына каршы килмәгән очракта, катнашырга хокукы.

2. Жирлек халкының жирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыруы һәм халыкның жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашуы законлылык, үз теләген белән катнашу принципларына нигезләнә.

Жирле үзидарә органнары һәм Жирлек жирле үзидарә органнары вазыйфаи затлары Жирлек халкының жирле үзидарәне турыдан-туры тормышка ашыруы һәм халыкның жирле үзидарәне тормышка ашыруда катнашуында халыкка ярдәм күрсәтергә тиеш.

III БҮЛЕК. ЖИРЛЕК СОВЕТЫ

30 статья. Жирлек Советы – Жирлекнең жирле үзидарә вәкиллекле органы

1. Жирлек Советы - жирле үзидарәнең даими гамәлдәге коллегияль вәкиллекле сайлап куелган органы булып тора.

2. Жирлек Советының рәсми исеме – “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлегенә Советы”

3. Жирлек Советының вәкаләтлек вакыты – 5 ел.

4. Жирлек Советы Жирлектә яшәүчеләр белән хисаплашырга һәм контрольдә булырга тиеш.

5. Жирлек Советының мөһере һәм үзенә атамалары белән бланклары бар.

6. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыруга тотылган акча Россия Федерациясе чыгымнар классификациясенә туры китереп жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

31 статья. Жирлек Советы составы

1. Жирлек Советы муниципаль сайлауларда бер мандатлы сайлау округлары буенча сайлап куелган 10 депутаттан тора.

2.. Жирлек Советы аның составына Жирлек Советы билгеләгән саннан өчтән ике өлештән ким булмаган депутатларны сайлаганда хокукы була.

32 статья. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарә органының сайлаулы органы әгъзасы, Жирлек Башлыгы статусы

1. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарә органының сайлаулы органы әгъзасы, Жирлек Башлыгы вәкаләтләре аны сайлап куйган көннән башлана һәм яңа чакырылыш Жирлек Советы эшен башлаган көннән туктатыла.

2. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарә органының сайлаулы органы әгъзасы, Жирлек Башлыгы әлеге Устав белән билгеләнгән очрактан кала, азат ителмәгән эшкә таянып депутат эшчәнлеген төп эш урынындагы хезмәт вазифалары белән берләштереп алып бара.

3. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарә органының сайлаулы органы әгъзасы, Жирлек Башлыгы статусы белән бәйле чикләүләр федераль законнар белән билгеләнә.

4. Жирлек Советы депутатына, жирле үзидарә органының сайлаулы органы әгъзасына, Жирлек Башлыгына үзенә вәкаләтләрен тормышка ашыру өчен Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, Жирлек Советы карарларына туры китереп шартлар тудырыла.

5. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары бинада, махсус билгеләнгән урыннарда, шулай ук аларны үткәрү тормышны тәмин итү объектларының, транспорт һәм иҗтимагый инфраструктура, элемент эшчәнлеген бозуга китермәгән, жәяүлеләр һәм транспорт йөрешенә, яки гражданның торак йортларга, транспорт

һәм ижтимагый инфраструктура объектларына керү юлларында комачаулык тудырмаган шартларда, ишегаллары эчендәге территорияләрдә үткәрелә. Мондый очрашулар турында тиешле муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органнарына белдерү таләп ителми. Шул ук вакытта депутат күрсәтелгән органнарда алдан ук аларны үткәрү вакыты һәм урыны турында хәбәр итергә хокуклы. Әлеге очрашулар турында Татарстан Республикасы башкарма хакимият органнарына яки жирле үзидарә органнарына хәбәр итү таләп ителми. Шул ук вакытта Жирлек Советы депутаты күрсәтелгән органнарны аларны уздыруның датасы һәм вакыты турында алдан хәбәр итергә хокуклы.

6. Жирлек Башкарма комитеты сайлаучылар белән очрашу үткәрү өчен махсус бүлеп бирелгән урыннарны билгеләләр, шулай ук сайлаучылар белән очрашу өчен бирелгән биналарның исемлеген һәм аларның бирелү тәртибен билгеләләр.

7. Депутатның сайлаучылар белән очрашулары жылышлар, митинглар, демонстрацияләр, йөрешләр һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законнары белән туры китереп халык алдындагы чара формасында үткәрелә.

8. Жылышлар, митинглар, демонстрацияләр, йөрешләр һәм пикетлар турында Россия Федерациясе законы нигезендә, депутатның халык алдындагы чара формасында оештырылган һәм үткәрелгән сайлаучылар белән очрашуларына каршы килүгә Россия Федерациясе законы нигезендә белән туры китереп административ җаваплылык каралган.

9. Жирлек Советы депутаты, жирле үзидарә органының сайлаулы органы эгзасы, Жирлек Башлыгы “Коррупциягә каршы тору турында”, 2008 нче ел, 25 нче декабрь, 273-ФЗ Федераль законда, “Дәүләт вазифасын башкаручы затларның керемә белән чыгымы туры килүен тикшерү турында”, 2012 нче ел, 3 нче декабрь, 230-ФЗ Федераль законда, “Аерым категория затларның Россия территориясеннән читтә урнашкан банкларында сәһәт (вклад) ачырга һәм акча, кыйммәтле әйберләр сакларга, чит ил финанс инструментларын алу һәм (яки) куллануны тыю турында”, 2013 ел, 7 нче май, 79-ФЗ Федераль законда билгеләнгән тәртиптә чикләүләр һәм тыюларны тотарга тиеш.

10. Россия Федерациясенең коррупциягә каршы тору турында законы нигезендә тәкъдим ителә торган Жирлек Советы депутатының, жирле үзидарә органының сайлаулы органы эгзасының, Жирлек Башлыгының керемнәре, чыгымнары, милек һәм милек характерындагы йөкләмәләре турында тапшырылган мәгълуматларының дәрәҗәгә һәм тулы булуын тикшерү Татарстан Республикасы законы билгеләгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы Премьер-министры) карары буенча үткәрелә.

11. Бу статьяның 10 өлешенә туры китереп үткәрелгән тикшерү вакытында “Коррупциягә каршы тору турында”, 2008 нче ел, 25 нче декабрь, 273-ФЗ Федераль законда, “Дәүләт вазифасын башкаручы затларның керемә белән чыгымы туры килүен тикшерү турында”, 2012 нче ел, 3 нче декабрь, 230-ФЗ Федераль законда, “Аерым категория затларның Россия территориясеннән читтә урнашкан банкларында сәһәт (вклад) ачырга һәм акча, кыйммәтле әйберләр сакларга, чит ил финанс инструментларын алу һәм (яки) куллануны тыю турында”, 2013 ел, 7 нче май, 79-ФЗ Федераль законда билгеләнгән чикләүләр һәм тыюларны сакламау һәм вазифаларын үтәмәү турында фактлар ачыкланганда, Татарстан Республикасы

Президенты (Татарстан Республикасы Премьер министры) тиешле карар кабул итү өчен жирде үзидарә органына, яки судка жирлек Советы депутатының, жирле үзидарә органының сайлаулы органы эгъзасының, Жирлек Башлыгының, жирле үзидарәнен башка сайлаучы вазыйфай затының вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату турында гаризасы белән мөрәжәгать итә.

12. Муниципаль вазыйфаларны башкаручы шәхесләрнең керемнәре, чыгымнары, мөлкәте һәм мөлкәт характерындагы йөкләмәләре турында мәгълүматлар жирле үзидарә органының рәсми сайтында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> һәм (яки) муниципаль хокук актлары белән билгеләнгән тәртиптә массакүләм мәгълүмат чараларында урнаштырыла.

33 статья. Жирлек Советы депутатының сайлаучылар белән мөнәсәбәтләре

1. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар белән, шулай ук аның сайлау территориясендә урнашкан предприятие, оешма, дәүләт һәм башка органнар коллективлары белән элемтәдә тора.

2. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында җаваплы һәм хисап тота.

3. Жирлек Советы депутаты сайлаучылар алдында елга бер мәртәбәдән ким булмаган үз эшчәнлегенә турында хисап тоту, вакыт-вакыт Жирлек Советы эше хакында мәгълүмат бирә, шулай ук айга бер мәртәбәдән ким булмаган халыкны кабул итүләр алып бара.

4. Жирлек Советы депутаты законлы хокуклар, ирек һәм район халкы мәнфәгатьләрен тәмин итү буенча законнар тарафыннан билгеләнгән чаралар күрергә, шулай ук алардан килгән тәкъдимнәргә, гаризаларны, шикаятьләргә карарга һәм анда күрсәтелгән мәсьәләләргә вакытында дәрәҗә итеп чишәргә булышырга тиеш.

34 статья. Яңа сайланган Жирлек Советының эшен оештыру

1. Яңа чакырылыш Жирлек Советы беренче сессиягә сайланганнан соң, ун көннән дә артмаган срокта, билгеләнгән Жирлек Советы депутатларының ким дигәндә өчтән ике өлеше җыела. Сайлаулардан соң беренче район Советы киңәшмәсен Жирлек Башлыгы чакыра, ул булмаган очракта – Жирлекнең Сайлау комиссиясе.

2. Жирлек Советының сайлаулардан соң беренче сессиясен яңа Жирлек Башлыгы сайланганчы Жирлек Советының яшь буенча иң өлкән депутаты ача һәм алып бара.

35 статья. Жирлек Советы компетенциясе

1. Жирлек Советы компетенциясенә керәләр:

- 1) Уставны кабул итү һәм аңа үзгәрешләр һәм төзәтмәләр кертү;
- 2) законнар нигезендә Жирлек территориясендә гомуми мәҗбүри кагыйдәләр урнаштыру;
- 3) жирлек бюджетын һәм аның үтәлеше турында хисапны раслау;

4) Россия Федерациясе салымнары һәм җыемнары буенча законнар нигезендә жирле салымнарны һәм җыемнарны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;

5) жирлекнең социаль-икътисади стратегиясен раслау;

5.1) Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы социаль-икътисади үсеше өстенлекләре һәм максатлары буенча, жирлекнең озак срокка максатларны һәм муниципаль идарә һәм социаль-икътисади үсеш бурычларын билгеләү;

5.2) жирле үзидарә органнары вәкаләтләренә кертелгән мәсьәләләр буенча стратегик планлыштыру документларын эшләп чыгару, карау, раслау (хуплау);

5.3) жирле үзидарә органнары белән расланган (хупланган) стратегик планлаштыру документларын мониторингы һәм контроле;

5.4) федераль законнар һәм муниципаль норматив хокукый актлар белән билгеләнгән стратегик планлаштыру өлкәсендә башка вәкаләтләр;

6) Жирлек чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору буенча инициатива чыгару;

7) Жирлек Советына депутатлар сайлауны билгеләү һәм Жирлек Советы депутатларын сайлау буенча сайлау округлары схемаларын раслау;

8) жирле референдумны билгеләү;

9) Жирлек Башлыгын билгеләү;

10) Жирлек Башлыгы урынбасарын билгеләү;

11) Биектау муниципаль районы Советына Жирлек Советы депутаталары арасыннан Жирлек вәкилен сайлау;

12) Жирлекнең Башкарма комитет структурасын раслау, аның хезмәткәрләренә иң чик күләмен урнаштыру;

13) Жирлекнең Сайлау комиссиясе әгъзаларын билгеләү;

14) Жирлекнең чикләрен үзгәртү, үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирү Жирлек Советы депутатын, жирле үзидарә органының сайлаулы органы әгъзасын, Жирлек Башлыгын кире чакыру буенча тавыш бирүне билгеләү;

15) Татарстан Республикасы Дәүләт Советына закон инициативасы хокукын тормышка ашыру;

16) Жирлек муниципаль милкендә булган милек белән идарә итү һәм гамәл кылу тәртибе;

17) муниципаль предприятие һәм учреждениеләрне төзү, үзгәртү һәм юкка чыгару турында карарлар кабул итү тәртибен билгеләү, шулай ук федераль законда башкача билгеләнмәгән булса, муниципаль предприятиеләрнең һәм учреждениеләрнең хезмәтенә тарифларны кую тәртибен һәм аларны куюны билгеләү;

18) Жирлекнең муниципальара хезмәттәшлекне оештыруда катнашу тәртибен билгеләү;

19) Жирлекнең жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә материал - техник тәртибен һәм оештыруны булдыруны билгеләү;

20) Жирлекнең Ревизия комиссиясен формалаштыру;

21) Жирлек башлыгын отставкага җибәрү турында карар кабул итү ;

22) Жирлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен раслау;

23) Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарә органнары вазыйфай затларының жирле әһәмияткә ия мәсьәләләренә хәл итү буенча вәкаләтләренә башкаруын контрольдә тоту;

24) Жирлек бюджетыннан территориаль ижтимагый үзидарәгә кирәкле чаралар бүлеп бирү шартларын һәм тәртибен билгеләү;

25) автоном коммерцияле булмаган оешмалар һәм фондлар формасында коммерцияле булмаган оешмалар төзү турында карар кабул итү;

26) үзенең массакуләм мәгълумат чараларын оештыру;

27) Жирлек Уставын һәм Жирлек Советы карарларын аңлату;

28) үзенең эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча Жирлек Советы Регламентын һәм башка карарларны кабул итү;

29) жирлек гражданның закон чыгару инициативасын тормышка ашыру тәртибен, территориаль ижтимагый үзидарәне оештыру һәм тормышка ашыру тәртибен һәм жирлек бюджетыннан кирәкле чараларны бүлеп бирү тәртибен, һәм гражданны конференциясе (делегатлар жылышы) билгеләү тәртибен, гражданны жыенын билгеләү;

30) Советның депутат комиссияләре составын оештыру, раслау һәм үзгәртү;

31) Жирлекнең территориаль планлаштыру документларын, Жирлекнең шәһәр төзелеше проектлары жирле нормативларын, Жирлек территориясендәге жирләрдән куллану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрен, башка шәһәр төзелеше документларын, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә раслау;

32) депутат сорауларын карау һәм алар буенча карарлар кабул итү;

33) Татарстан Республикасы Дәүләт Советында закон чыгару инициативасы хокукларын тормышка ашыра;

34) Жирлек Советы депутаты һәм Жирлек башлыгы урынына сайлаулар билшеләү турында карар кабул итү;

35) Жирлекнең муниципаль махусулаштырылган торак фондыннан торак йортлар бирү тәртибен урнаштыру;

36) муниципаль янгын сүндерү сагын оештыру турында карар кабул итү, Жирлек территориясендә муниципаль янгын сүндерү сагы эшчәнлегенә максатларын, бурычларын һәм оештыру тәртибен, аның башка төр янгын сагы төрләре белән хезмәттәшлек тәртибен билгеләү;

37) Жирлекнең торак пунктлары чикләрендә янгын сүндерү куркынычсызлыгы беренчел чараларын оештыру-хокукий, финанс һәм материал-техник яктан тәмин итү тәртибе турында карар кабул итү;

38) Жирлек территориясендә оборона өлкәсендә, үз компетенциясе чикләрендә, хәрби идарә органнары белән хезмәттәшлек итеп законнар үтәлүне тәмин итү;

39) Жирлек территориясендәге урамнарны һәм башка торак пунктларның өлешләренә исем бирү һәм кабаттан исем бирү турында мәсьәләләргә хәл итү;

40) муниципаль район Советына жирлек Советы депутатлары арасынан Жирлек вәкилен сайлау;

41) Совет, авыл Жирлеге Башкарма комитеты һәм күрсәтелгән органнар эшчәнлегенә белән бәйлә яки аларның карамагында булган оешмаларның мобилизациясен һәм мобилизация эзәрлегенә белән житәкчелек итү, тәмин итү һәм оештыру;

42) жирле үзидарә органнарының сайлап куелган вазыйфай затларына, жирле үзидарәнең сайлау органнары эгзалларына, Жирлек Советы депутатларына,

муниципаль хезмәткәрләр һәм учреждение хезмәткәрләренә һөнәри белем бирү һәм өстәмә һөнәри белем бирү эшен оештыра;

43) Федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары тарафыннан Жирлекнең вәкиллеке органнары карамагындагы вәкаләтләр, шулай ук әлеге Устав белән Жирлек Советы компетенциясенә кагылышлы башка төр вәкаләтләр.

2. Жирлек Советы ел саен Жирлек Башлыгының эшчәнлегенә, район Башкарма комитеты эшчәнлегенә, башка Жирлек Башлыгы карамагында булган жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә нәтижеләргә турында, шул исәптән Жирлек Советы тарафыннан куелган мәсьәләләргә дә хәл итү турында хисапларын тыңлый.

36 статья. Жирлек Советының эш тәртибе

1. Жирлек Советы эш тәртибе әлеге Устав һәм Жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

2. Жирлек Советы эшчәнлегенә төп формасы булып Жирлек Советы компетенциясенә караган мәсьәләләргә хәл итүче киңәшмәләр тора.

3. Жирлек Советы киңәшмәсә Жирлек Советына сайланган депутатларның гомуми саны 50 проценттан да ким булмаса тулы хокуклы булып санала.

4. Жирлек Советының чираттагы киңәшмәләргә зарурлык туган саен, ләкин өч айга бер тапкырдан да ким була алмый. Чираттан тыш киңәшмәләр Жирлек Башлыгы яки Жирлек Советына сайланган депутатлар төркеменә өчтән бер өлешә инициативасы белән чакырыла.

5. Совет киңәшмәләргә Жирлек Башлыгы тарафыннан чакырыла. Жирлек Советы депутатлары һәм чакырылган затлар чираттагы киңәшмәненә вакыты, урыны һәм чираттагы киңәшмәненә көн тәртибендәгә мәсьәләләргә турында биш көннән дә ким булмаган срокта, ә чираттан тыш киңәшмәгә – бер көннән дә ким булмаган срокта хәбәр ителәләр.

6. Жирлек Советы киңәшмәләргә ачык һәм белдереп үткәрелә. Жирлек Советының ачык утырышларында Жирлекнең теләсә кайсы кешесә катнаша ала.

Регламент белән каралган очракта, Жирлек Советы ябык утырышлар үткәрү турында карар кабул итергә хаклы, һәм анда Жирлек Советы чакырган затлар гына, шулай ук кануннарга туры китереп утырышта катнашырга хокукы булган затлар катнаша ала.

7. Жирлек Советының һәрбер киңәшмәсендә беркетмә алып барыла. Беркетмәгә дата, сессияне уздыру урыны һәм вакыты турында мәгълүматлар кертелә, каралучы барлык мәсьәләләр санап чыгыла һәм тавыш бирү нәтижеләрен күрсәтеп кабул ителгән балык карарлар теркәп куела. Жирлек Башлыгы Жирлек Советы киңәшмәсенә беркетмәсен имзалаганнан соң, аның белән Жирлекнең һәрбер кешесә таныша ала.

8. Жирлек Советы киңәшмәләрендә һәрбер депутат бер тавышка ия. Жирлек Советы депутаты үзенә тавыш бирергә хокукын шәхсән үзе гәмәлгә ашыра. Жирлек Советы киңәшмәсендә тавыш бирү ачык рәвештә (шул исәптән исемләп тә) һәм ябык була ала. Әлеге тавыш бирү төрләрен куллану очраклары әлеге Устав, Жирлек Советы Регламенты белән билгеләнә.

37 статья. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру

1. Жирлек Советы эшчәнлеген оештыруны Жирлек Башлыгы тормышка ашыра.

2. Жирлек Советы регламенты белән билгеләнгәнчә, Жирлек Советы компетенциясенә караган мәсьәләләрне алдан карау һәм эзерләү өчен депутатлар арасынан, Жирлек Башлыгы һәм аның урынбасарынан кала, Жирлек Советы эшчәнлегенң төп юнәлешләре буенча даими комиссияләр оештыралар, шулай ук вакытлыча комиссияләр дә оештырылырга мөмкин (яки) Жирлек Советы эшчәнлегенң төп эш юнәлешләре буенча күрсәтелгән мәсьәләләрне эзерләү өчен җаваплы булган депутатларны билгелиләр. Депутат икедән дә күп булмаган даими комиссиядә эшләргә хокуклы.

3. Жирлек карамагына кертелгән муниципаль программалар, Жирлек Советы карарлары проекты, аеруча да әһәмиятле мәсьәләләр буенча фикер алышу өчен Жирлек Советы каршында аларны чишү буенча депутатлардан, Жирлек Башкарма комитеты вәкилләре, ижтимагый төркемнәр, оешма һәм предприятеләр, белгечләр, экспертлар һәм Жирлек халкыннан торган эшче, эксперт һәм башка киңәшмә төркемнәре оештырылырга мөмкин.

38 статья. Жирлек Советы тарафыннан контроль функцияләрен башкару

1. Жирлек Советы район территориясендә әлеге Уставның, Жирлек Советы тарафыннан кабул ителә торган норматив актларның, Жирлек бюджеты үтәлешен, бюджеттан тыш фонд чарарлары кулланылышын, Жирлек үсеше программалары үтәлешен, Жирлек Башкарма комитеты эшчәнлеген контрольдә тотуны гамәлгә ашыра.

2. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм аларны вазыйфаи затлары тарафыннан законнарны, әлеге Уставны һәм башка норматив хокуый актларны кагыйдә бозу фактлары ачыкланса Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы карары нигезендә депутатлар арасынан ачыкланган фактларны тикшерү өчен вакытлыча контроль комиссияләре оештырылырга мөмкин.

3. Законнар нигезендә, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы инициативасы белән, Жирлек бюджеты чараларын максатчан куллану, муниципаль милекне эффектив куллану буенча тикшерүләр (ревизияләр) үткәрелергә мөмкин. Күрсәтелгән контроль һәм эксперт-аналитик чараларны уздыру тәртибе Жирлекнең ревизия комиссиясе тарафыннан билгеләнә.

4. Жирлек Башкарма комитеты, предприятие, учреждение, оешмалар, вазыйфаи затлар, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, закон белән башкасы билгеләнмәсә, Жирлек Советы, аның контроль комиссиясе, Жирлек Советы депутаты мөрәжәгәте буенча Жирлек Советы карамагында булган мәсьәләләр буенча соратылган мәгълүматны тәкъдим итәргә тиешле, законнарны, муниципаль норматив хокукий актларны бозган очракта кичекмәстән әлеге кагыйдә бозуларны бетерү буенча һәм гаепле затларны җаваплылыкка тарту буенча чаралар күрергә тиеш.

5. Жирлек Советы Жирлек Башлыгының аның эшчәнлегенә, Жирлек Башкарма комитеты һәм башка ведомство карамагында булган жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә, шул исәптән Жирлек Советы белән куелган мәсьәләләрне хәл итү нәтижәләре буенча еллык хисабын тыңлый.

6. Жирлек Советы контроль функциясен тормышка ашырганда, Жирлек Башкарма комитетның финанс-хужалык һәм башкару-житәкчелек итү эшчәнлегенә катнашырга тиеш түгел.

39 статья. Биектау муниципаль Советына Жирлек вәкилен сайлау

1. Жирлек вәкиле Биектау муниципаль районы Советына яшерен тавыш бирү юлы белән Жирлек Советы депутаталары арасыннан сайлана.

2. Билгеләнгән Жирлек Советы депутаталарының яртысыннан күбрәге тавыш биргән кандидат сайланган дип санала.

40 статья. Жирлек Советы вәкаләтләренәң вакытыннан алда чыгуы

1. Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда чыгарга мөмкин:

1) Совет тарафыннан үзтәрәтүлу буенча карар кабул итү. Шу лүк вакытта үзтәрәтүлу турында карар әлеге Устав белән билгеләнгән тәртиптә кабул ителә;

2) “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль законы 73 статьясында билгеләнгән тәртиптә һәм нигезләр буенча үзтәрәтү;

3) Татарстан Республикасы Югары суды тарафыннан Жирлек Советы депутаталар составының хокуклы түгеллеге турында карар үз көченә керсә, шул исәптән депутаталарны үз вәкаләтләрен төшерүләре белән бәйлә рәвештә дә;

4) “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль законга тәңгәл иттереп муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору очрагында, шулай ук жирлекне гадиләштерү очрагында;

4) шәһәр округы белән кушылуы нәтижәсендә муниципаль берәмлек статусын югалту;

5) жирлек чикләрен үзгәртү яки жирлекнең шәһәр округы белән кушылуы нәтижәсендә жирлектә сайлаучылар саны 25 проценттан да күбрәккә артып киткән очракта;

6) карарны тормышка ашырганда кирәкле, гражданның турыдын-туры үз теләкләрен белдерү юлы белән кабул ителгән муниципаль норматив хокукый актны бастыру сроклары бозылганда;

2. Жирлек Советы вәкаләтләренәң вакытыннан алда туктатылуы аның депутатларының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатылуга китерә.

3. Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, вакытына алда сайлаулар “Россия Федерациясе гражданның сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында”, 2002 елның 12 нче июнендәге 67-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән срокларда уздырыла.

41 статья. Жирлек Советын үзтәрәтү буенча карар кабул итү тәртибе

1. Жирлек Советын үзтәрәтү буенча карар Жирлек Башлыгы, Жирлек Советы депутатларының гомуми санының яртысыннан да әзрәк булмаган күләмдә депутатлар төркеме инициативасы белән кабул ителергә мөмкин.

2. Үзтәрәтү буенча карар чыгару инициативасы чыгарылмаска мөмкин:

- 1) Жирлек Советы сайланганнан соң бер ел эчендә;
- 2) Жирлек бюджетын кабул итү вакытында һәм аның үтәлеше турында хисап расланган вакытта;
- 3) Жирлек Башлыгы вәкаләтләре алдан чыккан вакытта, яна Жирлек Башлыгы сайланганчы.

3. Жирлек Советын үзтарту турында язма тәкъдим үзтарту мотивларын үз эченә алырга, шулай ук аңа үзтарту сәбәпләре нигезлэнгән башка төр материаллар да кертелергә мөмкин.

4. Үзтарту турында мәсьәләне алдан карау өчен Жирлек Советы депутатлары арасынан комиссия төзелә. Жирлек Советы яки Жирлек Башлыгы карары нигезендә Жирлек Советын үзтарту турында мәсьәлә гавами тыңлауларга чыгарылырга мөмкин.

5. Район Советы үзтарту мәсьәләсен карау дәвамлылыгы Жирлек Советы депутатлары һәм Жирлек халкы тарафыннан үзтарту инициативасы буенча барлык хәлләрне һәм дәлилләрне һәръяклап һәм объектив рәвештә карауны гарнантияләргә тиеш. Үзтарту турында карар үзтарту турында инициатива чыгарылганнан соң ике ай дәвамында кабул ителергә мөмкин.

6. Жирлек Советын үзтарту турында карар Жирлек Советы депутатларының билгелэнгән саныннан кимендә өчтән икесенең күпчелек тавыш белән яшерен тавыш бирү юлы белән кабул ителә.

7. Жирлек Советы тарафыннан үзтарту турында тәкъдимне кире какканнан соң, үзтарту турында чираттагы инициатива үзтарту мәсьәләсе буенча тавыш бирү көненнән ким дигәндә бер елдан соң кабат чыгарылырга мөмкин.

42 статья. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләрән вакытыннан алда туктату

1. Жирлек Советы депутаты вәкаләтләре вакытыннан алда түбәндәге очракларда туктатыла:

- 1) үлгән очракта;
- 2) үз теләге буенча отставкага киткәндә;
- 3) суд тарафыннан хезмәткә яраксыз яки чикле эшкә яраклы дип табылса;
- 4) суд тарафыннан билгесез юкка чыккан дип яки үлгән дип табылса;
- 5) аңа карата гаепләү суд карары законлы көченә керсә;
- 6) Россия Федерациясе чикләренә яшәргә китсә;
- 7) Россия Федерациясе гражданы булудан туктау, Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы чит ил гражданы булудан туктау, әлеге килешү нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланырга, Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе белән халыкара килешүдә катнашмаган чит ил территориясендә яшәргә хокукы икәннән дәлилләүче, чит ил гражданы гражданлыгы алырга, тору өчен рөхсәт яки башка төр документ алырга хокукы, шуның белән бәйлә рәвештә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы жирле үзидарә органнарына сайлана алу хокукына ия.
- 8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алынса;
- 9) Жирлек Советы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылса;

10) хәрби хезмәткә алынса яки аны алыштыра торган альтернатив граждан хезмәтенә алынса;

11) “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 елны; 6 нчы октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләрне үтәмәү;

12) “Коррупциягә каршы тору турында” 2008 ел, 25 нче декабрь 273-ФЗ номерлы Федераль закон, “Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнары аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында” 2012 ел, 3 нче декабрь 230-ФЗ номерлы Федераль закон, “Аерым категория затларына Россия Федерациясе территориясе чикләрендә урнашкан чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачуны яки булдыруны, тере акча чаралары һәм кыйммәтләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында” 2013 ел, 7 нче май 79-ФЗ номерлы Федераль законнары тарафыннан билгеләнгән чикләүләр, тыюларны һәм вазыйфаларны башкармау;

13) федераль законнар белән билгеләнгән башка очракларда.

2. Жирлек Советы депутатының вәкаләтләрен туктату турындагы карар бу статьяның 1 өлешенә 1-8, 10-12 пунктларында күрсәтелгән очракларда депутат вәкаләтләре туктатылган көннән соң, 30 көннән дә соңга калмыйча Жирлек Советы тарафыннан кабул ителә, әгәр бу очрак Жирлек Советы сессияләре арасында булса, өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

3. Жирлек Советы депутатының вәкаләтләре бу маддәнең 1 өлешенә 9 пункттында күрсәтелгән очракларда Жирлек Советы депутатының вәкаләтләре вакытынна алда туктатылган көннән соң туктатыла.

4. Жирлек Советы депутатының вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылса, депутатны өстәмә сайлаулар федераль канун, Татарстан Республикасы Сайлау кодексы белән туры китереп билгеләнә.

5. Татарстан Республикасы Президенты жирлек Советы депутатының вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турында гариза белән мөрәҗәгать иткән очракта вәкаләтләренә вакытыннан алда туктатуга нигез булып жирлек Советына әлеге гариза кәргән көн санала.

IV бүлек. ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫ

43 статья. Жирлек Башлыгы – Жирлекнең югары вазыйфаи заты

1. Жирлек Башлыгы жирлекнең югары вазыйфаи заты булып санала

2. Жирлек Башлыгы Жирлек Советы тарафыннан сайлана һәм аның рәисе булып санала.

3. Жирлек Башлыгы вазыйфасының рәсми исеме – “Татарстан Республикасы “Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлегенә Башлыгы”. Жирлек Башлыгы үз вәкаләтләрен даими нигездә алып бара.

4. Жирлек Башлыгы вазыйфасы буенча Биектау муниципаль районы Советы депутаты булып тора.

5. Жирлек Башлыгы берьлы Жирлек Советын да, Жирлек Башкарма комитетын да җитәкли.

6. Жирлек Башлыгы жирлек халкы һәм Советы контроле астында турыдан-туры хисап тотта.

44 статья. Жирлек Башлыгын сайлау тәртибе

1. Жирлек Башлыгы яңа сайланган Жирлек Советының беренче утырышында Жирлек Советы депутатлары арасыннан яшерен тавыш бирү юлы белән, әгәр дә Жирлек Советы тарафыннан башкача тавыш бирү тәртибе билгеләмәгән булса, Жирлек Советы вәкаләте вакытына сайлана.

Жирлек Башлыгын сайлау Жирлек Советы депутатлары күрсәткән кандидатлар арасыннан, шул исәптән Жирлек халкы, ижтимагый оешмалар, Татарстан Республикасы Президенты тәкъдимнәре нигезендә сайлана.

2. Жирлек Советы депутаты Жирлек башлыгы дип сайланган булып санала, әгәр дә аны сайлау өчен Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән саныннан яртысыннан күбрәге аны сайлау өчен тавыш бирсә сайланган дип санала.

3. Сайланганнан соң Жирлек Башлыгы түбәндәгечә ант бирә:

“Миңа йөкләнгән Жирлек Башлыгының зур бурычларын тормышка ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен һәм законнарын, Татарстан Республикасы Конституциясен һәм законнарын, Жирлек Уставын үтәргә, Жирлек кешеләренең мул тормышын тәмин итү өчен бөтен белемне һәм көчемне куярга, кеше һәм гражданин хокукларын сакларга ант итәм”.

45 статья. Жирлек Башлыгы статусы

1. Жирлек Башлыгы даими нигездә эшли.

2. Жирлек Башлыгын Биектау муниципаль районы Советына даими нигездә башкаручы вазыйфага сайланган очракта, ул жирлек Башлыгы вазыйфаларын азат ителмәгән нигездә тормышка ашыра.

3. Жирлек Башлыгы үзенә эшчәнлегендә, әлеге Устав һәм федераль закон нигезендә, Жирлек Советына һәм Жирлектә яшәүче халык контрольлегендә һәм хисабында.

4. Жирлек Башлыгы елга бер тапкыр Жирлек Советына үзенә эшчәнлеге нәтижәләре, Жирлек Башкарма комитеты һәм башка ведомство карамагында булган жирле үзидарә органнары эшчәнлеге нәтижәләре турында, шул исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләрне чишү турында еллык отчетларын тәкъдим итә.

5. Жирлек Башлыгы “Коррупциягә каршы тору турында” 2008 ел, 25 нче декабрь 273-ФЗ номерлы Федераль закон, “Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнары аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында” 2012 ел, 3 нче декабрь 230-ФЗ номерлы Федераль закон, “Аерым категория затларына Россия Федерациясе территориясе чикләрендә урнашкан чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачуны яки булдыруны, тере акча чаралары һәм кыйммәтләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында” 2013 ел, 7 нче май 79-ФЗ номерлы Федераль законнары тарафыннан билгеләнгән чикләүләр, тыюларны тотарга һәм вазыйфаларны башкарырга тиеш.

46 статья. Жирлек Башлыгы вәкаләтләре

1. Жирлек Башлыгы үзенәң вәкаләтләре кысаларында:

1) Жирлекне башка муниципаль берәмлекләренәң жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә тәкъдим итә, Жирлек исеменнән ышанычнамәсез эш итә;

2) Жирлек Советы эшен оештыра, Жирлек Советы сессияләрен чакыра һәм аларда рәислек итә, Жирлекнең чираттан тыш утырышын чакырырга хокуклы;

3) әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә, Жирлек Советы кабул иткән норматив хокукый актларны имзалаый һәм халыкка житкерә;

4) үзенәң вәкаләтләре чикләрендә Жирлек Советы эшчәнлегә мәсьәләләре буенча хокукый актлар чыгара;

5) Жирлек Советы эшендә жәмәгатьчелек фикерен исәпкә алуны һәм ачыклыкны тәмин итү буенча чаралар кабул итә;

6) гражданнырны кабул итүне, аларның мөрәжәгатьләрен, гаризаларын һәм шикаятләрен карауны оештыра;

7) Жирлек Советы сессиясе беркетмәләрен имзалаый;

8) Жирлек Советы аппараты эше белән житәкчелек итүне оештыра;

9) Жирлек Советының контрольлек итү вәкаләтләрен координацияли;

10) үзенәң вәкаләтләре кысаларында расланган бюджет нигезендә Жирлек чаралары белән житәкчелек итә; район Советын тоту һәм эшчәнлеген тәмин итү чыгымнары өчен район бюджетында каралган чараларны бүлүче булып тора;

11) законнар һәм әлеге Устав нигезендә, гражданнырның турыдын-туры теләк белдерүләре юлы белән кабул ителгән Жирлек Советы карары хокукый актын кабул итүне тәмин итә;

12) Жирлек жирле үзидарәсе органнарының Жирлек территориясендә эшләүче федераль башкарма хакимият органының территориаль органы, башка федераль органнар, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән кирәкле үзара бәйләнешне тәмин итә;

13) Жирлек исеменнән дәүләт хакимияте органнары, башка муниципаль берәмлекләренәң жирле үзидарә органнары белән икътисади һәм социаль-мәдәни өлкәләрдә килешүләр төзи, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белән үзара мөнәсәбәтләр турында килешү төзи;

14) жирле үзидарә органнары тарафыннан жирле әһәмияткә ия мәсьәләләрне чишү вәкаләтләрен һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган кайбер дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәмин итә;

15) Жирлек Башкарма комитеты эшчәнлегә белән берялгызы житәкчелек итә, һәм Жирлек Башкарма комитеты компетенциясенә керүче вәкаләтләренәң үтәләше өчен шәхси жаваплылык тотат;

16) Жирлек Башкарма комитетын Жирлек Советы, башка Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм муниципаль берәмлекләр, дәүләт хакимияте органнары, гражданныр һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләрдә тәкъдим итә;

17) Жирлек Советы каравына Жирлек бюджеты Проектын һәм аның үтәләше турында хисап тәкъдим итә;

18) «Россия Федерациясендә дәүләт-шәхси партнерлыгы, муниципаль-шәхси партнерлык турында һәм Россия Федерациясе аерым закон актларына үзгәрешләр

кертү турында”, 2015 елның 13 нче июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә муниципаль-шәхси партнерлык өлкәсендә вәкаләтләрне тормышка ашырырга вәкаләтле жирле үзидарә органын ачыклай;

19) Жирлек Советы каравына Башкарма комитет структурасы проектын кертә, расланган структура нигезендә, хезмәткәрләрнең соңгы чик санын һәм билгеләнгән хезмәт хакы фонды нигезендә Жирлек Башкарма комитеты штатлы расписаниесен раслай;

20) муниципаль хезмәткәрләрне һәм Жирлек Башкарма комитетының башка эшчеләрен вазыйфаларына билгели һәм азат итә, аларның эшчәнлеген контрольдә тотат, аларга карата бүләкләү чаралары һәм дисциплинар жаваплылык куллана;

21) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән аерым дәүләт вәкаләтләрне гамәлгә ашыруны Жирлекнең жирле үзидарә органнарына биргән вәкаләтләрне Жирлек Башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашыруны тәмин итә; аларның үтәләше өчен шәхси жаваплылык тотат, билгеле законнар буенча йөкләнгән дәүләт вәкаләтләре белән бәйле мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

22) Жирлек Башкарма комитеты компетенциясенә керүче, жирле әһәмияткә ия мәсьәләләр буенча хокукый актлар, шулай ук Жирлек Башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләр буенча хокукый актлар чыгара;

23) Жирлек Советына үзенең эшчәнлегенә нәтижеләре, Жирлек Башкарма комитеты һәм башка ведомство карамагында булган жирле үзидарә органнары эшчәнлегенә нәтижеләре турында, шул исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләрне чишү турында еллык отчетларын тәкъдим итә.

24) Жирлек Башкарма комитеты эшчәнлегенә турында халыкка һәрдаим мәгълүмат бирә, Жирлек Башкарма комитеты хезмәткәрләре тарафыннан гражданны кабул итүне оештыра, айга бер мәртәбәдән дә ким түгел гражданны шәхсэн үзе кабул итүне гамәлгә ашыра, гражданны тәкъдимнән, гариза һәм шикаятләрен карый, алар буенча карар кабул итә;

25) дәүләт һәм башка органнарда Жирлек мәнфәгатләрен кайгырту һәм саклау буенча чаралар күрүне тәмин итә, Жирлек Башкарма комитеты исеменнән судка гаризалар тапшыра, ышанычнамәләр бирә;

26) жирлек территориясендә гражданны оборонасы белән житәкчелек итә;

27) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары тарафыннан Жирлек Башлыгы карамагына тапшырылган вәкаләтләрне, шулай ук әлегә Устав, Жирлек Советы карарлары белән Жирлек Башлыгы компетенциясенә кертелгән башка төр вәкаләтләрне башкара.

2. Жирлек башлыгы вакытлыча булмаган яки вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, әлегә мәсьәлә буенча махсус чыгарылган хокукый акт нигезендә, Жирлекнең жирле үзидарә вазыюфай заты аның вәкаләтләрен тулы күләмдә башкара.

3. Жирлек Башлыгы Жирлек Советына үзенең эшчәнлегенә, башкарма комитет эшчәнлегенә турында, шул исәптән исәптән жирлек Советы куйган мәсьәләләрне чишү турында еллык отчетларын тәкъдим итә.

47 статья. Жирлек Башлыгы урынбасары

1. Жирлек Башлыгы урынбасары Жирлек Башлыгы тәкъдиме белән Жирлек Советы депутатлары арасыннан сайлана.

2. Жирлек Башлыгы урынбасары Жирлек Советы тарафыннан башка тавыш бирү тәртибе билгеләнмәгән булса, яшерен тавыш бирү юлы белән сайлана.

3. Жирлек Советы депутаты сайланган Жирлек Башлыгы урынбасары дип, әгәр дә аны сайлау өчен Жирлек Советында билгеләнгән депутатларның яртысыннан күбрәге тавыш бирсә атала.

4. Жирлек Башлыгы урынбасары Жирлек Советы Регламенты билгеләгән бурычларга тәңгәл итеп функцияләрен башкара, Жирлек Башлыгы йөкләмәләрен үти.

Жирлек Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган очракта, яисә аңа карата суд карары белән сакка алу яки вазыйфадан вакытлыча читләштерү рәвешендә процессуаль мәжбүр итү чаралары кулланылса, ул вакытлыча булмаса (авыру яки түләүле члга китү сәбәпле) яки аның тарафыннан үз вәкаләтләрен тормышка ашырырга мөмкин булмаса, аның вәкаләтләрен вакытлыча Жирлек Башлыгы урынбасары башкара.

5. Жирлек Башлыгы урынбасары үзенә вәкаләтләрен даими булмаган нигездә тормышка ашыра, әлеге Уставның 44 статьясы 2 бүлегендәге очрактан кала.

6. Жирлек Башлыгы урынбасары вәкаләтләре вакытыннан алда әлеге Уставның 41 статьясы нигезендә туктатыла.

7. Жирлек башлыгы урынбасары теләсә кайсы вакытта Жирлек Советы инициативасы яки Жирлек Советында билгеләнгән депутатларның өчтән береннән дә ким булмаган санда депутатлар төркеме белән вазыйфасыннан алынырга мөмкин. Жирлек башлыгы урынбасарын чакырып алу карары Жирлек Советында билгеләнгән депутатларның күпчелек тавыш бирүе белән кабул ителә.

8. Жирлек Башлыгы урынбасары “Коррупциягә каршы тору турында” 2008 ел, 25 нче декабрь 273-ФЗ номерлы Федераль закон, “Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнары аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында” 2012 ел, 3 нче декабрь 230-ФЗ номерлы Федераль закон, “Аерым категория затларына Россия Федерациясе территориясе чикләрендә урнашкан чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачуны яки булдыруны, тере акча чаралары һәм кыйммәтләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында” 2013 ел, 7 нче май 79-ФЗ номерлы Федераль законнары тарафыннан билгеләнгән чикләүләр, тыюларны тотарга һәм вазыйфаларны башкарырга тиеш.

9. Жирлек Башлыгы урынбасарының вәкаләтләрен тормышка ашыру гарантиясе әлеге Устав белән, федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә.

48 статья. Жирлек Башлыгы вәкаләтләренә вакытыннан алда туктатылуы

1. Жирлек Башлыгы вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылу сәбәпләре:

1) үлеме;

2) үз теләге белән отставкага китү;

3) “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74.1 статьясы нигезендә отставкага жиберү;

4) “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль законның 74 статьясы нигезендә вазыйфадан баш тарту;

5) суд тарафыннан эшкә сәләтсез яки эшкә өлешчә сәләтсез дип танылуы;

6) суд тарафыннан хәбәрсез булмавы яки үлгән дип хәбәр ителүе;

7) судның аңа карата булган гаепләү хөкем карарының законлы көченә керүе;

8) тору өчен Россия Федерациясе чикләреннән чыгу;

9) Россия Федерациясе гражданы булудан туктау, Россия Федерациясе халыкара килешүендә катнашучы чит ил гражданы булудан туктау, әлеге килешү нигезендә чит ил гражданы жирле үзидарә органнарына сайланьрга, Россия Федерациясе гражданының Россия Федерациясе белән халыкара килешүдә катнашмаган чит ил территориясендә яшәргә хокуклы икәнән дәлилләүче, чит ил гражданы гражданлыгы алырга, тору өчен рөхсәт яки башка төр документ алырга хокуклы, шуның белән бәйле рәвештә чит ил гражданлыгы булган Россия Федерациясе гражданы жирле үзидарә органнарына сайлана алу хокукына ия.

10) сайлаучылар тарафыннан кире чакыртып алу;

11) сәламәтлеге буенча Жирлек Башлыгы вәкаләтләрен башкара алмавы турында суд тәртибендә билгеләнсә;

12) “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль законның 13 статьясына туры китереп тормышка ашырылган, Жирлекне үзгәртеп кору, шулай ук Жирлекне бетергән очракта;

13) шәһәр округы белән кушылуы нәтижәсендә Жирлекнең муниципаль берәмлек статусын югалту;

14) Жирлек чикләрен үзгәртү яки Жирлекне муниципаль берәмлек белән кушылуы нәтижәсендә Жирлектә сайлаучылар саны 25 проценттан да күбрәккә артып киткән очракта;

15) карарны тормышка ашырганда кирәкле, гражданның турыдын-туры үз теләкләрен белдерү юлы белән кабул ителгән муниципаль норматив хокукый актыны бастыру сроклары бозылганда;

16) “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль закондагы һәм башка законнардагы чикләүләренә үтәмәү;

17)) “Коррупциягә каршы тору турында” 2008 ел, 25 нче декабрь 273-ФЗ номерлы Федераль закон, “Дәүләт вазыйфаларын биләүче затларның һәм башка затларның чыгымнары аларның керемнәренә туры килүен тикшереп тору турында” 2012 ел, 3 нче декабрь 230-ФЗ номерлы Федераль закон, “Аерым категория затларына Россия Федерациясе территориясе чикләрендә урнашкан чит ил банкларында счетлар (вкладлар) ачуны яки булдыруны, тере акча чаралары һәм кыйммәтләр саклауны, чит ил финанс инструментларына ия булуны һәм (яки) алардан файдалануны тыю турында” 2013 ел, 7 нче май 79-ФЗ номерлы Федераль

законнары тарафыннан билгелэнгән чикләүләр, тыюларны һәм вазыйфаларны башкармау.

2. Жирлек Башлыгы вәкаләтләрен әлеге статьяның 1 бүлгеге 1-11 пунктларында күрсәтелгән нигехләр буенча, вакытыннан алда туктатылган очракта яңа Жирлек Башлыгын сайлау мондый вәкаләтлек туктатылган көннән соң кимендә алты айдан соңга калмыйча сайлана.

Шул ук вакытта жирлек Советы вәкаләтләре вакыты чыгарга алты айдан ким вакыт калган булса, жирлек Советы составыннан жирлек башлыгын сайлау яңа сайланган жирлек Советының беренче утырышында тормышка ашырыла.

3. Жирлек Советы карары белән жирлек Башлыгын вазифадан азат итү турында хокукый акт рәсми рәвештә кабул ителгәннән соң Жирлек Башлыгы әлеге карар рәсми рәвештә бастырылып чыкканнан соң 10 көн дәвамында судка шикаять бирергә хокуклы. Суд шикаять кертелгән көннән соң 10 көннән дә соңга калмыйча аны карарга һәм карар кабул итзргән тиеш.

Татарстан Республикасы Президенты (Татарстан Республикасы Премьер Министры) карары белән жирлек Башлыгын вазифадан азат итү турында хокукый акт рәсми рәвештә бастырылып чыккан көннән Жирлек Башлыгы 10 көн дәвамында судка шикаять бирергә хокуклы. Суд шикаять кертелгән көннән соң 10 көннән дә соңга калмыйча аны карарга һәм карар кабул итзргән тиеш.

4. Татарстан Республикасы Президентының (Татарстан Республикасы Премьер Министры) жирлек Башлыгын вазифадан азат итү турында хокук акты нигезендә, яки жирлек Советының жирлек Башлыгын отставкага жиберү турында карары нигезендә вәкаләтләре вакытыннан алда туктатылган жирлек Башлыгы әлеге хокук актын яки карарны суд тәртибендә шикаять бирә, суд карары законлы көченә кермичә жирлек Советы үзенә составыннан сайлана торган жирлек башлыгын сайлау турында карар кабул итергә хаклы түгел.

V бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

49 статья. Жирлек Башкарма комитеты - Жирлек жирле үзидарәсенен башкарма-боеру органы

1. Жирлек Башкарма комитеты - Жирлек жирле үзидарәсенен башкарма-боеру органы булып тора.

2. Жирлек Башкарма комитетының рәсми исеме – «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлегенә Башкарма комитеты»

3. Жирлек Башкарма комитеты Жирлек Советы белән хисаплашырга һәм контрольдә булырга тиеш.

4. Жирлек Башкарма комитетның мөһере һәм үзенә атамалары һәм билгелэнгән үрнәктә Жирлек гербы сурәте белән бланклары, шулай ук аңа тапшырылган гражданлык хәле актларын дәүләт регистрациясе үткәрү вәкаләтләрен тормышка ашыру өчен Россия Федерациясе гербы сурәте белән мөһере бар.

5. Жирлек Башкарма комитеты эшчәнлеген оештыруга тотылган акча Россия Федерациясе чыгымнар классификациясенә туры китереп жирлек бюджетында аерым юл белән карала.

50 статья. Жирлекнең Башкарма комитеты структурасы

1. Башкарма комитет структурасы Жирлек Советы тарафыннан Жирлек Башкарма комитеты Башлығы тәкъдим итүе буенча раслана.

2. Жирлек Башкарма комитеты структурасына Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе – Жирлек Башлығы, Башкарма комитет сәркатибе, Башкарма комитетның башка вазыйфай затлар һәм өлкә (функциональ) органнары шәхесләре керә.

51 статья. Жирлек Башкарма комитеты вәкаләтләре

Башкарма комитет түбәндәге бюджет вәкаләтләрен башкара:

1) планлаштыру, бюджет, финанслар һәм исәп өлкәсендә:

- Жирлек бюджетын эшләп чыгара;

- Жирлек бюджеты үтәлешен тәмин итә; Жирлек үсешенә социаль-икътисади стратегиясен башкаруны оештыра;

- Жирлек бюджеты үтәлеше турында, Жирлек үсеше социаль-икътисади стратегиясе турында хисап әзерли;

- жирлекнең социаль өлкәсе, икътисади хәлен характерлаучы статистик мәгълүматлар жыюны оештыра һәм күрсәтелгән мәгълүматларны дәүләт хакимияте органнарына Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә тапшыра;

- “Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында”, 2014 ел, 28 нче июнь, 172-ФЗ номерлы Федераль закон белән күз алдында тотылган стратегик планлаштыру өлкәсендә вәкаләтләрне тормышка ашыра;

2) муниципаль милек белән идарә итү, Жирлек территориясендәге предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар белән үзара мөнәсәбәтләр өлкәсендә:

- Жирлекнең муниципаль милектә булган милек белән идарә итә, муниципаль милектә булган объектларны барлыкка китерү, алу, куллану һәм арендага бирү буенча мәсьәләләрне чишә;

- Жирлек Советы карары белән билгеләнә торган очрақларда Жирлек Советына муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән хосусыйлаштыру буенча тәкъдимнәр әзерли һәм раслауга кертә;

- муниципаль милектә булмаган предприятие, оешмалар белән Жирлекнең икътисади һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешүләр төзи, Жирлек территориясендә төрле милек формасында булган халыкка хезмәт күрсәтү өлкәсендә эшләүче предприятиеләр оештыруга ярдәм итә;

- Жирлек Советы тарафыннан билгеләнгән тәртиптә муниципаль предприятие һәм учреждениеләр оештыра, аларның максатларын, шартларын һәм эшчәнлек тәртибен билгели, аларның уставларын раслай, муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс яктан тәмин итүне оештыра, муниципаль предприятие һәм учреждениеләрне үзгәртеп кору, ликвидацияләү мәсьәләләрен хәл итә, аларның житәкчеләрен контракт нигезендә билгели һәм биләгән вазыйфасыннан ала;

- муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс яктан тәмин итүне оештыра һәм бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр башкаручы муниципаль йөкләмәләрне финанс яктан тәмин итә, шулай ук муниципаль ихтыяжлар өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып ала;

- депутатларга сайлаучылар белән очрашу өчен махсус бүлеп бирелгән урыннарны билгели, шулай ук депутатларга сайлаучылары белән очрашулар үткөрү өчен махсус бүлеп бирелгән биналарның исемлеген һәм аларны бирү тәртибен ачыклай;

3) төзелеш, транспорт һәм элемент өлкәсендә:

- халыкны элемент хезмәтә күрсәтү белән тәмин итү өчен шартлар тудыруны тәмин итә;

- Жирлек торак пунктлары чикләрендә урын өчен эһәмиятле булган автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген тормышка ашыра;

4) авыл хужалыгы һәм эшмәкәрлек үсеше өлкәсендә:

- авыл хужалыгы житештерүе үсеше өчен һәм авыл хужалыгы продукциясе, чималы һәм азык-төлеге базарын киңәйтү өчен, кече һәм урта эшмәкәрлек үсеше өчен шартлар тудыра;

5) торак- коммуналь, көнкүреш, сәүдә һәм халыкка башка хезмәт күрсәтү өлкәсендә:

- халыкны жәмәгать туклануы, сәүдә, көнкүреш хезмәт күрсәтү белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;

- халыкның ялын оештыру өчен һәм мәдәният оешмалары хезмәтә белән тәмин итү өчен шартлар тудыра;

- Жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерүгә шартлар булдыру, Жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын уздыруны оештыра;

- Жирлек чикләрендә халыкны су белән тәмин итү, су чыгару, Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән тәртиптә, үз вәкаләтләре кысаларында халыкны ягулык белән тәмин итүне оештыра;

- күмү урыннарын карап тора, ритуаль хезмәтләрне оештыра;

- Жирлекнең Россия Федерациясе Хөкүмәтә тарафыннан таләпләр куела торган, коммуналь инфраструктурасының комплекслы үсеш программаларын, транспорт инфраструктурасының комплекслы үсеше программаларын, социаль инфраструктураның комплекслы үсеше программаларын эшләп чыгара һәм раслай;

б) төзекләндрү өлкәсендә:

- каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым жыю) һәм ташу буенча эшчәнлеген оештыра;

- Жирлек территориясен төзекләндрү кагыйдәләрен раслай, аларны тотуны контролен тормышка ашыра, күрсәтелгән кагыйдәләр нигезендә Жирлек территориясен төзекләндрүне оештыра;

- түбәндәге чараларны үз эченә алуы Жирлек территориясен төзекләндрүне тормышка ашыра:

а) гомуми кулланылышта булган территорияләрне карап тоту һәм андый территорияләр белән куллану тәртибе;

б) фасадларның һәм биналарның чикләү торучы конструкцияләрнең, биналарның, корылмаларның тышкы рәвешен;

в) төзекләндрү элементларын проектлау, урнаштыру, карап тоту һәм кабаттан торгызу, шул исәптән жир эшләре башкарганнан соң;

г) муниципаль берәмлек территориясен яктыртуны оештыру, биналарның, корылмаларның архитектур яктыртуын да кертеп;

д) муниципаль берәмлек территориясен яшеллэндерүне оештыру, торак пунктлар чикләрендә урнашкан үләннәр булган чирәмлекләрне, чәчәклекләрне һәм башка территорияләрне булдыру, карап тоту, кабаттан торгызу һәм саклау тәртибен кертеп;

е) муниципаль берәмлек территориясендә мәгълүматлар урнаштыру, шул исәптән урамнарның исемнәрен һәм йорт номерларын күрсәтеп күрсәткечләр, элмә такталар кую;

ж) балалар һәм спорт майданчыкларын, хайваннарны йөртү өчен майданчыкларны, машина кую урыннарын, кече архитектур формаларны урнаштыру һәм карап тоту;

з) жәяүле коммуникацияләр оештыру, шул исәптән жәяүлеләр юлы, аллеялар, юллар, сукмаклар;

и) муниципаль берәмлек территориясен билгеләнгән территория буйлап инвалидлар һәм халыкның башка аз мобильле төркемнәре беринди тоткарлыксыз хәрәкәт итә алуын тәмин итү максатыннан жиһазландыру;

к) муниципаль берәмлек территориясен жыештыру, шул исәптән кышкы чорда;

л) яңгыр сулары агуын оештыру;

м) жир эшләрен оештыру тәртибе;

н) биналарның, корлымаларны, жир кишәрлекләренең милек ияләре һәм (яки) законлы хужаларының (йортлар чикләре буенча жир кишәрлекләре булдырылган яки булдырылмаган күп фатирлы йортларда биналарның милек ияләре һәм (яки) законлы хужаларынан кала) чиктәш территорияләрне карап тоту буенча каташу, шул исәптән финанс катнашу;

о) Россия Федерациясе субъекты законнары белән билгеләнгән тәртиптә, чиктәш территорияләрнең чикләрен билгеләү;

п) муниципаль берәмлек территорияләрен бәйрәмчә бизәү;

р) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү буенча чараларны оештыру һәм тормышка ашыруда гражданның катнашу тәртибе;

с) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен тотуның контролен тормышка ашыру.

- адреслау объектларына адреслар бирә, адресларны юк итә, үзгәртә, урам-юл челтәрләре элементларына исемнәр бирә (федераль әһәмияткә ия булган автомобиль юлларынан кала, региональ автомобиль юллары яки муниципаль әһәмияткә ия булган юллардан кала), жирлек территорияләре чикләрендә планлаштыру структурасы элементлары исемнәрен бирә, шул исемнәрен үзгәртә, юк итә, дәүләт адреслар реестрында мәгълүматны урнаштыра;

- Жирлек халкының массакүләм ялын оештыру өчен шартлар тудыру һәм халыкның массакүләм ял урыннарын төзекләндерү, гражданның гомуми кулланылыштагы су объектларына һәм аларның яр кыры полосаларына ирекле керүне тәмин итү;

7) гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклау, законлылыкны тәмин итү, халыкны һәм территорияне гадәттән тыш чаралардан саклау өлкәсендә:

- Жирлек территориясендә кануннарның, дәүләт хакимияте органнарының һәм жирле үзидарә органнарының актларын саклауны, гражданның хокукларын һәм ирекләрен саклауны тәмин итә;

- билгеләнгән тәртиптә, шул исәптән судта яки арбитраж судында дәүләт хакимияте органнарының һәм дәүләт хезмәтендәге затларның, предприятиеләрнең, учреждениеләрнең һәм оешмаларның жирле үзидарә хокукларын бозган актларына шикаять бирә;

- муниципаль сайлауларны, жирле референдумны, Жирлек депутатын чакырту буенча тавыш бирүне эзерләү һәм үткәрдә оештыру һәм матди-техник тәмин итүне тормышка ашыра, Жирлек чикләрен үзгәртү буенча, Жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне тормышка ашыра;

- жыелышлар, митинглар, урам йөрешләре, демонстрация һәм пикетларны үткәру, спорт, тамаша һәм башка массакүләм ижтимагый чараларны оештыру белән бәйлә булган законда каралган чараларны тормышка ашыра;

- жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданның һәм аларның берләшмәләренә ярдәм итә;

- Жирлекнең торак пунктлары чикләрендә янгын чыгу куркынычсызлыгының беренчел чараларын үткәргән тәмин итә;

8) мәдәният, спорт һәм балалар һәм яшьләр белән эшләү өлкәсендә:

- балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча чаралар оештыра һәм уздыра;

- милләтара һәм динара килешүне ныгытуга юнәлдерелгән чаралар өстендә эшләү һәм тормышка ашыру, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятләрен саклау һәм үстерү, милли азчылыklarның хокукларын тормышка ашыру, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптацияләүне оештыру, милләтара (этник) конфликтлар профилактикасы өчен шартлар тудыра;

9) оборона, мобилизация эзерлек һәм мобилизация өлкәсендә:

- Жирлек территориясендә оборона өлкәсендә, үз компетенциясе чикләрендә, хәрби идарә органнары белән хезмәттәшлек итеп законнар үтәүне тәмин итү;

- Башкарма комитеты һәм эшчәнлекләре күрсәтелгән органнарының эшчәнлеген белән бәйлә булган яки алар карамагында булган оешмаларның мобилизация эзерлеген яки мобилизациясен оештыру, тәмин итү һәм житәкчелек итү.

10) Жирлек жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә бирелгән аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә:

- Жирлек жирле үзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә бирелгән аерым дәүләт вәкаләтләрен тормышка ашыра;

- дәүләт вәкаләтләрен башкару өчен бирелгән матди һәм финанс чараларны дәрәс куллануны тәмин итә һәм хисап алып бара;

- федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә урнаштырылган, тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен башкару турында хисап тәкъдим итә;

11) башка вәкаләтләр:

- Жирлек Башлыгы эшчәнлеген оештыру, хокукый, мәгълүмати, матди-техник яки башкача тәмин итүне тормышка ашыра;

- Жирлекнең архив фондлары формалашуын тәмин итә;

- Жирлекнең жирле үзидарә органнары жирлектәге граждандарны ихтыяри рәвештә, әлеге Уставның 6 статьясы 1 бүлеге 4, 9, 18 һәм 19 пунктларында күрсәтелгән Жирлекнең жирле әһәмияткә ия мәсьәләләрен чишү максатыннан, социаль мөһим эшләрне башкару өчен жәлеп итү карарын кабул итәргә хокуклы (шул исәптән кизү тору) һәм аларны уздыруны оештыра;

- федераль законнар нигезендә, халыкара һәм тышкы икътисади элемтәләренә үз вәкаләтләре чикләрендә гамәлгә ашыра;

- «Россия Федерациясендә дәүләт-шәхси партнерлыгы, муниципаль-шәхси партнерлык турында һәм Россия Федерациясе аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында», 2015 елның 13 нче июлендәге 224-ФЗ номерлы Федераль законның 18 статьясы 2 бүлеге белән күз алдында тотылган вәкаләтләренә тормышка ашыруга вәкаләтле орган булып тора һәм Россия Федерациясендә муниципаль-шәхси партнерлык өлкәсендә гавами партнер буларак чыгыш ясый;

- закон, әлеге Устав, Жирлек Советы карарлары белән Жирлек Советы һәм Жирлекнең башка жирле үзидарә органнары компетенциясенә караган вәкаләтләрдән тыш Жирлек өчен әһәмиятле булган мәсьәләләр буенча башка вәкаләтләренә башкара.

2. Башкарма комитет жирлекнең аерым бер урын өчен әһәмияте булган мәсьәләләргә карамаган мәсьәләләренә чишү буенча түбәндәге вәкаләтләренә тормышка ашыра:

- Жирлек музейларын булдыра;

- Жирлектә нотариус булмаган очракта закон белән каралган нотариаль гамәлләренә башкара;

- опека һәм посечительлек буенча эшчәнлекне тормышка ашыруда катнаша;

- Жирлек территориясендәге жирле милли-мәдәни автономияләренә хокукларын тормышка ашыру белән бәйлә булган эшчәнлекне тормышка ашыруда булышлык итә;

- Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә һәм жирлек территориясендә миллиәтара бәйләнешләр өлкәсендә чараларны тормышка ашыруга булышлык итә;

- Жирлек территориясендә урнашкан муниципаль учреждениеләр һәм предприятиеләрне мобилизация эзәрләү буенча чараларны оештыруда һәм тормышка ашыруда катнаша;

- муниципаль янгын сагы хезмәтен булдыра;

- туризмны үстерүгә шартлар тудыра;

- кеше хокукларын яклаучы ижтимагый контрольне тормышка ашыручы ижтимагый күзәтчелек комиссияләренә ярдәм күрсәтә һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга булышлык итә;

- инвалидларның ижтимагый оешмаларына ярдәм күрсәтә, шулай ук «Россия Федерациясендә инвалидларны ижтимагый яклау турында», 1995 ел, 24 нче ноябрь,

№181-ФЗ Федераль закон нигезендә, бөтенроссия ижтимагый инвалидлар оешмалары төзегән организацияләргә ярдәм итә;

- торак турында канун белән туры китереп гражданнарға муниципаль торак фонды торак йортларын социаль кулланудагы торак фонды торак йортларын найм килешүе буенча бирә;

- жирлек территориясендә яшәгән караусыз хайваннарны тотып алу һәм асрау буенча чараларны тормышка ашыра;

- “Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында”, 2016 ел, 23 нче июнь, 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чараларны тормышка ашыра;

- инвалидларның, сәламәтлекләре мөмкинлекләре чикле булган кешеләр өчен физик культура һәм спортны, жиңелләшкән спортны һәм адаптив физик культураны үстерүгә булышлык итә.

- “Кулланучылар хокукларын яклау турында”, 1992 ел, 7 нче февраль, 2300-1 номерлы Россия Федерациясе Законы белән күздә тотылган, кулланучылар хокукларын яклау буенча чараларны тормышка ашыра.

3. Исполнительный комитет Поселения является органом, уполномоченным на осуществление муниципального контроля.

Жирлек Башкарма комитетының муниципаль контроль өлкәсендә вәкаләтләренә керәләр:

1) билгеле территориядә муниципаль контрольне оештыру һәм тормышка ашыру. Муниципаль контроль төрләре һәм аларны тормышка ашырырга вәкаләтле жирле үзидарә органнары исемлегә Жирлек Советы белән билгеләнгән тәртиптә алып барыла;

2) төбәк дәүләт контролен (күзәтчелек), тормышка ашыру вәкаләтләре бирелгән жирлекнең жирле үзидарә органнары тарафыннан оештыру һәм тормышка ашыру;

3) билгеле эшчәнлек өлкәләрендә муниципаль контрольне тормышка ашыру административ регламентларын эшләп чыгару, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте вәкаләтле органнары белән раслана торган типик административ регламентлар нигезендә эшләп чыгару, жирле үзидарә органнары тормышка ашыру өчен вәкаләтле булган, төбәк дәүләт контролен (күзәтчелеген) тормышка ашыру административ регламентлары. Күрсәтелгән административ регламентлар Татарстан Республикасы норматив хокукый актларында билгеләнгән тәртиптә эшләп чыгарыла һәм кабул ителә;

4) федераль законнар һәм башка Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары белән билгеләнгән башка вәкаләтләренә тормышка ашыра.

Муниципаль контрольне турыдан-туры тормышка ашыру буенча функцияләр Жирлек Башкарма комитетына әлеге органнарның статусын билгеләүче хокукый актлар нигезендә йөкләнергә мөмкин.

Муниципаль контрольне тормышка ашыру һәм юридик затларны, шәхси эшмәкәрләренә тикшерү уздыру белән бәйле мөнәсәбәтләргә “Юридик затларның һәм шәхси эшмәкәрләренә дәүләт контроле (күзәтүе) һәм муниципаль контроль башкарганда хокукларын саклау турында”, 2008 ел, 26 нчы декабрь, 294-ФЗ номерлы Федераль закон нигезләмәләре кулланылалар.

VI бүлек. БАШКА ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫНЫҢ ҮЗАРА БӘЙЛӘНЕШЕ

52 статья. Жирлекнең Ревизия комиссиясе

1. Жирлекнең Ревизия комиссиясе жирле үзидарәнең даими гамәлдә булган тышкы дәүләт финанс контроле органы булып тора һәм Жирлек Советы тарафыннан оештырыла.

2. Жирлекнең Ревизия комиссиясе рәистән һәм ике аудитордан тора.

Жирлекнең Ревизия комиссиясен оештыру, эшчәнлеге тәртибе, вәкаләтләре Россия Федерациясе Бюджет кодексы, “Россия Федерациясе субъектлары һәм муниципаль берәмлекләренң контроль-хисап органнарын оештыруның һәм эшчәнлегенң гомуми принциплары турында”. 2011 ел, 7 нче февраль, 6-ФЗ номерлы Федераль закон, “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләрне оештыруның гомуми принциплары турында”, 2003 ел, 6 нчы октябрь, 131-ФЗ номерлы Федераль закон, башка федераль законнар һәм Россия Федерациясенң башка норматив хокукый актлары, муниципаль норматив хокук актлары белән билгеләнә.

Федераль законнар билгеләгән очракларда һәм тәртиптә Жирлекнең Ревизия комиссиясен оештыруны һәм эшчәнлеген хокукый жайга салу шулай ук Татарстан Республикасы законнары белән тормышка ашырыла.

3. Жирлек Советы Биектау муниципаль район Советы белән Биектау муниципаль районы Контроль-хисап палатасына тышкы муниципаль контрольне тормышка ашыру буенча Жирлекнең Ревизия комиссиясе вәкаләтләрен бирү турында килешү төзәргә хокуклы.

53 статья. Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы, Жирлек Башкарма комитеты һәм Жирлекнең башка жирле үзидарә органнарының үзара бәйләнеше

1. Әлеге Устав белән билгеләнгән вәкаләтләрне бүлү нигезендә Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы һәм Жирлек Башкарма комитеты үз вәкаләтләрен шәхсән үзләре башкаралар.

2. Жирлек Советы һәм Жирлек Башкарма комитеты законнар, әлеге Устав нигезендә билгеләнгән формаларда Жирлекнең икътисади һәм социаль үсеш процесслары белән нәтижәле идарә итү һәм аның халкы мәнфәгатьләрен кайгыртып эшләү максатыннан, үзара бәйләнештә булырга тиеш.

3. Жирлек Советы һәм Жирлек Башкарма комитеты бер берсенә кабул ителгән хокукый документларны имзалаган көннән башлап жиде көн эчендә юллылар.

4. Жирлек Башлыгы Жирлек Башкарма комитеты Житәчесе буларак, Жирлек Советына Жирлек Башлыгы, Жирлек Советы хокукый актларын кабул итү, кире кагу, үзгәртү тәкъдиме белән чыгарга хокуклы, шулай ук аларга суд тәртибендә шикаять белдерергә мөмкин.

5. Жирлекнең башка жирле үзидарә органнарының үзара бәйләнеше тәртибе Жирлек Советы тарафыннан билгеләнергә мөмкин.

54 статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнары арасында бәхәсне хәл итү

Споры между органами местного самоуправления Поселения по вопросам осуществления их полномочий разрешаются путем проведения согласительных процедур либо в судебном порядке.

VII бүлек. САЙЛАУ КОМИССИЯСЕ

55 статья. Жирлекнең сайлау комиссиясе

1. Жирлек сайлау комиссиясе муниципаль сайлауларга, муниципаль референдумга әзерлекне һәм аны үткәрүне, жирле үзидарә депутатын, аның сайлаулы әгъзасын, жирле үзидарәнең сайлаулы урындагы затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, муниципаль Жирлек чикләрен үзгәртү, муниципаль Жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыра.

2. Жирлек сайлау комиссиясе Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасына керми торган муниципаль орган булып тора.

3. Жирлекнең Сайлау комиссиясе Жирлек Советы тарафыннан, “Россия Федерациясе гражданны сайлау хокукларының һәм референдумда катнашу хокукының төп гарантияләре турында”, 2002 ел, 12 нче июнь, 67-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә билгеләнгән тәртиптә булдырыла.

4. Жирлекнең сайлау комиссиясенә вәкаләтләре срогы биш елны тәшкил итә.

5. Жирлек сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш хокукына ия булган 6 әгъза белән булдырыла.

6. Жирлек сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс яктан тәмин итүче чыгымнар Жирлек бюджетында, Россия Федерациясе бюджет чыгымнары классификациясе нигезендә, аерым юл белән күздә тотыла.

7. Жирлек сайлау комиссиясе вәкаләтләре, аның эшчәнлегенә тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, Жирлек Советы тарафыннан расланган Жирлекнең Сайлау комиссиясе турында Нигезләмәсе нигезендә гамәлгә ашырыла. Жирлекнең сайлау комиссиясе вәкаләтләре, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары белән Жирлек Советы мәрәжәгәте нигезендә, территориаль сайлау комиссиясенә йөкләнергә мөмкин.

VII бүлек. САЙЛАУ КОМИССИЯСЕ

56 статья. Жирлекнең сайлау комиссиясе

1. Жирлек сайлау комиссиясе муниципаль сайлауларга, муниципаль референдумга әзерлекне һәм аны үткәрүне, жирле үзидарә депутатын, аның сайлаулы әгъзасын, жирле үзидарәнең сайлаулы урындагы затын чакыртып алу буенча тавыш бирүне, муниципаль Жирлек чикләрен үзгәртү, муниципаль Жирлекне үзгәртеп кору мәсьәләләре буенча тавыш бирүне оештыра.

2. Жирлек сайлау комиссиясе Жирлекнең жирле үзидарә органнары структурасына керми торган муниципаль орган булып тора.

3. Жирлек сайлау комиссиясе Жирлек Советы тарафыннан федераль законнар, Татарстан Республикасы Сайлау кодексында билгелэнгән тәртиптә оеша.

4. Жирлекнең сайлау комиссиясенен вәкаләтләре срогы биш елны тәшкит итә.

5. Жирлек сайлау комиссиясе хәлиткеч тавыш хокукына ия булган 6 эгъза белән булдырыла.

6. Жирлек сайлау комиссиясе эшчәнлеген финанс яктан тәмин итүче чыгымнар Жирлек бюджетында, Россия Федерациясе бюджет чыгымнары классификациясе нигезендә, аерым юл белән күздә тотыла.

7. Жирлек сайлау комиссиясе вәкаләтләре, аның эшчәнлегенә тәртибе һәм гарантияләре федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, Жирлек Советы тарафыннан расланган Жирлекнең Сайлау комиссиясе турында Нигезләмәсе нигезендә гамәлгә ашырыла. Жирлекнең сайлау комиссиясе вәкаләтләре, Татарстан Республикасы Үзәк сайлау комиссиясе карары белән Жирлек Советы мөрәжәгәте нигезендә, территориаль сайлау комиссиясенә йөкләнергә мөмкин.

VIII бүлек. МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ УЗУ ҺӘМ МУНИЦИПАЛЬ ХЕЗМӘТ ВАЗЫЙФАЛАРЫН БИЛӘУ

57 статья. Гомуми нигезләмәләр

1. Муниципаль хезмәт – хезмәт шартнамәсе (контракт) төзү юлы белән муниципаль хезмәт вазыйфаларын даими рәвештә тормышка ашыра торган гражданның һөнәри эшчәнлеге.

2. Муниципаль хезмәт вазыйфалары Татарстан Республикасы законы белән раслана торган Татарстан Республикасы муниципаль хезмәт вазыйфалары реестрына туры китереп, муниципаль хокукый актлар белән билгеләнә.

3. Муниципаль хезмәтне финанслау Жирлек бюджеты чаралары хисабына тормышка ашырыла.

4. Россия Федерациясе дәүләт телен белгән гражданның женесенә, расасына, милләтенә, теленә, килеп чыгышына, мөлкәт һәм хезмәттәге хәленә, яшәү урынына, дингә мүнәсәбәтенә, карашларына, иҗтимагый карашларына карамастан, шулай ук муниципаль хезмәткәрнең һөнәри һәм эшлекле сыйфатларына бәйлә булмаган башка шартларга карамастан муниципаль хезмәткә тигез керүгә һәм тигез шартларга ия.

Муниципаль хезмәтнең һөнәри белем дәрәжәсенә һәм муниципаль хезмәт стажына яки белгечлек буенча эш стажына квалификация таләпләр, муниципаль хезмәт вазыйфасын биләү өчен кирәкле әзерлек өчен юнәлешләр, муниципаль хезмәт вазыйфасы квалификациясе нигезендә Татарстан Республикасы законнары белән билгеләнә торган, муниципаль хокукый акт белән типик квалификация таләпләр нигезендә билгеләнә.

Вазыйфаи йөкләмәләрне башкару өчен кирәкле белемнәргә һәм күнекмәләргә квалификация таләпләр, аның вазыйфаи күрсәтмәләре белән муниципаль хезмәткәрнең һөнәри хезмәт эшчәнлегенә өлкәсе һәм төренә карап урнаштырылалар. Муниципаль хезмәткәрнең вазыйфаи күрсәтмәсе белән

белгечлеккә, эзерлек юнәлешенә квалификацион таләпләр дә күз алдында тотылырга мөмкин.

58 статья. Муниципаль хезмәт вазыйфасы

1. Муниципаль хезмәт вазыйфасы – жирле үзидарә органында, Жирлекнең Сайлау комиссиясе аппаратында әлеге Уставка туры китереп барлыкка килгән муниципаль органнардагы, Жирлекнең Сайлау комиссиясендәге вазыйфаны тәмин итү буенча билгеләнгән хезмәт вазыйфалары белән барлыкка килгән вазыйфа, яисә муниципаль вазыйфаны башкаручы.

59 статья. Муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче зат, муниципаль хезмәткәр

1. Муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүче затлар булып авыл жирлеге Башлыгы, Жирлек Советы депутаты, даими нигездә эшләүче һәм юридик зат булган, хәл итүче тавышка ия булган муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе рәисе, сәркатибе, эгъзасы санала.

2. Жирлек бюджеты чаралары хисабына түләнелә торган акча өчен муниципаль хезмәткәр вазыйфасы буенча йөкләмәләрне федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә, муниципаль хокукый актлар белән билгеләнгән тәртиптә башкаручы гражданин муниципаль хезмәткәр булып санала.

3. Жирле үзидарә органы, Жирлекнең Сайлау комиссиясе эшчәнлеген техник тәмин итү буенча йөкләмәләрне башкаручы, муниципаль хезмәт вазыйфаларын биләмәүче затлар муниципаль хезмәткәр булып саналмый.

60 статья. Муниципаль хезмәткәрнең хокуклары һәм йөкләмәләре

1. Муниципаль хезмәткәр хокуклы:

1) муниципаль хезмәттә башкарган вазифалары буенча аның хокукларын һәм бурычларын билгеләүче документлар, хезмәт вазифаларын башкару сыйфатын билгеләүче критерийлар һәм хезмәт буенча күтәрү шартлары белән танышуга;

2) хезмәт вазифаларын башкару өчен кирәк булган оештыру-техник чараларны тәмин итүгә;

3) хезмәт законнары, муниципаль хезмәт турында закон һәм хезмәт килешүе белән (контракт белән) туры китереп хезмәткә түләүгә һәм башка түләүләргә;

4) эш (хезмәт) вакытының тиешле дәвамлылыгын көйләү белән тәмин итә торган ял, ял көннәре һәм бәйрәм көннәре, шулай ук еллык түләүле ялга;

5) билгеләнгән тәртиптә хезмәттәге вазыйфаларын башкару өчен кирәк булган материалларны һәм мәгълүматларны алырга, шулай ук жирле үзидарә органы, һәм Жирлек Сайлау комиссиясе эшчәнлеген яхшырту турында тәкъдимнәрен кертүгә;

6) үз инициативасы буенча вакант муниципаль хезмәт вазыйфасына конкурста катнашырга;

7) муниципаль хокук акты белән туры китереп Жирлек бюджеты хисабыннан өстәмә һөнәри белем алырга;

8) үзенең шәхси мәгълүматларын сакларга;

9) үзенен шәхси делосының бөтен материаллары белән, һөнәри эшчәнлеге турында фикерләр һәм башка документлар белән аларны шәхси делосына керткәнче танышып чыгарга, шулай ук үзенен язмача аңлатмаларын шәхси делосына теркәргә;

10) һөнәри союзлар оештыру хокукын кертеп, ижтимагый-икътисадый һәм һөнәри мәнфәгатьләренә, үзенен хокукларын яклау өчен оешырга;

11) хезмәт законнары белән туры китереп шәхси хезмәт бәхәсләрен карап тикшерергә, муниципаль хезмәттә үзенен хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен якларга, аларны бозган очрак булса, судка шикаять бирергә;

12) Россия Федерациясе законнары нигезендә, пенсия белән тәмин итүгә.

2. Контракт буенча жирде администрация башлыгы вазыйфасын башкаручы муниципаль хезмәткәрдән кала, муниципаль хезмәткәр, әгәр бу низаг мәнфәгатьләре китереп чыгармаса һәм “Россия Федерациясендә муниципаль хезмәт турында”, 2007 ел, 2 нче март, 25-ФЗ номерлы Федераль законы белән башкасы каралмаган булса, яллаучының (эш бирүченең) алдан бирелгән язмача белдерү кәгазе белән башка түләүле эшне башкарырга хокуклы.

3. Муниципаль хезмәткәр бурычлы:

1) Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституция законнарын, федераль законнары, Россия Федерациясенең башка норматив хокук актларын, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасының законнарын һәм башка норматив хокукый актларны, әлеге Уставны һәм башка муниципаль хокукый актларны үтәргә һәм аларның үтәлешен тәмин итергә;

2) хезмәттәге күрсәтмәләр белән туры китереп хезмәттәге вазыйфаларын башкарырга;

3) хезмәт вазыйфаларын башкарган вакытта, расасы, милләте, теле, дингә карашы һәм башка хәлләргә карамастан, кешенең һәм гражданның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатьләрен сакларга, шулай ук оешмаларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен сакларга;

4) жирле үзидарә органында, Жирлек Сайлау комиссиясе аппаратында расланган эчке хезмәт кагыйдәләрен, хезмәттәге күрсәтмәләрен, хезмәт мәгълүматы белән эшләү тәртибен сакларга;

5) хезмәт вазифаларын тиешле башкару өчен кирәк булган квалификация дәрәжәсен сакларга;

6) дәүләт һәм башка федераль законнар белән саклана торган серне тәшкит иткән мәгълүматларны, шулай ук хезмәт вазыйфаларын башкару сәбәпле аңа билгеле булган мәгълүматларны, шул исәптән гражданның шәхси тормышына һәм сәламәтлегенә кагылышлы яки аларның намусына һәм абруена кагылган мәгълүматларны ачып салмаска;

7) дәүләт һәм муниципаль, шул исәптән аңа хезмәт вазыйфаларын башкару өчен бирелгән милекне сакларга;

8) Россия Федерациясе законы белән билгеләнгән тәртиптә үзе һәм үзенен гаилә әгъзалары турында мәгълүматны тапшырырга;

9) яллаучыга (эш бирүчегә) Россия Федерациясе гражданлыгыннан чыккан көнне Россия Федерациясе гражданлыгыннан чыгу турында яки чит ил дәүләте гражданлыгын алган көнне чит ил дәүләте гражданлыгын алу турында хәбәр итәргә;

10) федераль законнар белән билгеләнгән чикләүләргә сакларга, йөкләмәләрен үтәргә, тыюларны бозмаска;

11) үзенең яллаучысына (эш бирүчесенә) язмача формада хезмәт вазыйфасын үтәгән вакытта низаг мәнфәгатьләре китереп чыгарырга мөмкин булган шәхси кызыксынуы турында хәбәр итәргә һәм мондый бәхәсне булдырмый калу буенча чаралар күрергә.

4. 3.3.2. Муниципаль хезмәткәр аңа бирелгән урынсыз йөкләмәне үтәргә хаклы түгел. Муниципаль хезмәткәр фикере буенча, тиешле житәкчедән аңа бирелгән йөкләмә урынсыз икән, муниципаль хезмәткәр йөкләмәне биргән житәкчесенә язмача формада, әлегә йөкләмәне үтәгән вакытта бозылырга мөмкин булган Россия Федерациясенең законнары һәм башка норматив хокук актлары һәм Татарстан Республикасының законнары һәм башка норматив хокук актлары кагыйдәнамәләрен күрсәтеп, әлегә йөкләмәнең урынсыз икәннә дәлиләр тапшырырга тиеш. Язмача формадагы әлегә йөкләмә тапшырган житәкче тарафыннан расланса, муниципаль хезмәткәр аны үтәүдән баш тарта ала. Урынсыз йөкләмәне үтәгән очракта, муниципаль хезмәткәр һәм бу йөкләмәне тапшырган житәкче закон белән туры китереп җаваплылыкка тартылалар.

61 статья. Муниципаль хезмәткәргә бирелгән гарантияләр

1. Муниципаль хезмәткәргә гарантияләр бирелә:

1) хезмәт инструкциясе белән туры китереп аның хезмәт вазыйфаларын башкаруын тәмин итә торган эш шартлары;

2) вакытында һәм тулы күләмдә хезмәт хакын алуга хокук;

3) эш (хезмәт) вакытының нормаль дәвамлылыгын билгеләү белән тәмин ителгән ял, ял көннәре һәм бәйрәм көннәре, шулай ук еллык түләүле төп һәм өстәмә ялга хокук;

4) муниципаль вазыйфа башкарган кешегә һәм аның гаиләсенә, шул исәптән муниципаль вазыйфа башкарган кеше пенсиягә чыкканнан соң медицина ярдәме күрсәтү;

5) муниципаль вазыйфа башкарган кеше тиешле еллар хезмәт иткән өчен һәм инвалидлык очрагында пенсия белән тәмин ителергә, шулай ук муниципаль вазыйфа башкарган кеше, үзенең вазыйфасын башкарган вакытта үлгән очракта, аның гаиләсен пенсия белән тәмин итү;

6) муниципаль вазыйфа башкарган кешегә, үзенең вазыйфасын башкарган вакытта сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә зыян килгән очракта мәжбүри дүләр иминияте;

7) муниципаль вазыйфа башкарган кешегә, үзенең вазыйфасын башкарган вакытта яки ул туктатылганнан соң муниципаль хезмәт башкарганда авырган һәм хезмәткә яраклылыгын югалткан очракта, мәжбүри дүләр социаль иминияте;

8) федераль законнар белән билгеләнгән тәртиптә, шартларда һәм очракта үзенең вазыйфасын башкарган вакытта көчлү, янаулар һәм башка аның хокукларын бозган гамәлләрдән муниципаль вазыйфа башкарган кешенә һәм аның гаиләсен яклау.

2. Жирле үзидарә органы, Жирлекнең Сайлау комиссиясе бетерелү белән, яки жирле үзидарә органы, Жирлекнең Сайлау комиссиясендә эшчеләр штаты

кыскартылуга бэйле очракта хезмэт килешүе өзелгән вакытта муниципаль хезмәткәргә муниципаль органнары бетерелү яки эшчеләр штаты кыскартылу белән бэйле булган аларны эштән чыгару очрагында эшчеләр өчен хезмэт турында закон белән билгеләнгән гарантияләр каралган.

3. Татарстан Республикасы законы белән муниципаль хезмәткәргә өстәмә гарантияләр каралган.

62 статья. Муниципаль хезмәткәренә дисциплинар җаваплылыгы.

1. Дисциплинар ярамаган гамәл башкарганы үчен – муниципаль хезмәткәре тарафыннан аңа йцкленгән хезмәт вазыйфаларын аның гаебе аркасында үтәмәүе яки тиешенчә үтәмәүе өчен - яллаучы (эш бирүче) вәкил түбәндәге дисциплинар җәза кулланырга хокуклы:

- 1) кисәтү;
- 2) шелтә;
- 3) тиешле сәбәпләр буенча районның муниципаль хезмәтеннән чыгару.

2. Дисциплинар ярамаган гамәл башкарган муниципаль хезмәткәр, аның дисциплинар җаваплылыгы турында мәсьәлә чишелгәнә кадәр (ләкин бер айдан да артмаган вакытка), акчалата түләүне саклап вакытлыча хезмәт вазыйфаларын башкарудан азат ителергә мөмкин. Муниципаль хезмәткәрне хезмәт вазыйфаларын башкарудан азат итү бу очракта муниципаль хокук акты белән башкарыла.

3. Дисциплинар җаваплылык куллану һәм өстеннән төшерү тәртибе хезмәт турында закон белән билгеләнә.

IX бүлек. ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ЭШЧӘНЛЕГЕНӘ ГРАЖДАНЛЫК-ХОКУК ҺӘМ ФИНАНС НИГЕЗЛӘРЕ

63 статья. Юридик шәхес хокукына ия булган Жирлекнең жирле үзидарә органнары

1. Федераль законнар һәм әлеге Устав нигезендә юридик шәхес хокукы Жирлек Советына һәм Жирлек Башкарма комитетына бирелә.

2. Жирлек Советы карары буенча Жирлек Башкарма комитеты структурасы нигезендә, юридик шәхес хокукы Жирлек Башкарма комитетының башка органнарына бирелә ала.

64 статья. Юридик шәхес буларак Жирлекнең жирле үзидарә органнары

1. Жирлек Башлыгы Жирлек исеменнән мөлкәт һәм башка хокук һәм бурычларны ала һәм тормышка ашыра ала, судта ышанычнамәдән башка чыгыш ясый ала.

2. Юридик шәхес хокукы бирелгән Жирлекнең жирле үзидарә органнары идарә итү функцияләрен тормышка ашыру өчен барлыкка килгән муниципаль казна учреждениеләре булып торалар, һәм федераль законнар билгеләгән тәртиптә юридик шәхес буларак дәүләт теркәүен узарга тиеш.

65 статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнарын финанслау

Жирлекнең жирле үзидарә органнарын тотуга чыгымнарны финанслау бары тик Жирлек бюджетының үзенә керемә хисабына гына тормышка ашырыла.

Х бүлек. ЖИРЛЕК БАШЛЫГЫ ҺӘМ ЖИРЛЕКНЕҢ БАШКА ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНА ТӘКЪДИМ ИТЕЛӘ ТОРГАН СОЦИАЛЬ ҺӘМ БАШКА ТӨР ГАРАНТИЯЛӘР

66 статья. Жирлек Башлығы һәм Жирлекнең башка вазыйфаи затларына тәкъдим ителә торган социаль һәм башка төр гарантияләр

Жирлек Башлығы һәм Жирлекнең башка вазыйфаи затларына тәкъдим ителә торган социаль һәм башка төр гарантияләр “Татарстан Республикасында муниципаль берәмлекнең вәкиллек органы депутаты, жирле үзидарә сайлаулы органы әгъзасың, жирле үзидарә органың сайлаулы вазыйфаи затның вәкаләтләрен башкару гарантияләре турында” 2009 ел, 12 нче февраль 15- ЗРТ номерлы Татарстан Республикасы законы һәм Жирлек Советы карарлары нигезендә билгеләнә.

67 статья. Совет депутаты һәм башка вазыйфаи затлар эшчәнлегенә социаль һәм башка төр гарантияләре

1. Азат ителмәгән нигездә эшләүче Жирлек Советы депутатына Жирлек Советы һәм аның органнары киңәшмәләрендә катнашу чорында, гамәлдәге законнар нигезендә, акчалата компенсация яки башка төр түләүләр каралган.

2. Азат ителмәгән нигездә вәкаләтләрен тормышка ашыручы Жирлек Башлығы урынбасарына Жирлек Башлығы вазыйфаларын башкарган вакытта әлеге Устав белән каралган нигездә, Жирлек башлығының айлык акчалата бүләкләвенә 90%ы күләмендә бүләкләү түләнелә.

3. Законнар, Жирлек Советы карарлары нигезендә, Жирлекнең Ревизия комиссиясе әгъзаларына һәм Сайлау комиссиясе әгъзаларына бу органнарның эшендә катнашкан вакытта акчалата түләү каралган.

68 статья. Жирлек Башлығы, Жирлек Советы депутатларының кагылышызлыгы гарантияләре

1. Жирлек Советы депутатлары, шул исәптән Жирлек Башлығы хокукларын, аларны жинаять һәм административ җаваплылыкка тартканда, тоткарлаганда, кулга алганда, тентү оештырганда, сорау алганда, аларга карата жинаять-процессуаль һәм административ – процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук депутатка карата, аның эш бүлмәсен, багажын, шәхси һәм эш транспорт чараларын, язышу, кулланган элемент чараларын, аңа кагылышлы документларны тикшерү буенча оператив-эзләү чаралары үткәргәндә, гарантияләр федераль законнар белән билгеләнә.

2. Закон нигезендә, Жирлек Советы депутаты тавыш биргәндә әйтелгән фикер, караш өчен, аның статусына туры килгән башка гамәлләре, шул исәптән аның вәкаләтләре беткәнче, жинаять һәм административ җаваплылыкка тартыла алмый. Бу кагыйдәнамә Жирлек Советы депутаты тарафыннан халык алдында кимсетү, яла ягу һәм башка федераль законнар белән җаваплылыкка тарту каралган тәртип бозулар булган очракларга карамый.

XI бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ ЖИРЛЕ ҮЗИДАРӘ ОРГАННАРЫ ҺӘМ ВАЗЫЙФАИ ЗАТЛАРЫНЫҢ ЖАВАПЛЫЛЫГЫ

69 статья. Жирлекнең жирле үзидарәсе органнары һәм вазыйфаи затлары жаваплылыгы

Жирлекнең жирле үзидарәсе органнары һәм вазыйфаи затлары Жирлек халкы, дәүләт, физик һәм юридик затлар алдында, федераль законнар нигезендә жаваплылык тота.

70 статья. Жирлек Советы депутатларының Жирлек халкы алдында жаваплылыгы

1. Жирле үзидарә органнарының Жирлек халкы алдында жаваплылыгы, федераль законнар белән билгеләнгән тәртиптә килеп туа.

2. Жирлек Советы депутатларының, шул исәптән Жирлек Башлығының Жирлек халкы алдында жаваплылыгы аны сайлап куйган Жирлек халкы ышанычын югалткач килеп туа.

3. Жирлек халкы ышанычын югалткан Жирлек Советы депутаты, шул исәптән жирлек Башлығы да әлеге Уставның 14 статьясы белән билгеләнгән очрақларда һәм тәртиптә кире алынырга мөмкин.

71 статья. Жирлек жирле үзидарәсе органнары һәм вазыйфаи затларының дәүләт алдында жаваплылыгы

1. Федераль закон нигезендә Жирлек Советының, Жирлек Башлығының дәүләт алдында жаваплылыгы алар тарафыннан Россия Федерациясе Конституциясен, федераль конституцион законнарны, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын һәм әлеге Уставны бозган очрақта, шулай ук Жирлекнең жирле үзидарә органнарына йөкләнгән дәүләт вәкаләтләрен тиешле рәвештә гамәлгә ашырмау очрагында.

2. Жирлек Советын тарату өчен нигезләр һәм тарату тәртибе, Жирлек башлагының вазыйфасыннан баш атруы һәм отставкага чыгарылуы “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнә.

72 статья. Жирле үзидарә органнарының һәм үзидарә органнарының вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдындагы жаваплылыгы

Жирле үзидарә органнарының һәм үзидарә органнарының вазыйфаи затларының физик һәм юридик затлар алдындагы жаваплылыгы федераль законнар белән билгеләнгән тәртиптә килеп туа.

73 статья. Жирле үзидарә органнарының һәм үзидарә органнарының вазыйфаи затларының карарлары һәм гамәлләренә (гамәл кылмаулары) гражданның турыдан-туры үз ихтыярын юлы белән кабул ителгән карарларны судка шикаять итү

Жирле үзидарә органнарының һәм үзидарә органнарының вазыйфаи затларының карарлары һәм гамәлләренә (гамәл кылмаулары) гражданның

турыдан-туры үз ихтыярын юлы белән кабул ителгән карарларны судка яки арбитраж судка, законнар белән билгеләнгән тәртиптә шикаять ителергә мөмкин.

74 статья. Ышанычны югалту сәбәпле муниципаль вазыйфаларны биләүче затларны эштән чыгару (вазыйфадан азат итү)

1. Муниципаль вазыйфаны биләүче зат, федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль хокукый актлар нигезендә, түбәндәге очракларда ышанычны югалту сәбәпле эштән чыгарыла (эштән азат ителә):

1) мәнфәгатьләр конфликты килеп чыкканда зат тарафыннан, конфликтның бер ягы буларак, аны булдырмый калу һәм хәл итү буенча чараларны кабул итмәү;

2) зат тарафыннан үзенә керемнәре, милке һәм милек характерындагы йөкләмәләре, шулай ук үзенә хатынының (иренә) һәм балигы булмаган балаларының керемнәре, милке һәм милек характерындагы йөкләмәләре турында дәрәс һәм тулы мәгълүматлар бирмәгән очракта;

3) затның түләүле нигездә коммерцияле оешманың идарә органнарында эшчәнлек алып баруы, федераль законнарда каралган очраклардан кала;

4) зат тарафыннан эшмәкәрлек эшчәнлегә алып бару;

5) идарә органнары составына, попечительләр һәм күзәтчелек советына, башка төр чит ил дәүләт һәм коммерцияле булмаган оешмалар органнары һәм Россия Федерациясе территориясендә эшләүче аларның структур бүлекчәләре әгәр дә Россия Федерациясе халыкара килешүләре һәм Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаса керергә тиеш түгел.

2. Муниципаль вазыйфаны алыштыручы зат аның буйсынуында булган затта мәнфәгатьләр конфликты китереп чыгарырга мөмкин шәхси кызыксынганлык булуы турында мәгълүм булса, ул ышанычны югалту сәбәпле эшеннән азат ителергә (вазыйфасыннан азат ителергә) тиеш, шулай ук муниципаль вазыйфаны алыштыручы зат тарафыннан конфликтның бер ягы аның буйсынуында булган зат булып, мәнфәгатьләр конфликты килеп чыкканда аны булдырмый калу һәм хәл итү буенча чараларны кабул итмәү.

3. Муниципаль хезмәтне биләүче затка карата ришвәт хокук бозуын эшләгән өчен ышанычны югалту сәбәпле эштән чыгару (вазыйфадан азат итү) куллану турында мәгълүматлар, әлеге зат билгеле вазыйфа биләгән жирле үзидарә органы тарафыннан, “Коррупциягә каршы тору турында” 2008 ел, 25 нче декабрь 273-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясы нигезендә ышанычны югалту сәбәпле эшеннән азат ителгәннәр реестрына кертелә.

Х бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКЫЙ АКТЛАРЫ

75 статья. Жирлекнең муниципаль хокукый актлар системасы

1. Жирлекнең муниципаль хокукый актлар системасына керәләр:

1) Жирлек Уставы, жирле референдумда (гражданның жыенында) кабул ителгән хокукый актлар;

2) Жирлек Советының норматив һәм башка хокукый актлары;

3) Жирлек Башлыгының, Башкарма комитетның һәм әлеге Устав белән каралган жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затларының норматив һәм башка хокукый актлары.

2. Жирлек Уставы һәм жирле Референдумда кабул ителгән карар килеш ясалган хокук актлары муниципаль хокук актлар системасында югары юридик көчкә ия булган актлар булып тора, туры көчкә ия һәм бөтен Жирлек территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокук актлары бу Уставка һәм жирле референдумда кабул ителгән хокук актларына каршы килергә тиеш түгел.

3. Жирле үзидарәнең дәүләт хезмәтендәге затлары һәм органнары кабул иткән муниципаль хокук актлары бөтен Жирлек территориясендә һичшиксез үтәлергә тиеш.

Муниципаль хокукый актларны үтәмәгән өчен гражданныр, оешма житәкчеләре, дәүләт хакимияте органнары вазыйфаи затлары һәм жирле үзидарә органнары вазыйфаи затлары федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә җаваплылык йөртәләр.

4. Муниципаль хокук актлары, бу органнар яки вазыйфалар юкка чыгарылганда, муниципаль хокук актларын кабул иткән (чыгарган) жирле үзидарә органнары тарафыннан юкка чыгарыла яки аларның гамәлдә булу вакыты туктатылып тора, яки бу органнарның һәм дәүләт хезмәтендәге затларның вәкаләтләре исемлеге жирле үзидарә органнары яки дәүләт хезмәтендәге затлары тарафыннан үзгәрсә, шулай ук суд тарафыннан юкка чыгарыла, ә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләре жирле үзидарә органнары тарафыннан тормышка ашырылуын җайга салган өлешендә, Россия Федерациясә дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органнары белән (Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә вәкаләтле органнары) тормышка ашырылганда юкка чыгарыла.

5. Норматив характерда булмаган муниципаль хокук акты аны кабул иткән жирле үзидарә органы яки жирле үзидарәнең дәүләт хезмәтендәге шәхесе тарафыннан эшмәкәрләренә хокукларын саклау буенча вәкаләтлекләр турында законга туры китереп бирелгән Россия Федерациясенә эшмәкәрләренә хокукларын саклау буенча вәкаләтлекләр буенча законга туры китереп, Россия Федерациясә Президенты каршындагы Вәкаләтле вәкиленә тиешле боерыгы алынган очракта, һичшиксез туктатыла. Алынган боерыкны үтәү турында муниципаль жирлек Башкарма комитеты яки жирлек жирле үзидарсенә дәүләт хезмәтендәге кешесе Россия Федерациясә Президенты каршындагы Вәкаләтле вәкиленә өч көн эчендә, ә Жирлек Советы – алар карар кабул иткән көннән соң өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр итергә тиеш.

76 статья. Гражданнырның туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарлары

1. Жирле әһәмияткә ия булган мәсьәләләрне жирлек халкы тарафыннан чишү гражданнырның турыдан-туры жирле референдумда белдерелгән туры ихтыяр белдерү юлы белән тормышка ашырыла.

2. Жирлек халкы тарафыннан туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны тормышка ашыру өчен өстәмә муниципаль хокук акты кабул итү (чыгару) кирәк икән, әлеге акты кабул итү (чыгару), аларның компетенцияләренә кергән Жирлекнең жирле үзидарә органы яки жирле үзидарәнең дәүләт хезмәтендәге шәхесе, референдумда кабул ителгән карар үз көченә кергәннән соң 15 көн эчендә тиешле муниципаль хокукый акты эзерләү һәм (яки) кабул итү вакытын билгеләргә тиеш. Күрсәтелгән срок өч айдант артмаска тиеш.

3. Гражданнар тарафыннан туры ихтыяр белдерү юлы белән кабул ителгән карарны тормышка ашыру өчен кирәкле булган муниципаль хокук актын бастырып чыгару сроклары бозылу, Жирлек Башлыгын чакыртып алу, Жирлек Советы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктатуга жирлек булып тора.

77 статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләр тарафыннан кабул ителгән торган муниципаль хокук актларының төрләре

1. Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге шәхесләр аларга йөкләтелгән вәкаләтләренә башкарганда түбәндәге муниципаль хокукый актларны чыгаралар:

- 1) Жирлек Советы - Жирлек Советы карарлары;
- 2) Жирлек Башлыгы - Жирлек Башлыгы карарлары һәм әмерләре, Жирлек Башкарма комитеты карарлары һәм әмерләре.

2. Жирлекнең жирле үзидарә дәүләт хезмәтендәге башка шәхесләр үзләренең вәкаләтләре кысаларында, аларның статусын билгеләүче әлеге Устав белән, башка муниципаль хокук актлары белән билгеләнгәнчә, әмерләр һәм боерыклар чыгаралар.

78 статья. Муниципаль хокукый актларны эзерләү

1. Муниципаль хокукый акт проектлары билгеле акты кабул итү компетенциясе булган жирлекнең жирле үзидарә органына Жирлек башлыгы, Жирлек Советы депутаты, Биектау районы прокуроры, территориаль ижтимагый үзидарә органнары, гражданнарның инициатив төркеме, шулай ук Жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан аны алып бару мәсьәләләре буенча кертелә ала.

2. Биектау муниципаль районы прокуроры үз вәкаләтләрен тормышка ашырган вакытта гамәлдә булган муниципаль норматив хокукый актларны камилләштерергә кирәклегә ачыкланган очракта, муниципаль норматив хокукый актларны үзгәртү, юкка чыгару яки кабул итү турында тәкъдимнәр кертергә хокуклы.

3. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертү тәртибе, һәм аларга беркетелә торган документларның исемлегә һәм формасы Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы Регламенты нигезендә билгеләнәләр.

79 статья. Жирлек Советының хокукый актлары

1. Жирлек Советы, аның компетенциясенә караган мәсьәләләр буенча, Жирлек территориясендә үтәлергә тиешле кагыйдәләренә билгели торган карарлар кабул итә, Жирлек Башлыгын отставкага жиберү турында карар кабул итә, шулай ук Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча башка карарлар һәм Федераль

законнар, Татарстан Республикасы законнары, Жирлек Уставы белән аның компетенциясенә караган башка мәсьәләләр буенча карарлар кабул итә.

2. Федераль законнар белән башкасы каралмаган булса, Жирлек территориясендә үтәлергә мәжбүри булган кагыйдәләргә билгеләүче Жирлек Советы карарлары билгеләнгән Жирлек Советы депутатлары санының күпчелек тавышы белән кабул ителә.

3. Жирле салым һәм жыюларны билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгаруны, Жирлек бюджеты акчаларын тотуны тормышка ашыруны күздә тоткан Жирлек Советы карарлары Жирлек Советы тикшерүенә Жирлек Башкарма комитеты Житәкчесе инициативасы буенча яки аның бәяләмәсе булганда кертелә ала. Күрсәтелгән бәяләмә Жирлек Советына Жирлек Башкарма комитетына проект карары тапшырылгач утыз көн эчендә тапшырыла.

4. Жирлек Советы карарлары Жирлек Башлыгы тарафыннан аларны кабул иткәннән соң өч көн эчендә имзалана һәм бу Уставта билгеләнгән тәртиптә бастырылып чыгарыла (халыкка житкерелә).

80 статья. Жирлек Башлыгының хокукый актлары

Жирлек Башлыгы законнарда, әлеге Уставта, Жирлек Советы карарларында билгеләгәнчә үзенң вәкаләтләре кысаларында, Жирлек Советы эшчәнлеген оештыру мәсьәләләре буенча, шулай ук “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләргә оештыруның гомуми принциплары турында”, 2003 ел, 6 нчы октябрь, 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм башка федераль законнар белән аның вәкаләтләренә караган мәсьәләләр буенча карарлар һәм боерыклар чыгара.

Жирлек Башлыгы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, Жирлек Советы норматив хокукый актлары белән билгеләнгән үзенң вәкаләтләре кысаларында жирле эһәмияткә ия мәсьәләләр һәм фелераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирле үзидарә органнарына бирелгән аерым дәүләт вәкаләтләрен тормышка ашыру белән бәйле Жирлекнең Башкарма комитеты карарларын, шулай ук Жирлек Башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча Жирлек Башкарма комитеты карарларын чыгара.

81 статья. Жирлек бшкарма комитеты хокукый актлары

1. Жирлек Башлыгы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, әлеге Устав, Жирлек Советы норматив хокукый актлары белән билгеләнгән үзенң вәкаләтләре кысаларында жирле эһәмияткә ия мәсьәләләр һәм фелераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә Жирлек жирле үзидарә органнарына бирелгән аерым дәүләт вәкаләтләрен тормышка ашыру белән бәйле Жирлекнең башкарма комитеты карарларын, шулай ук Жирлек башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча Жирлек Башкарма комитеты карарларын чыгара.

2. Башкарма комитет карарлары һәм әмерләре имзаланган көннән үз көченә керәләр, әгәр дә башка тәртип законнар, әлеге Устав яки әлеге карар (әмер) белән билгеләнмәгән булса.

82 статья. Муниципаль хокукый актларының бастырып чыгару, халыкка житкерү һәм гамәлгә керү тәртибе

1. Жирлек Советы карарлары, карар белән башкасы билгеләнмәгән булса, Жирлек Башлыгы аларга кул куйгач, 10 көн узганнан соң үз көченә керә.

Жирлек Советының салым һәм җыемлар турындагы норматив хокукый актлары Россия Федерациясе Салым кодексы нигезендә үз көченә керә.

Жирлек Советының Жирлек Уставын кабул итү һәм әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турындагы карары федераль законнарда, әлеге Уставта билгеләнгән тәртиптә үз көченә керә.

2. Жирлек Башлыгының, жирле үзидарә органының башка вазыйфай затларының хокукый актлары, әлеге актлар белән башкасы каралмаса, аларга кул куелган көннән үз көченә керә.

3. Муниципаль берәмлекләр аларның оештыручысы булган организацияләренең хокукый статусын билгеләүче, кеше һәм гражданин хокукларына, ирегәнә һәм бурычларына кагылышлы муниципаль норматив хокукый актлар, шулай ук жирле үзидарә органнары арасында төзелгән килешүләр аларны Жирлекнең торак пунктлары территориясендә махсус мәгълүмати стендларда Элдөрмеш авылы, Совет урамы, 5 йорт адресы буенча урнаштырып яки Биектау муниципаль районының рәсми сайтында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникацияләр челтәрендә <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> веб-адресы буенча рәсми рәвештә бастырып чыгарганнан соң (халыкка житкерелгәннән соң) үз көченә керә.

4. Һәр муниципаль хокукый актның реквизитлары булырга тиеш: исеме, кул кую көне (Жирлек Советы кабул иткән хокук актларына – Жирлек Советы кабул иткән көн), теркәү номеры, хокук актына кул куйган дәүләт хезмәтендәге затның исеме, мөһер.

5. Жирлек Советының, федераль законнар белән аларны тарату чикләнгән муниципаль норматив хокукый актлардан кала, Жирлек Советы, Жирлек Башлыгы тарафыннан кабул ителгән Жирлек бюджеты турындагы карары, аның үтәлеше турында хисабы, жирле салым һәм җыемнарны билгеләү турында карар, Жирлек Советы Регламентын кабул итү турында, башка норматив хокукый актлар, кул куелганнан соң жиде көн эчендә рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

6. Рәсми рәвештә, муниципаль сайлаулар уздыру, жирле референдумны билгеләү турында, Жирлек Советы депутатын кире кайтару турында, Жирлек чикләрен үзгәртү һәм үзгәртеп кору мәсьәләләре турында, Жирлек Башлыгын һәм аның урынбасарын сайлау турында, һәм закон нигезендә башка норматив булмаган хокукый актлар мәжбүри рәвештә бастырылып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

7. Норматив булмаган муниципаль хокукый актлар, законнарда һәм әлеге Устав нигезендә рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерелү) мөһим булмаганлыктан, аны чыгарган Жирлекнең жирле үзидарә органнары һәм дәүләт хезмәтендәге затлар чыгарган карар буенча бастырылып (халыкка житкерелә) чыгарыла ала.

8. Бастырылып чыкканда (халыкка житкерелгәндә) муниципаль хокукый актның ревизитлары күрсәтелә.

Муниципаль хокукый актларны бастырып чыгару (халыкка житкерү) түбэндәгеләр ярдәмендә тормышка ашырыла:

- хокукый акт текстын яки хокукый акт проектын Биектау муниципаль районының рәсми сайтында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникацияләр челтәрендә <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> веб-адресы буенча урнаштыру;

- хокукый акт текстын Жирлек торак пунктлары территориясендәгә мәгълүмати стендларда урнаштыру. Күрсәтелгән стендларның саны һәм аларның урнашкан урыны Жирлек Советы тарафыннан раслана һәм Жирлек халкы муниципаль хокукый акт тексты белән беринди тоткарлыксыз таныша алу мөмкинлеген тәмин итәргә тиеш;

- хокукый акт текстын Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында <http://pravo.tatarstan.ru/> адресы буенча урнаштыру.

10. Муниципаль хокукый актны бастырып чыгарганда (халыкка житкерелгәндә) басма мәгълүмат чарасының чыгу вакыты күрсәтелергә яисә билгеле актның халыкка житкерелгән датасы турында мәгълүмат булырга тиеш, алар актныңжибәрелә башлау датасы яки мәгълүмат стендларында урнаштырылган көн белән тәңгәл килергә тиеш.

11. Муниципаль норматив хокукый актлар, шул исәптән жирле референдумда (гражданныр жыенында) кабул ителгән хокукый актлар карарлары итеп рәсмиләштерелгән жирле үзидарә органнарының хокук актлары Татарстан Республикасы законы билгеләгән тәртиптә оештыру һәм алып бару Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан тормышка ашырылган Татарстан Республикасы норматив хокук актларының регистрына кертелергә тиеш.

83 статья. Муниципаль хокукый актларны юкка чыгару һәм аларны гамәлдән чыгару

1. Муниципаль хокукый актлар гамәлдән чыгарылырга яки аның йогынтысы жирле үзидарә органнары яки билгеле муниципаль хокукый акт кабул иткән (бастырып чыгарган) жирлек жирле үзидарә органнары вазыйфай затлары тарафыннан туктатыларга мөмкин, әлеге органнар яки билгеле вазыйфалар гадиләштерелсә яки күрсәтелгән органнар яки вазыйфай затларның вәкаләтләре исемлеге үзгәрсә - муниципаль хокукый актны гамәлдән чыгару яки туктатылу вакытына вәкаләтләренә билгеле муниципаль хокукый акт кабул итү (бастырып чыгару), жирле үзидарә органнары яки жирлек жирле үзидарә органнары вазыйфай затлары, шулай ук суд тәртибендә; федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары тарафыннан жирле үзидарә органнары белән аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруны тәртипкә салу өлешендә – Россия Федерациясә дәүләт хакимияте вәкиллекле органы (Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте вәкиллекле органы).

Норматив характерда булмаган муниципаль хокукый актларның тәэсире аны кабул иткән жирле үзидарә органнары яки жирлек жирле үзидарә органнары вазыйфай затлары тарафыннан эшмәкәрләр хокукларын яклау буенча вәкил турында Россия Федерациясә законы нигезендә бирелгән, Россия Федерациясә Президенты каршындагы эшмәкәрләр хокукларын яклау буенча тулы вәкаләтле Вәкил

боерыкларын алган очракта туктатыла. Жирлек яки жирлек жирле үзидарэ органнары вазыйфай затлары алынган боерыкны үтәү турында Россия Федерациясе Президенты каршындагы эшмәкәрләр хокукларын яклау буенча тулы вәкаләтле Вәкилгә өч көн сроктан да ким булмаган вакыт аралыгында хәбәр итәргә тиеш.

2. Суд карары нигезендә Татарстан Республикасының муниципаль берәмлекнең статусын билгеләү турында яңа законны кабул иткәнче Татарстан Республикасының муниципаль берәмлекнең статусын билгеләү турында законның гамәлдә түгел дип тану күрсәтелгән муниципаль берәмлекнең муниципаль хокукый актларын суд карары үз көченә кәргәнче кабул ителгән яки әлеге муниципаль хокукый актларны юкка чыгару суд тәртибендә гамәлдә түгел дип тану өчен жирлек була алмый.

ХIII бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ ИКЪТИСАДИ НИГЕЗЕ

84 статья. Жирлекнең муниципаль милке

1. Жирлекнең жирле үзидарәсе икътисади нигезен жирлекнең муниципаль милкендә булган милек, жирлек бюджеты чаралары, шулай ук жирлекнең милки хокуклары тәшкил итә.

2. Жирлек милкендә булырга мөмкин:

1) “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль закон белән жирлекнең жирле әһәмияткә ия мәсьәләләрен чишү өчен урнаштырылган милек;

2) федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен башкаруга бәйле мәсьәләләрен чишү өчен милек, шулай ук жирлекнең жирле үзидарә органнарына “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль законның 15 статьясы 4 бүлегә белән тапшырылган аерым вәкаләтләрен башкаруга бәйле мәсьәләләрен чишү өчен каралган милек;

3) Совет норматив актлары белән билгеләнгән жирле үзидарә органнары, жирлекнең жирле үзидарә органнары вазыйфай затлары, муниципаль хезмәткәрләр, жирлекнең муниципаль предприятие һәм учреждение эшчеләре эшчәнлеген тәэмин итү өчен тәгаенләнгән милек;

4) федераль законнар белән жирлекнең жирле үзидарә органнарына карар кабул итү хокукы тапшырылган жирле әһәмияткә ия булмаган мәсьәләләрен чишү өчен милек;

5) “Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында” 2003 ел, 6 нчы октябрь 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясы 3 бүлегә нигезендә жирлекнең жирле әһәмияткә ия булган мәсьәләләрен чишү өчен милек, шулай ук күрсәтелгән Федераль законның 17 статьясы 1 һәм 1.1 бүлекләре белән жирле әһәмияткә ия булган мәсьәләләрен чишү вәкаләтләрен тормышка ашыру өчен каралган милек.

3. Әлеге статьяның 2 бүлегә таләпләренә туры килмәгән милеккә жирлекнең милек хокуклары килеп чыгу очрагында, милек кабат профилләшә (милекнең

максатчан эшкә билгеләнүе үзгәртелә) яки читләштерелә. Милекне читләштерү тәртибе һәм сроклары федераль законнар белән билгеләнә.

85 статья. Жирлекнең муниципаль милкенә ия булу, куллану һәм идарә итү

1. Жирле үзидарә органнары Жирлек исеменнән Россия Федерациясендә Конституциясе, федераль законнар, һәм башка алар билгеләгән тәртиптә Жирлек жирле үзидарә органнары норматив хокукый актлары белән билгеләнгән тәртиптә мөстәкыйль рәвештә муниципаль милек белән кулланалар һәм идарә итәләр.

2. Жирлекнең муниципаль милкен приватизацияләү тәртибе һәм шартлары федераль законнар нигезендә Совет карары белән билгеләнәләр.

3. Жирлекнең муниципаль милкен кулланудан һәм приватизацияләүдән кергән керем жирлек бюджетына керәләр.

4. Жирле үзидарә органнары муниципаль милекне физик һәм юридик затларга, Россия Федерациясе дәүләт хакимияте органнарына (Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына) һәм башка муниципаль берәмлек жирле үзидарә органнарына вакытлыча яки даими куллануга бирә ала, читләштерә ала, федераль законнар белән бәйлә рәвештә башка төр килешүләр төзи ала.

5. Жирле үзидарә органнары Россия Федерациясе Хөкүмәте, башкарма хакимиятнең федераль органы вәкаләт биргән тәртиптә муниципаль милек реестры алып бара.

86 статья. Муниципаль предприятие, учреждение һәм хужалык жәмгыятьләре

1. Жирлек муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзергә, үзгәртеп корырга һәм бетерергә, хужалык жәмгыятьләре, шул исәптән жирле эһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыру өчен кирәкле муниципальара хужалык жәмгыятьләре дә булдыруда катнашырга мөмкин. Муниципаль предприятиеләргә һәм учреждениеләргә карата гамәлгә куючы функцияләрен һәм вәкаләтләрен жирле үзидарәнең вәкаләтле органнары гамәлгә ашыра.

2. Жирле үзидарә органнары муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрнең эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый.

3. Жирле үзидарәнең вәкаләтле органнары муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләрнең житәкчеләрен законнар нигезендә вазыйфага билгели һәм вазыйфасыннан азат итә, әлегә статья белән билгеләнгән тәртиптә аларның эшчәнлегә турында хисаплар тыңлый.

Жирлекнең муниципаль унитар предприятие һәм учреждение житәкчеләре вазыйфага килешү нигезендә, Россия Федерациясе хезмәт турында законнары һәм жирлекнең жирле үзидарә органнары норматив хокукый актлары нигезендә билгеләнәләр.

4. Жирлекнең жирле үзидарә органнары муниципаль берәмлек исеменнән жирлекнең муниципаль казна учреждение вазыйфалары буенча субсидар рәвештә

жавап бирэлэр һәм федераль законнарда каралган тәртиптә тормышка ашыруны тәмин итэлэр.

5. Жирлекнең муниципаль учреждениеләре жирле үзидарә органнарына жирле үзидарә органнары белән ачыкланган һәм башкарма хакимиятнең федераль органы белән билгеләгән гомуми таләпләр буенча үзләренең эшчәнлек нәтижәләре турында һәм аларга беркетелгән жирлекнең муниципаль милкен куллану буенча хисап тәкъдим итэлэр, бюджет, салымнар, иминият, валюта, банк эшчәнлегә өлкәләрендә дәүләт сәясәте һәм норматив-хокукый көйләүне эшләп чыгару буенча функцияләре тормышка ашыралар.

Жирлекнең муниципаль предприятиеләре хисап периоды тәмамланганнан соң жирлекнең жирле үзидарә органына хисапчы хисабы һәм жирле үзидарә органы тарафыннан исемлегә билгеләнгән башка төр документлар тәкъдим итә.

6. Муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләре жирлек Советы алдында үзләренең эшчәнлек нәтижәләре турында елга бер мәртәбәдән дә ким булмаган күләмдә хисап тоталар.

7. Жирле үзидарә органы таләбе буенча муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләре ел саен еллык хисап тәкъдим иткән вакытта муниципаль предприятие һәм учреждениенең финанс-хужалык эшчәнлегә нәтижәләре турында аңлатма язуы тәкъдим итәргә тиеш.

8. Вакыт-вакыт мәжбүри тәкъдим ителә торган еллык хисаптан кала, муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләре алар житәкләгән муниципаль предприятие һәм учреждение эшчәнлегә турнда жирлек жирле үзидарә органнары сорауы буенча, әлегә сорауларда күрсәтелгән күләмдә һәм срокларда мәгълүмат бирергә тиешле.

Жирле үзидарәнең вәкиллекле органы тарафыннан билгеләнгән муниципаль предприятиенең хисапчы хисабы ел саен бәйсез аудитор тарафыннан аудитор тикшерүе узарга тиешле.

Муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләре тәкъдим ител торган хисапның дәрәслегә һәм вакытында тапшырылуы өчен шәхси жаваплылык йөртэлэр.

87 статья. Жирлекнең жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган муниципаль предприятие, учреждение һәм оешмалар белән мөнәсәбәтләре

Жирлекнең жирле үзидарә органнарының муниципаль милектә булмаган муниципаль предприятие, учреждение һәм оешмалар белән, шулай ук физик затлар белән мөнәсәбәтләре, законнар белән башкасы билгеләнмәгән булса, килешү нигезендә төзелә.

XIV бүлек. ЖИРЛЕКНЕҢ ФИНАНС НИГЕЗЕ

88 статья. Жирлек бюджеты

1. Жирлекнең үз бюджеты бар.
2. Жирлек бюджеты Жирлек Советы муниципаль норматив хокукый акты формасында эшләнә һәм раслана.

3. Жирлек бюджетында жирле үзидарэ органнарының Жирлек өчен әһәмиятле булган мәсьәләләрне чишү буенча вәкаләтләрен тормышка ашыруга юнәлтелгән чыгымнары аерым күздә тотыла, һәм Татарстан Республикасы кануннары һәм федераль законнар белән аларга тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен жирлекнең жирле үзидарэ органнары тарафыннан тормышка ашыруны тәэмин итү өчен бирелгән субвенцияләре, шулай ук күрсәтелгән керемнәр һәм субвенцияләр хисабына тормышка ашырылган Жирлек бюджетының тиешле чыгымнары аерым күрсәтелә.

4. Жирлекнең жирле үзидарэ органнары федераль законнар һәм аларга туры китереп кабул ителгән Россия Федерациясенең башка норматив хокукый актлары билгеләгән тәртиптә дәүләт хакимиятенең федераль органнарына һәм (яки) Татарстан Республикасы дәүләт органнарына Жирлек бюджеты үтәләше турында хисап тапшыралар.

89 статья. Жирлектә бюджет процессы

1. Жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, Жирлек бюджетын раслау һәм үтәү һәм аның үтәләшен контрольдә тоту, Жирлек бюджетын үтәү турында хисапны раслау, Жирлекнең жирле үзидарэ органнары тарафыннан мөстәкыйль рәвештә Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар тарафыннан кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы нигезендә тормышка ашырылалар.

2. Жирлек бюджеты проекты, Жирлек бюджетын раслау турында Жирлек Советы карары, аның үтәләше турында еллык хисап, Жирлек бюджетының үтәләше барышы турында квартал хисабы һәм жирле үзидарэ органнары муниципаль хезмәткәрләренең, муниципаль учреждение эшчеләренең саны турында, аларны тотуга киткән факттагы чыгымнарын күрсәткән мәгълүмат Жирлек торак пунктлары территориясендә урнашкан махсус мәгълүмат стендларында яки Биектау муниципаль районының рәсми сайтында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникацияләр челтәрендә <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> веб-адресы буенча рәсми рәвештә басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш.

3. Жирлек Советының жирле салымнар турында муниципаль норматив хокукый актларына үзгәрешләр кертү турында муниципаль норматив хокукый актлары, Жирлек Советының Россия Федерациясе бюджет системасының бюджет чыгымнарын үзгәртүгә китерүче бюджет хокук мөнәсәбәтләрен жайга салучы алдагы финанс елында һәм планлы вакыт эчендә үз көченә керүче муниципаль норматив хокукый актлар, алдагы финанс елында һәм планлы вакыт эчендә үз көченә керүче муниципаль норматив хокукый актларны Жирлек Советына керткән көнгә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

4. Жирлек бюджеты проекты өч елга төзелә һәм раслана (алдагы финанс елында һәм планлы чорга).

5. Алдагы финанс елында һәм планлы чорга Жирлек бюджеты проекты Жирлекнең ижтимагый-икътисади үсешен фаразлауга таянып, Жирлекнең чыгым йөкләмәләрен финанс тормышка ашыру нигезендә төзелә.

6. Алдагы финанс елында һәм планлы чорга Жирлек бюджеты проекты Жирлек Башкарма комитеты билгеләгән Россия Федерациясе Бюджет кодексы, аның таләпләрен үтәп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Уставка туры китерелгән тәртиптә һәм вакытта төзелә.

7. Алдагы финанс елында һәм планлы чорга Жирлек бюджеты проектының түзү түбәндәгеләргә нигезләнә:

- Россия Федерациясендә бюджет сәясәтен билгеләүче (бюджет сәясәтенә таләпләр) Россия Федерациясе Президентының Россия Федерациясе Федераль Жыенына мөрәжәгәте нигезләмәләре;

- Татарстан Республикасы Президентының Татарстан Республикасы Дәүләт Советына юллаганы;

- бюджет һәм салым сәясәтенә төп юнәлешләре;

- социаль-иқтисади үсеш турында фаразлау (прогноз);

- озак сарыфка бюджет фаразлары (бюджет проекты фаразы, бюджет фаразы үзгәрүе);

- муниципаль программалар (муниципаль программалар проектлары, муниципаль программалар проектлары үзгәрүе).

8. Алдагы финанс елында һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында карарда Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар һәм алар тарафыннан кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Жирлек Советы муниципаль хокук актлары (бюджет турында карардан кала) билгеләгән тәртиптә, бюджетның керемнәренә төп күләме, чыгымнарының төп күләме, бюджет дефициты, шулай ук башка күрсәткечләр бюджетның төп тасвирламасы булырга тиеш.

9. Жирлек бюджеты турында карар белән расланалар:

- Жирлек бюджеты керемнәренә төп администраторлары исемлегә;

- Жирлек бюджеты дефицитын финанслау чыганақларының төп администраторлары исемлегә;

- алдагы финанс елында һәм планлы чорга бюджет чыгымнарын классификацияләүнең чыгымнары төрләрен бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан статьялар, төркемнәр (төркемнәр һәм төркемчәләр) арасында, яисә чыгым төрләрен бүлекләр, бүлекчәләр, максатчан статьялар (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең програмалы булмаган юнәлешләре), төркемнәр (төркемнәр һәм төркемчәләр) һәм (яки) максатчан статьялар (муниципаль программалар һәм эшчәнлекнең програмалы булмаган юнәлешләре), төркемнәр (төркемнәр һәм төркемчәләр) буенча ассигнацияләнгән бюджет акчасын бүлү, шулай ук Россия Федерациясенә Бюджет кодексы, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Жирлек Советы муниципаль хокукый акты нигезендә билгеләнгән очрақларда бюджет чыгымнарын классификацияләүнең чыгымнары төрләрен бүлекләр һәм бүлекчәләр арасында бүлү;

- алдагы финанс елында һәм планлы чорга бюджет чыгымнарының ведомство структурасы;

- гавами норматив йөкләмәләренә башкару өчен юнәлдерелә торган бюджет ассигнованиеләренә гомуми күләме;

- алдагы финанс елында һәм планлы чорда Россия Федерациясенен бюджет системасының башка бюджетлардан алынган һәм (яки) башка бюджетларга бирелгән бюджетара трансфертлар күләме;

- Жирлек бюджетының шартлы раслана торган (расланган) чыгымнарының гомуми күләме планлы чорның беренче елына Жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменен 2,5 проценттан ким булмаган күләмдә (Россия Федерациясенен бюджет системасының башка бюджетлардан алынган бюджетара трансфертлар хисабыннан каралган, тиешле максатларга каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмаганда), планлы чорның икенче елына Жирлек бюджеты чыгымнарының гомуми күләменен 5 проценттан ким булмаган күләмдә (Россия Федерациясенен бюджет системасының башка бюджетлардан алынган бюджетара трансфертлар хисабыннан каралган, тиешле максатларга каралган бюджет чыгымнарын исәпкә алмаганда);

- алдагы финанс елына һәм планлы чорга бюджет дефицитын финанслау чыганаclarы;

- алдагы финанс елыннан соң килгән һәм планлы чор елыннан соңгы елның 1 нче гыйнварына муниципаль эчке бурычның югары чиге, шул исәптән муниципаль гарантияләр буенча бурычның югары чиген күрсәтеп;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, алар тарафыннан кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Жирлек Советы муниципаль хокук актлары нигезендә билгеләнгән Жирлек бюджетының башка күрсәткечләре.

10. Алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында карар проекты планлы чорның расланган бюджетының планлы параметрларын үзгәртү юлы белән һәм планлы чорга бюджет проектының икенче елы параметрларын аларга өстәү юлы белән раслана.

Алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында карар проекты планлы чорның расланган бюджет күрсәткечләренә ачыклык кертә һәм планлы чорга төзелүче бюджетның икенче елы күрсәткечләрен раслый.

11. Алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында карар проекты белән беррәттән Жирлек Советына тәкъдим ителә:

- алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджет һәм салым сәясәтенен төп юнәлешләре;

- элге финанс елының узган вакыты буенча Жирлекнең ижтимагый – икътисадый үсешенен якынча нәтижеләре һәм Жирлекнең ижтимагый – икътисадый үсешенен шушы финанс елына көтелгән нәтижеләре;

- чираттагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлекнең ижтимагый – икътисадый үсеше турында алдан әйтү;

- алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлекнең бюджетының төп тасвирламаларына(керемнәрнең гомуми күләме, чыгымнарның гомуми күләме, бюджет кытлыгы) фараз;

- Жирлек бюджеты проектына аңлатма язуы;

- бюджетара трансфертларны бүлү методикалары (методика проектлары) һәм исәп-хисаплары;

- алдагы финанс елыннан соң килүче елның 1 нче гыйнварына һәм планлы чорның һәрбер елына муниципаль бурычның өске чиге;

- агымдагы финанс елына бюджетның көтелгән үтәлешен бәяләү;
- Жирлек Советы, суд системасы органнары, Жирлекнең Ревизия комиссиясе тәкъдим иткән Жирлекнең Башкарма комитеты белән күрсәтелгән бюджет сметаларына карата килешмәүчәнлекләр килеп чыккан очракта күрсәтелгән органнарның бюджет сметасы проектлары;

- Россия Федерациясе Бюджет кодексы, алар тарафыннан кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә билгеләнгән башка документлар һәм материаллар.

Муниципаль программалар һәм программадан тыш эшчәнлек юнәлешләре буенча ассигновать ителгән бюджет акчасын бүлү бюджеты турында карар расланган очракта бюджет турында карар проектына муниципаль программаларның паспортлары тәкъдим ителә (күрсәтелгән паспортларга үзгәрешләр проектлары).

Бюджет турында карарда ассигнацияләнгән торган бюджет акчасын бюджет чыгымнары классификациясе бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бүлү кушымтасы булмаган очракта, бюджет чыгымнары классификациясе бүлекләре һәм бүлекчәләре буенча бюджет акчасын бүлү буенча кушымта Жирлек бюджеты турында карар проектының аңлатма язуының тәкъдимнәр өлешенә кертелә.

12. Алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты проектын төзү Россия Федерациясе Бюджет кодексына, федераль законнарда, аларга туры китереп кабул ителгән Татарстан Республикасы Бюджет кодексы һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә, Жирлек Башкарма комитеты тарафыннан тормышка ашырыла.

13. Жирлек Башкарма комитеты алдагы финанс елына һәм планлы чорга Жирлек бюджеты турында карар проектын шушы елның 15нче ноябреннән дә соңга калмыйча Жирлек Советы карап чыгуына кертә.

14. Алдагы финанс елына һәм планлы чорга, Жирлек Советы муниципаль норматив хокукый акт белән билгеләнгән, Жирлек бюджеты турында карар проектын карап чыгу һәм аны раслау тәртибе, әлеге проектны карап чыгу һәм аны раслауны, алдагы финанс елының 1 нче гыйнварына кадәр һәм планлы чоры башланганчы тәэмин итергә тиеш, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 184.1 статьясы нигезендә, күрсәтелгән карар белән күрсәткечләргә һәм характеристикаларны раслау күздә тотыла.

15. Жирлек бюджеты турында карар, Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм (яки) Жирлек бюджеты турында карар белән башкасы каралмаган булса, 1 нче гыйнвардан үз көченә керә һәм финанс елының 31 нче декабренә кадәр гамәлдә була.

Жирлек бюджеты турында карар билгеләнгән тәртиптә кул куелганнан соң 10 көн эчендә рәсми рәвештә бастырылып чыгарылырга (халыкка житкерелергә) тиеш.

16. Жирлекнең жирле үзидарә органнары Жирлек бюджетының баланслылыгын һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасының законнары билгеләгән бюджет хокукый мөнәсәбәтләрен жайга салу буенча, бюджет процессын тормышка ашыру буенча, кытлык күләме, муниципаль бурычның күләме һәм структурасы, Жирлекнең бюджет йөкләмәләрен үтәүне тәэмин итә.

17. Жирлек бюджеты керемнәре Россия Федерациясе бюджет законнары, салымнар һәм жыемнар турында законнар һәм башка мәжбүри түләүләр турында законнар нигезендә формалаша.

18. Жирлек бюджеты чыгымнары Россия Федерациясе Бюджет кодексында каралган формаларда тормышка ашырыла.

19. Жирлек бюджеты чыгымнарын тормышка ашыру, федераль законнар һәм Татарстан Республикасының законнары билгеләгән очрактан кала, дәүләт хакимиятенәң федераль органнары вәкаләтләрен, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарын финанслауга рөхсәт ителми.

20. Муниципаль милек объектларына бюджет инвестицияләре Россия Федерациясе Бюджет кодексына туры китереп тормышка ашырыла.

90 статья. Жирлекнең муниципаль ихтыяжларын тәмин итү өчен сатып алулар

1. Муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, хезмәт, ярдәм сатып алу дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларын тәмин итү өчен товарлар, хезмәт, ярдәм сатып алу өлкәсендә контракт системасы турындагы Россия Федерациясе законы нигезендә башкарыла.

2. Муниципаль ихтыяжларын тәмин итү өчен товарлар, хезмәт, ярдәм сатып алу Жирлек бюджеты чаралары хисабына башкарыла.

91 статья. Жирлек гражданның үзара салым акчасы

1. Гражданның үзара салым чаралары аерым бер урын өчен әһәмияте булган мәсьәләләргә чишүне тормышка ашыру өчен гражданның бер тапкыр түләве. Гражданның үзара салым тәртибендә түләүләрнең күләме, алар өчен түләү күләме киметелгән, Жирлек (жирлек составына кергән торак пункты) гражданның (жирлек составына кергән торак пункты) гомуми санының 30 процентыннан артып китмәгән аерым гражданны категориясеннән кала, Жирлекнең һәр гражданы өчен тигез күләмдә билгеләнә.

2. Әлеге статьяның 1 пунктында күрсәтелгән гражданның бер тапкыр түләүләрен кертү һәм куллану мәсьәләләргә жирле референдумда, ә “Россия Федерациясендә жирле үзидарәләргә оештыруның гомуми принципнары турында”, 2003 ел, 6 нчы октябрь, 131-ФЗ номерлы Федераль законның 25.1 статьясы 1 өлеше 4.1 пункты белән каралган очракта, гражданны жыенында хәл ителә.

92 статья. Жирлекнең муниципаль бурыч алуы (муниципаль бурыч)

1. Жирлек Жирлек бюджетын финанслау һәм бурыч йөкләмәләрен бетерү максатыннан, федераль законнар белән билгеләнгән тәртиптә, муниципаль эчке бурыч алуны тормышка ашырырга хокуклы.

Муниципаль бурыч алулар дигәндә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезләмәләргә нигезендә, Жирлек исеменнән эчке базарда урнаштырылган Россия Федерациясе валютасында кыйммәтле кәгазьләр чыгару юлы белән, Россия Федерациясе бюджет системасының башка бюджетларыннан жирле бюджетка керүче муниципаль бурыч йөкләмәләргә китереп чыгаручы кредитлар юлы белән тормышка ашырылган муниципаль бурыч алулар санала.

2. Муниципаль берәмлек исемнен муниципаль бурыч алуларны тормышка ашыру хокукы Россия Федерациясе Бюджет кодексы һәм әлеге Устав нигезендә Жирлек Башкарма комитетына тиешле.

93 статья. Жирлек бюджеты үтәлеше

1. Жирлек бюджеты үтәлеше Россия Федерациясе Бюджет кодексы нигезендә башкарыла.

2. Жирлек бюджеты үтәлеше касса бердәйлеге һәм ведомство карамагында булган чыгымнар нигезендә башкарыла.

3. Жирлек бюджеты үтәлешенә касса хезмәте күрсәтү, Жирлек бюджеты акчаларын алучыларның шәхси исәп-хисап ачу һәм алып бару Татарстан Республикасы һәм Россия Федерациясе законнары белән билгеләнгән тәртиптә алып барыла.

4. Жирлек бюджеты үтәлеше жыелма бюджет язмасы һәм Жирлекнең касса планы нигезендә оештырыла.

94 статья. Бюджет хисабы. Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисап

1. Жирлекнең бюджет хисабы еллык булып тора.

2. Жирлекнең бюджет хисабы бюджет чараларының тиешле төп администраторларының жыелма бюджет хисабы нигезендә Жирлекнең Башкарма комитеты тарафыннан төзелә.

3. Жирлек бюджетының үтәлүе турында еллык хисап Жирлек Советы карары белән расланьрга тиеш.

4. Жирлек Советына тәкъдим иткәнче, Жирлек бюджетының үтүлүе турында еллык хисап төп администраторларының тышкы бюджет хисабын һәм Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисабына йомгак ясауны үз эченә алган тышкы тикшерү узарга тиеш.

Жирлек бюджетының үтүлүе турында еллык хисапны тышкы тикшерү, Россия Федерациясе Бюджет кодексы, федераль законнар белән билгеләнгән үзенчәлекләрне тотып, Татарстан Республикасы Бюджет кодексы таләпләрен үтәп, Жирлек Советы раслаган муниципаль норматив хокукый акт билгеләгән тәртиптә, Жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан тормышка ашырыла.

5. Жирлекнең Башкарма комитеты аңа нәтижә эзерләү өчен Жирлек бюджетының үтүлүе турында хисапны шушы елның 1 апреленән дә соңга калмыйча тапшыра. Жирлек бюджетының үтәлүе турында еллык хисапка нәтижә эзерләү төп администраторларының бюджет акчаларын еллык бюджетын тышкы тикшерүе мәгълүматлары нигезендә 1 айдан артмаган вакыт эчендә үткәрелә.

6. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисапка йомгак Жирлекнең Ревизия комиссиясе тарафыннан, Жирлек Советына, бер үк вакытта Жирлекнең Башкарма комитетына юнәлтеләп, тәкъдим ителә.

7. Жирлекнең Башкарма комитеты ел саен агымдагы елның 1 маеннан да соңга калмыйча Жирлек Советының карар проекты кушымтасы белән хисап финанс елы өчен Жирлек бюджетының үтүлүе турында, Жирлек бюджетының үтәлүе турында

башка бюджет хисабы һәм Россия Федерациясе Бюджет законнары белән каралган башка документларны Жирлек Советына тапшыра.

8. Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны карап чыгу нәтижеләре буенча Жирлек Советы Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны раслау турында яки кире кагу турында карар кабул итә.

Жирлек бюджетының үтәлеше турында еллык хисапны Жирлек Советы кире каккан очракта, мәгълүматларның тулы булмаган яки дөрөс булмаган фактларын бетерү өчен һәм 1 айдан да соңга калмыйча кабат тапшыру өчен кире кайтарыла.

9. Жирлек бюджетының үтәлеше турында карар белән Жирлек бюджетының гомуми керемнәре, чыгымнары һәм кытлык күләмен күрсәтеп, хисап финанс елы өчен Жирлек бюджетының үтәлеше турында хисабы раслана.

Жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапны раслау турында Жирлек Советының карарына аерым кушымталар белән түбәндәге күрсәткечләр раслана:

- бюджет керемнәренә классификация кодлары буенча Жирлекнең бюджет керемнәре

- бюджет чыгымнарының классификация кодлары буенча Жирлекнең бюджет чыгымнары;

- бюджет чыгымнарының классификациясенә бүлекләре һәм кече бүлекчәләре буенча Жирлекнең бюджет чыгымнары;

- бюджетларның кытлыгын финанслау чыганаclarын классификация кодлары буенча Жирлекнең бюджеты кытлыгын финанслау чыганаclarы.

Жирлек бюджеты үтәлеше турында карар белән Россия Федерациясе Бюджет кодексы, аның нигезендә кабул ителә торган Татарстан Республикасы Бюджет кодексы, Жирлек бюджеты үтәлеше турында карар өчен Жирлек Советының муниципаль хокукый акты нигезендә билгеләнгән башка күрсәткечләр раслана.

95 статья. Муниципаль финанс контроле

1. Муниципаль финанс контроле Россия Федерациясе бюджет законнын һәм башка бюджет хокук бозуларын жайга салучы норматив хокукый актларны үтәүне тәмин итү максатыннан тормышка ашырыла.

Муниципаль финанс контроле эчке һәм тышкы, алдагы һәм аннан соңгы була ала.

2. Бюджет хокук бозулар өлкәсендә тышкы муниципаль финанс контроле Жирлекнең Ревизия комиссиясе контроль эшчәнлегә булып тора.

3. Бюджет хокук бозулар өлкәсендә эчке муниципаль финанс контроле Жирлекнең Башкарма комитеты органы контроль эшчәнлегә булып тора.

4. Алдагы муниципаль финанс контроле Жирлек бюджет үтәлгән вакытта бюджет бозылуларын кисәтү һәм булдырмый калу максатыннан тормышка ашырыла.

5. Аннан соңгы муниципаль финанс контроле, аларның үтәлеше, хисап һәм хисапның законлы икәннән билгеләү максатыннан, Жирлек бюджет үтәлеше нәтижеләре буенча тормышка ашырыла.

96 статья. Жирлек бюджеты үтәлеше турында хисапны эзерләү, карау һәм раслау

1. Жирлек бюджетын үтәү турында хисап (алга таба – хисап) Советның муниципаль хокукый акты формасында эшләнелә һәм раслана.

2. Жирлекнең бюджет хисабы жирлекнең финанс органы тарафыннан бюджет чаралары билгеле баш администраторларының бюджет хисабы жыелмасы нигезендә төзелә.

Хисап Жирлек Советына башкарма комитет тарафыннан, Совет муниципаль хокукый акт проекты рәвешендә, Россия Федерациясе Бюджет кодексы белән каралган документлар һәм материаллар белән агымдагы елның 1 нче маеннан да соңга калмыйча тәкъдим ителәләр.

3. Хисапны карый башлаганчы хисапны тышкы тикшерү уздырыла.

4. Хисап Совет тарафыннан билгеләнә торган гавами тыңлауларга кертелә.

5. Совет хисап буенча карарны хисапны тикшерү нәтижәләрен алганнан һәм хисапны гавами тыңлауларда караганнан соң карар кабле итә.

6. Хисапны карау нәтижәләре буенча Совет Жирлек бюджеты үтәлеше турында карарны раслау яисә кире кагу турында карар кабул итә.

Совет тарафыннан жирлек бюджеты үтәлеше турында еллык хисапны кире каккан очракта, ул дәрәжәләкә туры килмәгән яки тулы булмаган мәгълүматлар булу фактларын бетерү һәм кабат кертелү өчен бер айдан да артмаган срокка кире кайтара.

7. Финансовый орган Поселения представляет бюджетную отчетность в финансовый орган муниципального образования Высокогорского муниципального района. Жирлекнең финанс органы бюджет хисабын Биектау муниципаль районы муниципаль берәмлеге финанс органына тапшыра.

97 статья. Муниципаль бурыч белән идарә итү

1. Муниципаль әжәт белән идарә итүне жирлекнең башкарма комитеты тормышка ашыра.

2. Муниципаль әжәт белән идарә итү Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107 һәм 111 Муниципаль әжәт белән идарә статьяларында билгеләнгән таләпләр нигезендә тормышка ашырыла.

Әгәр дә жирле бюджет үтәлгәндә Россия Федерациясе Бюджет кодексының 107 һәм 111 статьяларында билгеләнгән актык (чик) билгеләр бозылса жирлекнең жирле үзидарә органы вәкиллекле органы яңа бурыч йөкләмәләре кабул итәргә хокукы юк, муниципаль әжәтне реструктуризацияләү максатыннан билгеле бурыч йөкләмәләрен алу очраklarынна кала.

Совет жирлек бюджеты карарын кабул итү этабында һәм жирлекнең финанс органы жирлек бюджетын төзү һәм үтәү этабында, шулай ук муниципаль әжәт белән идарә итү барышында үзенә компетенцияләре кысаларында күрсәтелгән чикләүләренә үтәүне тәэмин итәргә тиешле.

3. Жирлекнең финанс органы Россия Федерациясе Бюджет кодексы тарафыннан билгеләнгән мәгълүматлар кәргән, шулай ук составы, муниципаль әжәт китабына кертелү тәртибе һәм срокалары жирле үзидарә органы тарафыннан билгеләнгән башка төр мәгълүмат булган муниципаль әжәт китабын алып бара.

XV бүлек. УСТАВНЫ КАБУЛ ИТҮ. ӘЛЕГЕ УСТАВКА ҮЗГӘРЕШЛӘР ҺӘМ ӨСТӘМӘЛӘР КЕРТҮ

98 статья. Устав проекты эзерләү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү

1. Устав проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Жирлек Советы карар проекты Жирлек Советына Жирлек Советы депутатлары, Жирлек Башлыгы, ижтимагый территориаль үзидарә органнары, гражданның инициатив төркемнәре тарафыннан кертелергә мөмкин.

2. Жирлек Уставы проекты, бу Уставка үзгәрешләр кертү турында карар проекты эзерләү өчен Жирлек Советы карары белән махсус комиссия төзелә ала. Әлеге комиссия эшендә катнашу өчен Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары белгечләре, экспертлар чакырыла ала.

3. Устав проекты, Уставка үзгәрешләр кертү турында Жирлек Советы карар проекты, аларны Устав проекты кабул итү турында мәсьәлә каралган көнгә кадәр, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр керткәнчегә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, Жирлек Советы билгеләгән тәртиптә, Устав проекты буенча тәкъдимнәренә, гражданның аны тикшергәндә катнашу тәртибен исәпкә алып рәсми рәвештә Жирлек торак пунктлары территориясендә урнашкан мәгълүмати стендларда Әлдәрмеш авылы, Хабибуллина урамы, 25 адресы буенча яки Биектау муниципаль районының рәсми сайтында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникацияләр челтәрендә <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> веб-адресы буенча бастырылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш. Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Жирлек Советы карары проекты буенча тәкъдимнәренә исәпкә алу тәртибен, шулай ук гражданның аны тикшергәндә катнашу тәртибен, Уставка Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, яки Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләренә туры китереп, әлеге норматив хокукый актлар нигезендә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертелгән очракта рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерү) таләп ителми.

4. Жирлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында Жирлек Советының карары буенча Жирлек Советында каралу алдыннан әлеге Устав нигезендә халык алдында тыңлаулар үткәрелә, Уставка Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, яки Татарстан Республикасы законнары нигезләмәләренә туры китереп, әлеге норматив хокукый актлар нигезендә үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертелгән очрактан кала.

99 статья. Уставны кабул итү тәртибе, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү

1. Устав проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты карау Жирлек Советы тарафыннан, Жирлек Советы Регламенты белән туры китереп икедән дә ким булмаган укылышта тормышка ашыра.

2. Устав проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты кабул иткәннән соң, беренче укылышта әлеге проект Жирлек

Башлыгы тарафыннан төзәтмәләр кертү өчен Жирлек Советы депутатларына, башка хокук чыгару инициативасы субъектларына жиберелә.

3. Устав проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар проекты Жирлек Советы депутатларының билгеләнгән санының өчтән ике өлешендәгә тавыш белән кабул ителә.

4. Уставны федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән тәңгәл китерү әлеге закон актлары белән билгеләнгән срокларда тормышка ашырыла. Әгәр дә федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән күрсәтелгән срок булмаса, Жирлек Уставын федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары белән тәңгәл китерү билгеле федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары үз көченә керү датасын, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты гавами тыңлауларда фикер алышуны һәм рәсми рәвештә бастырып чыгаруны (халыкка житкерү), аның буенча гражданнарның тәкъдимнәрен исәпкә алуны, Жирлек Советы утырышларының периодиклыгын, әлеге муниципаль актны рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерү) дәүләт теркәве срокларын исәпкә алып билгеләнә, һәм, кагыйдә буларак алты айдан да күбрәк сикрота була алмый.

100 статья. Уставның, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карарның үз көченә керү тәртибе

1. Устав, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар Жирлек Советы карары кабул ителгәннән соң, Жирлек башлыгы тарафыннан, федераль законнар белән билгеләнгән тәртиптә дәүләт теркәве узу өчен муниципаль бермәлекләренә уставларын теркәү өлкәсендә әкаләтле федераль башкарма хакимият органының территориаль органына жибереләләр.

2. Устав, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында карар, алар дәүләт теркәве узганнан соң, Жирлек Советы карары Жирлек торақ пунктлары территориясендә урнашкан мәгълүмати стендларда Әлдермеш авылы, Совет урамы, 5 йорт адресы буенча яки Биектау муниципаль районының рәсми сайтында “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникацияләр челтәрендә <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/> веб-адресы буенча, шулай ук Россия Юстиция министрлыгының «Россия Федерациясендә норматив хокукый актлар» порталында (<http://pravo-minjust.ru>, <http://право-минюст.пф>, челтәр басмасы сыйфатында теркәү: Эл № ФС77-72471 от 05.03.2018) рәсми рәвештә бастырылып чыгарга (халыкка житкереләргә) тиеш һәм рәсми рәвештә бастырылып чыгарганнан соң (халыкка житкерелгәннән соң) үз көченә керәләр.

Жирле үзидарә органнары арасында төзелгән муниципаль хокукый актны яки килешүне рәсми рәвештә бастырып чыгару дип, билгеле муниципаль берәмлектә таратыла торган, аның тулы текстын периодик басмада беренче тапкыр бастырып чыгару санала.

Муниципаль хокукый актны яки килешүне рәсми рәвештә бастырып чыгару (халыкка житкерү) өчен жирле үзидарә органнары челтәрле басма да кулланырга мөмкин. Муниципаль хокукый актның яки килешүнең тулы текстын рәсми челтәрле басмада бастырып чыгарган (халыкка житкергән) очракта, андагы зур күләмдәге график һәм таблицалы кушымталарны периодик басмада бастырмаска мөмкин.

3. Уставка, жирле үзидарэ органнары структурасын үзгэртүче кертелгэн үзгэрешлэр һәм өстәмэлэр, жирле үзидарэ органнары арасында вәкаләтләрне чикләүлэр (Уставны федераль законнарға туры китерү, вәкаләтлэр, вәкаләтлеклэр вакыты, Жирлек Башлығын һәм жирле үзидарәнең башка вазыйфай затларын сайлау тәртибеннән кала) үзгэртүче Жирлек Уставына керткән үзгэрешлэр, Жирлек Уставына әлеге үзгэрешләрне һәм өстәмэләрне кертү турында муниципаль хокук актын кабул иткән Жирлек Советы вәкаләтләрә вакыты чыкканнан соң көченә керә.

4. Уставка үзгэрешлэр һәм өстәмэлэр муниципаль хокукый акт белән кертелә һәм түбәндәгечә рәсмиләштерелә:

1) Жирлек Башлығы белән имзаланган Жирлек Советы карары;

2) Жирлек Советы кабул иткән һәм Жирлек Башлығы имзалаган аерым норматив хокукый акт белән. Бу очракта әлеге норматив хокукый актта Жирлек Советының аны кабул итү турында реквизитлары куела. Жирлек Советының мондый карарына жирлек Уставына кертелүче үзгэрешлэр һәм өстәмэлэр көченә керү турында күчеш нигезләмэләрә һәм нормалары куелу рөхсәт ителми.

5. Уставка үзгэрешлэр һәм өстәмэлэр кертү турында муниципаль хокукый акт белән Уставны яңа редакциядә бәян итү рөхсәт ителми. Бу очракта яңа Устав кабул ителә, ә элек гамәлдә булган Устав һәм аңа үзгэрешлэр һәм өстәмэлэр кертү турында муниципаль хокукый актлар яңа Устав үз көченә кәргәннән соң үз көчен югалткан булып санала.

“Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставы карар проекты турында” Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге Советы карар проектына гражданнар тәкъдимнәрен исәпкә алу тәртибе

1. “Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставы карар проекты турында” Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге Советы карар проектына тәкъдимнәр Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге Советына Татарстан Республикасы, Биектау районы, Әлдермеш авылы, Хабибуллина урамы, 25 адресы буенча яки факсимиль элементә аша 884365-79-4-03 язма формада, түбәндә тәкъдим ителгән өлге буенча таблица формасында кертеләләр.

N т/б	Тәкъдимнәр кертү инициаторы	Кертү датасы	Абзац, пункт, бүлек, статья	Проект тексты	Тәкъдим тексты	Кертелгән тәкъдимнәрне исәпкә алып проект тексты	Искәрмә
1	2	3	4	5	6	7	8

2. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставы карар проекты турында” Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге Советы карар проекты буенча тәкъдимнәр Татарстан Республикасы, Биектау районы, Әлдермеш авылы, Хабибуллина урамы, 25 адресы буенча язма формада авторның фамилиясен, исемен, әтисенен исемен, туган елын күрсәтеп кертеләләр.

3. Тәкъдимнәр эш көннәрендә 8.00 дән 17.00 гә кадәр 2019 елның _____ кадәр, Биектау муниципаль районының Әлдермеш авыл жирлеге Советы карар проекты рәсми рәвештә халыкка житкерелгән көннән кабул ителәләр.

**“Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл
жирлеге” муниципаль берәмлеге Уставы карар проекты турында” Биектау
муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге Советы карар проекты буенча
гавами тыңлаулар уздыру
ТӘРТИБЕ**

1. Гавами тыңлауларны оештыруны һәм уздыруны Әлдермеш авыл жирлеге Башлыгы яисә аның кушуы буенча Әлдермеш авыл жирлеге Советы рәисе урнбасары тормышка ашыра.

2. Гавами тыңлауларда Әлдермеш авыл жирлегенә һәрбер кешесе катнаша ала.

3. Гавами тыңлауларда Карар проекты буенча Әлдермеш авыл жирлеге Башлыгы яисә аның кушуы буенча башка зат чыгыш ясы.

4. Гавами тыңлаулар беркетмәсен алып бару өчен рәислек итүче гавами тыңлауларның сәркатибен билгели.

5. Гавами тыңлауларда катнашучыларга Карар проекты буенча үз фикерен житкерү хокукы бирелә.

5.1. Һәрбер чыгыш ясарга теләүчегә, чыгыш ясарга теләүчеләр санына карап сүз бирелә. Рәислек итүче теләсә кайсы чыгыш ясаучының вакытын чикләргә хокуклы.

5.2. Рәислек итүче гавами тыңлауларда тәнәфес ясау һәм аны башка вакытта дәвам итү турында карар кабул итәргә хокуклы.

5.3. Рәислек итүче тарафыннан гавами тыңлаулар уздыру өчен бирелгән вакыт чыкканнан соң, сүз бирелмәгән гавами тыңлауларда катнашучылар, үз искәrmәләрән һәм тәкъдимнәрән язмача формада тәкъдим итәргә хокуклы. Карар проекты буенча телдән искәrmәләр һәм тәкъдимнәр гавами тыңлаулар турында беркетмәгә кертелә, язмача формада искәrmәләр һәм тәкъдимнәр беркетмәгә беркетелә, беркетмә рәислек итүче һәм сәркатиб тарафыннан имзалана.

6. Карар проекты буенча халыктан кергән искәrmәләр һәм тәкъдимнәр киңәш бирү характерын йөртә.

7. Гавами тыңлаулар нәтижәләре рәислек итүче тарафыннан имзалана һәм рәсми рәвештә бастырылырга (халыкка житкерелергә) тиешле.

8. Күрсәтелгән искәrmәләр һәм тәкъдимнәр Әлдермеш авыл жирлеге депутатлары Жыелышы утырышында карала.

Искәrmәләр һәм тәкъдимнәрне, шулай ук гавами тыңлаулар нәтижәләрен карауны тәмамланганнан соң, Әлдермеш авыл жирлеге депутатлары Жыелышы тарафыннан билгеле карар кабул ителә.